

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE

**k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona
o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí**

Ministerstvo životního prostředí

2021

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

Název návrhu zákona: Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo životního prostředí	Předpokládaný termín nabytí účinnosti: 1. 7. 2021 s výjimkou ustanovení a) čl. III bodu 32, které nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2024, a b) čl. III bodu 13, které nabývá účinnosti dnem 1. července 2024.
<p>Návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí a o změně souvisejících zákonů (zákon o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí) byl na základě připomínky obsažené ve stanovisku předsedkyně Legislativní rady vlády rozdělen na dva samostatné návrhy zákonů:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí 2. návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí <p>Z důvodu uceleného pohledu na dopady této komplexní právní úpravy byla Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace ponechána v celku pro oba návrhy tak, jak byla předložena Vládě České republiky. Jednotlivé kapitoly vždy odkazují na příslušnou právní úpravu (návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí nebo změnový zákon – novelu zákona o obalech).</p>	
Implementace práva EU: <i>Ano</i> : Směrnice 2019/904/EU - uveďte termín stanovený pro implementaci: <ul style="list-style-type: none"> • obecně do 3. 7. 2021 (účinnost od 3. 7. 2021 (čl. 5 a čl. 7 odst. 1) a účinnost od 3. 7. 2024 (čl. 6 odst. 1)) • do 31. 12. 2024, respektive do 5. 1. 2023 pro systémy založené před 4. 7. 2018 (čl. 8) - uveďte, zda jde návrh nad rámec požadavků stanovených předpisem EU?: <i>Ne</i>	
2. Cíl návrhu zákona	
<p>Cílem zákona je transpozice požadavků směrnice č. 2019/904/EU o omezení dopadů některých plastových výrobků na životní prostředí.</p> <p>Cílem úpravy je omezit negativní dopady vybraných jednorázových plastových výrobků na životní prostředí a zdraví zejm. ve smyslu znečištění vod mikroplasty a plastovými odpady, a dále znečištění jak lidských sídel, tak přírody a krajiny plastovými odpady (tzv. littering). Úprava dále cílí na podporu oběhového hospodářství - získávání druhotných surovin a využívání recyklátu a omezení spotřeby neekologických variant výrobků. Za těmito cíli definuje nové povinnosti výrobců (osob uvádějících na trh) ve vztahu k těmto výrobkům.</p>	

3. Agregované dopady návrhu zákona

3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: *Ano*

Zákaz uvádění na trh

- zvýšení administrativní zátěže pro ČOI a Krajské hygienické stanice při kontrolní činnosti

Požadavky na víčka nápojových lahví

- zvýšení administrativní zátěže pro SZPI při kontrolní činnosti

Obsah recyklátu v nápojových lahvích

- zvýšení administrativní zátěže pro SZPI při kontrolní činnosti
- navýšení administrativní zátěže MŽP, resp. CENIA na úpravu Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) a Informačního systému odpadového hospodářství (ISOH)

Označování plastových výrobků na jedno použití

- SZPI - provádění kontrolní činnosti - navýšení administrativní zátěže o cca 29 tis. Kč/rok
- ČOI - provádění kontrolní činnosti - navýšení administrativní zátěže
- Krajské hygienické stanice - provádění kontrolní činnosti - navýšení administrativní zátěže

Rozšířená odpovědnost výrobců, kolektivní systémy a osvětová činnost

- MŽP - vydávání oprávnění k provozování KS – administrativní zátěž cca 153 tis. Kč (v případě 4 řízení). Případné zrušení oprávnění – administrativní zátěž cca 57 tis. Kč
- MŽP – kontrolní činnost KS
- MPO - vyjádření ke změně či zrušení rozhodnutí o vydání oprávnění či k udělení souhlasu k přeměně provozovatele KS 14 – 19 tis. Kč/žádost
- zvýšení administrativní zátěže pro ČIŽP a MŽP při kontrolní činnosti

Administrativní zátěž a další náklady na nové kompetence orgánů státní a veřejné správy dle tohoto zákona budou implementovány v rámci stávajících personálních kapacit a nebudou vyžadovat navýšení výdajových rámců, včetně schválených mzdových prostředků a počtu míst v dotčených kapitolách.

3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: *Ano*

Zákon nemá zásadní dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR, upravuje specificky požadavky při uvádění vybraných výrobků na trh, což s ohledem na předpokládanou většinovou orientaci českých výrobců na trh EU nemá dopad na konkurenceschopnost, jelikož se v tomto ohledu neodchyluje od nutné implementace směrnice.

Z pohledu mezinárodní konkurenceschopnosti mimo EU lze očekávat jednak vyšší náklady při úpravě výrobních zařízení pro vyhovění požadavkům (např. povinný podíl recyklátu) a dále útlum nebo zrušení výroby vybraných zakázaných výrobků. Na druhou stranu v delším horizontu přijatá opatření budou vyžadovat implementaci nových technologií a jejich další rozvoj, což může do budoucna představovat konkurenční výhodu.

3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: *Ano*

Snížení spotřeby plastových výrobků na jednorázové použití, které jsou využívány zejm. při stravování (nádoby na potraviny a nápojové kelímky, včetně jejich uzávěrů a víček)

- osoby uvádějící vybrané výrobky na trh (výrobci) - osvětové kampaně pro spotřebitele jako nástroj snížení množství plastového odpadu

Zákaz uvádění na trh plastových výrobků na jednorázové použití (plastových tyčinek do uší, příborů, talířů, brček, nápojových míchátek, tyček k balónkům, nádob na potraviny a nápoje z expandovaného polystyrenu, nápojových kelímků z expandovaného polystyrenu a výrobků z oxo-rozložitelných plastů)

- dopad na výrobce jednorázových plastových výrobků
- dopad na prodejce potravin v občerstveních (fastfoody aj.) – změna nádobí na opakovaně použitelné nebo z jiných (alternativních) materiálů

Přípevnění uzávěrů a víček vyrobených z plastu k nádobě

- dopad na výrobce nápojových lahví (úprava výrobní linky, použití více plastu pro přichycení víček)

Obsah recyklátu v nápojových lahvích

- osoby uvádějící nápojové lahve na trh:
 - zajištění minimálního množství recyklátu do nápojových lahví
 - zvýšení administrativní zátěže cca o 4000 Kč/rok
- výrobci nápojových lahví:
 - přidávání recyklátu do PET lahví
 - změna výrobního postupu i kontroly vyrobených lahví
 - navýšení výrobních nákladů odhadem o 30 - 40 %
- pozitivní dopad na recyklační průmysl a trh pro recyklované látky
- negativní dopad na podnikatele využívající rPET k nepotravinářským účelům

Označování plastových výrobků na jedno použití

- Výrobci vybraných plastových výrobků:
 - povinnost informovat spotřebitele o vhodném nakládání s odpady a přítomnosti plastů ve výrobcích
 - jednorázové náklady na změnu potisku obalových materiálů cca 10 – 40 mil. Kč

Rozšířená odpovědnost výrobce

- Úspory v nákladech na čištění a zneškodňování litteringu veřejných prostranství např. České dráhy, správci sportovních a kulturních zařízení, správci lesů, čištění a údržba vodohospodářské infrastruktury
- Dopady na osoby uvádějící na trh (výrobce):
 - náklady na zajištění smluvního pokrytí hrazení nákladů na odpady z jednorázových plastových výrobků u 90 % obcí a obyvatelstva v ČR (v případě, kdy povinnosti bude plnit osoba uvádějící na trh (výrobce) samostatně
 - náklady na úklid a odstranění odpadů (litteringu) z jednorázových plastových výrobků v obcích
 - náklady na osvětovou činnost

- náklady na evidenci výrobců a výrobků uvedených na trh (11 – 15 tis. Kč ročně na subjekt, nová povinnost pouze v případě výrobců neobalových jednorázových plastů)

Kolektivní systémy (KS)

- náklady na zajištění smluvního pokrytí hrazení nákladů na odpady z jednorázových plastových výrobků u 90 % obcí a obyvatelstva v ČR
- administrativní zátěž spojená s žádostí o oprávnění k provozování KS je odhadována na 2 mil. Kč
- vytvoření finanční rezervy na krytí budoucích nákladů na kolektivní plnění povinností výrobců
- ověření řádné nebo mimořádné účetní závěrky auditorem
- zajištění převodu peněžních prostředků v případě zániku oprávnění k provozování KS
- náklady vedení evidence ohledně výrobců cca 100 000 Kč/rok
- náklady zpracování roční zprávy cca 15 tis. Kč/rok

Tříděný sběr

- vynaložení provozních (1,4 – 1,8 mld. Kč) a investičních (1 – 7,5 mld. Kč) nákladů intenzifikačních opatření ke sběru a vyřídění plastových nápojových lahví
- vybudování dotřídňovacích linek na směsný komunální odpad v investičních nákladech 200 - 400 mil. Kč/linku

Úspory v nákladech na čištění a zneškodňování litteringu veřejných prostranství např. České dráhy, správci sportovních a kulturních zařízení, správci lesů, čištění a údržba vodohospodářské infrastruktury vlivem přijatých opatření.

3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): *Ano*

Úspora nákladů obcí za odstraňování odpadů z jednorázových plastových výrobků (litteringu):

- Celkové náklady na úklid a odstranění litteringu v obcích pohybují okolo 571 mil. Kč/rok (v hodnotě roku 2007).
- Tyto náklady budou sníženy vlivem opatření zavedených směrnicí a tímto zákon – zejm. snížení spotřeby nápojových obalů a nádob na potraviny určené k přímé spotřebě, zákazem vybraných výrobků z jednorázových plastů, cílem vyřídění 90 % nápojových obalů do roku 2029, osvětovými kampaněmi.
- Obce budou dostávat úhradu reálných nákladů na úklid spojený s jednorázovými plasty od osob uvádějících na trh v rámci nových povinností rozšířené odpovědnosti výrobců.

3.5 Sociální dopady: *Ano*

Zákon nemá přímé sociální dopady, v souvislosti s novou regulací výrobků však nelze vyloučit dopady související s hypotetickým ukončením provozu některých výrobců dotčených zákazem výroby vybraných výrobků. Dopad na nezaměstnanost se však předpokládá minimální.

3.6 Dopady na spotřebitele: *Ano*

Zákaz uvádění na trh některých plastových výrobků:

- omezenější výběr produktů, případně vyšší náklady na pořízení alternativ

- změna chování spotřebitelů a podnikatelských modelů

Možné navýšení ceny nápojové PET láhve z důvodu změny technologií při výrobě lahví s příměsí recyklátu.

Zvýšení komfortu při třídění odpadu z plastů díky intenzifikaci sběrné sítě.

3.7 Dopady na životní prostředí: *Ano*

Celkové snížení znečištění životního prostředí odpady z jednorázových plastových výrobků, snížení spotřeby jednorázových plastových výrobků a odklon od používání těchto výrobků k jiným variantám. Snížení celkového množství plastového odpadu a množství odhozených plastových odpadků v přírodě i v lidských sídlech, (tzv. littering).

Stanovením povinného množství recyklovaného PET do nápojových lahví a zvýšením množství sběru nápojových lahví dojde k podpoře uplatnění recyklovaných plastových materiálů na trhu, a zároveň podpoře oběhového využívání plastů. Snížení spotřeby přírodních neobnovitelných zdrojů, resp. primární neobnovitelné suroviny pro výrobu PET (ropy).

3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: *Ne*

Zákon nemá dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a k postavení a rovnosti žen a mužů ve společnosti.

3.9 Dopady na výkon státní statistické služby: *Ne*

Zákon nemá dopady ve vztahu k výkonu státní statistické služby.

3.10 Korupční rizika: *Ano*

V rámci navrhované právní úpravy byla pouze jedna oblast vyhodnocena jako potenciálně riziková - tzv. ekomodulace. Zde lze předpokládat existenci určitého rizika ovlivňování provozovatelů kolektivních systémů (resp. u obalů autorizovaných obalových společností, „AOS“) při určování výrobků, které mají být v rámci ekomodulace zvýhodňovány či naopak znevýhodňovány, a to v rámci sazebníků příspěvků za služby kolektivního (resp. sdruženého) plnění. Vzhledem k tomu, že ekomodulace je povinnost pro výrobce, resp. systémy rozšířené odpovědnosti výrobců, nejsou tato potenciální korupční rizika na straně státní správy, ale na straně provozovatelů kolektivních systémů (resp. AOS).

Zákon obsahuje dále správní řízení (např. povolování kolektivních systémů, kontrolní činnost), které vždy představují určitá korupční rizika spojená s jejich administrací a správním rozhodováním.

Celkově lze konstatovat, že prostor pro korupci je v případě navrhované právní úpravy minimální, neboť veškeré kompetence a rozhodovací procesy jsou uskutečňovány dle jednoznačně nastavených pravidel, s možností uplatnění opravných prostředků a dalších prostředků nápravy, je minimalizována míra správního uvážení při rozhodování a jsou nastaveny účinné mechanismy kontroly. Korupční rizika jsou v dané oblasti zjišťována v souladu s úkoly stanovenými vnitřním předpisem ministerstva o systému řízení korupčních rizik.

3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: *Ne*

Rukavice, roušky, ochranné obleky, které jsou v současné krizi pandemie COVID-19 využívány ve zvýšeném množství, nejsou předmětem regulace směrnice 2019/904 ani navrhovaného zákona. Směrnice nereguluje využití těchto ochranných plastových prostředků a zákon proto nemůže stanovovat výjimky ze směrnice 2019/904. Česká republika nicméně upozorňuje

Evropskou komisi na souvislosti využívání různých plastových výrobků v kontextu pandemie Covid-19. Potenciální dopad pro určité služby (např. ve zdravotnických zařízeních) by mohl mít například zákaz využívat jednorázové plastové příbory a talíře, nicméně zde lze předpokládat, že budou existovat adekvátní alternativy. Zákaz brček se zdravotnických zařízení nedotkne, neboť pro zdravotnické použití stanovuje směrnice výjimku. Navrhovaný zákon se nevztahuje na výrobky využívané ozbrojenými silami.

1 Obsah

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace	1
2 Důvod předložení a cíle	10
2.1 Název	10
2.2 Definice problému	10
2.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti	25
2.4 Identifikace dotčených subjektů	28
2.5 Popis cílového stavu	32
2.6 Zhodnocení rizika	34
3 Snížení spotřeby (článek 4 Směrnice, § 11, odst. 3; § 21 odst. 1, písm. k) zákona o obalech)	36
3.1 Důvod předložení a cíle	36
3.2 Návrh variant řešení	37
3.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů	39
a) Varianta 0 (vyřazená)	39
b) Varianta 1	39
c) Varianta 2	40
d) Varianta 3	42
3.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení	47
4 Zákaz uvádění na trh (článek 5 Směrnice; § 6 zákona SUP)	48
4.1 Důvod předložení a cíle	48
4.2 Návrh variant řešení	50
4.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů	50
a) Varianta 0 (vyřazená)	50
b) Varianta 1	50
c) Varianta 2 (vyřazená)	52
4.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení	54
5 Požadavky na výrobek (článek 6 Směrnice; § 4, odst. 6 zákona o obalech) – nádoby na nápoje a jejich víčka	54
5.1 Důvod předložení a cíle	54
5.2 Návrh variant řešení	55
5.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů	55
a) Varianta 0 (vyřazená)	55
b) Varianta 1	55
5.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení	58

6	Požadavky na výrobek (článek 6 Směrnice; § 12a zákona o obalech) – obsah recyklátu v nápojových lahvích	59
6.1	Důvod předložení a cíle	59
6.2	Návrh variant řešení	61
6.3	Vyhodnocení nákladů a přínosů	61
a)	Varianta 0	61
b)	Varianta 1	62
c)	Varianta 2 (vyřazená).....	64
d)	Varianta 3	64
6.4	Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení	67
7	Požadavky na výrobek (článek 7 Směrnice; § 8 zákona SUP) – lepší informovanost spotřebitelů.....	68
7.1	Důvod předložení a cíle	68
7.2	Návrh variant řešení	69
7.3	Vyhodnocení nákladů a přínosů	70
a)	Varianta 1	70
7.4	Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení	73
8	Rozšířená odpovědnost výrobce (osob uvádějících na trh) (článek 8 a 10 Směrnice; § 7, § 9, § 10, a hlava III zákona k SUP; § 10a, § 11, § 15 a hlava III z. o obalech) – úhrada nákladů na sběr odpadů (littering) a osvětová opatření.....	74
8.1	Důvod předložení a cíle	74
8.2	Návrh variant řešení	78
8.3	Vyhodnocení nákladů a přínosů	81
a)	Varianta 0 (vyřazená).....	81
b)	Varianta 1	81
c)	Varianta 2	83
d)	Varianta 3	89
8.4	Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení	95
9	Kolektivní systémy (Hlava III zákona k SUP a § 21 zákona o obalech).....	97
9.1	Důvod předložení a cíle	97
9.2	Návrh variant řešení	98
9.3	Vyhodnocení nákladů a přínosů	99
a)	Varianta 0	99
b)	Varianta 1	99
9.4	Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení	106
10	Tříděný sběr (článek 9 Směrnice; § 10 odst. 5 zákona o obalech)	107
10.1	Důvod předložení a cíle	107

10.2	Návrh variant řešení	112
10.3	Vyhodnocení nákladů a přínosů	113
a)	Varianta 0 (vyřazená).....	113
b)	Varianta 1	113
c)	Varianta 2	117
10.4	Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení	130
11	Implementace doporučené varianty a vynucování	131
12	Přezkum účinnosti regulace	133
13	Konzultace a zdroje dat	134
14	Seznam použitých zkratek	136
15	Kontakt na zpracovatele RIA.....	138

2 Důvod předložení a cíle

2.1 Název

Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí

2.2 Definice problému

Předkládaný návrh zákona je transpozicí a implementací směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/904, o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

2.2.1 Definice problémů dle směrnice o omezení odpadu některých výrobků na životní prostředí (úroveň EU)

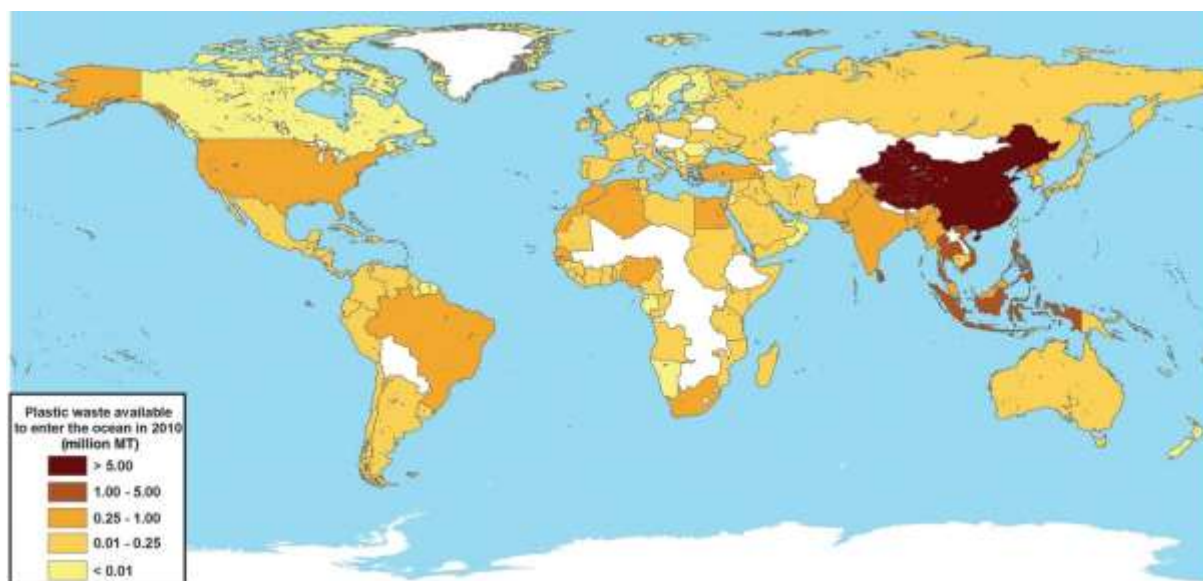
Vysoká funkčnost a relativně nízká cena plastů znamenají, že je tento materiál v čím dál větší míře všudypřítomný v každodenním životě. Množství plastových odpadků v oceánech a mořích roste na úkor ekosystémů, biologické rozmanitosti a potenciálně i lidského zdraví a vyvolává rozsáhlé obavy. V odpadu zároveň končí cenné materiály, které by mohly být v hospodářství znovu využity.

Plastové výrobky na jedno použití zahrnují rozmanitou škálu běžně používaného rychloobrátkového spotřebního zboží, které se po jednom použití za účelem, pro který bylo poskytnuto, vyhazuje, zřídka se recykluje a obvykle se z něho stanou odhozené odpadky. Deset nejčastěji nalezených plastových výrobků na jedno použití představuje 86 % všech plastových výrobků na jedno použití (a tak tvoří 43 % všech odpadků v mořích nalezených na evropských plážích podle počtu kusů). Lovná zařízení obsahující plasty tvoří dalších 27 % odpadků v mořích nalezených na evropských plážích. Významná část lovných zařízení uváděných na trh se zpětně neodebere za účelem zpracování.

Plastové výrobky na jedno použití a lovná zařízení obsahující plasty tudíž představují obzvlášť vážný problém v souvislosti se znečišťováním moří odpadky, závažné riziko pro mořské ekosystémy, biologickou rozmanitost a pro lidské zdraví a poškozují činnosti, jako je cestovní ruch, rybolov a lodní doprava.

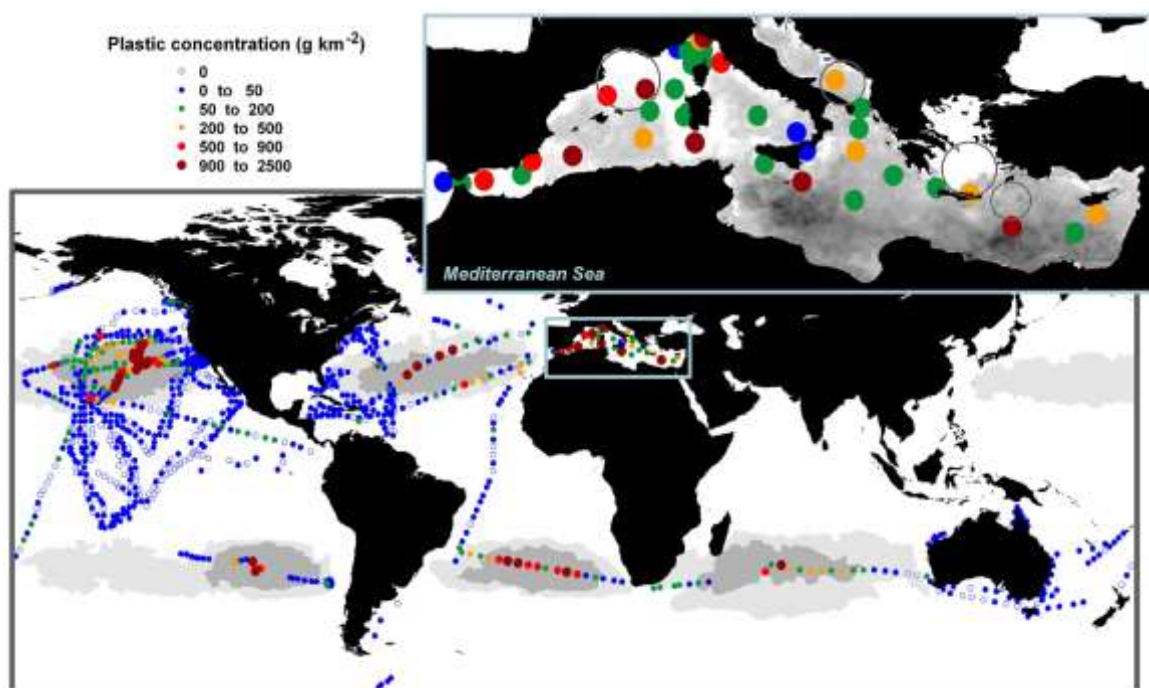
Odhaduje se, že 4,8 až 12,7 milionu tun plastového odpadu se ročně dostane do oceánů. Obrázek 1 ukazuje mapu světa, kde je každá země zbarvená podle odhadované hmotnosti nesprávně naloženého plastového odpadu v milionech metrických tun pro rok 2010 vyprodukovaný populací žijící do vzdálenosti 50 km ok pobřeží.

Obrazek 1: Plastový odpad vstupující do oceánů v milionech tunách za rok 2010 (Jambeck J. R. a kol. (2015) sciencemag.org)

Odhaduje se, že od roku 1980 se nashromáždilo více než 150 milionů tun plastového odpadu v mořích, z čehož 1,4 až 3,7 milionů tun v EU. Odpadní pokrývka v Atlantiku a Tichém oceánu je přibližně 100 metrických tun, z nichž 80 % je plast. Plast se hromadí ve Středozemním moři v podobném měřítku, jako v oceánských proudech v Indickém oceánu, severním Atlantiku, severním Pacifiku, jižním Atlantiku a jižním Pacifiku. Kromě toho působí Středozemní moře jako konvektivní pánev absorbující plovoucí plast pocházející z Atlantiku a mnoha dalších suchozemských a přímořských zdrojů (např. z Nilu). Také proto Evropané konzumují ročně až 11 000 kusů plastů v důsledku konzumace mořských plodů.

Obrazek 2: Koncentrace plastových zbytků v povrchových vodách Středozemního moře ve srovnání s koncentrací plastu uváděnými pro světové oceány (Cózar A. a kol. 2015, Plos)

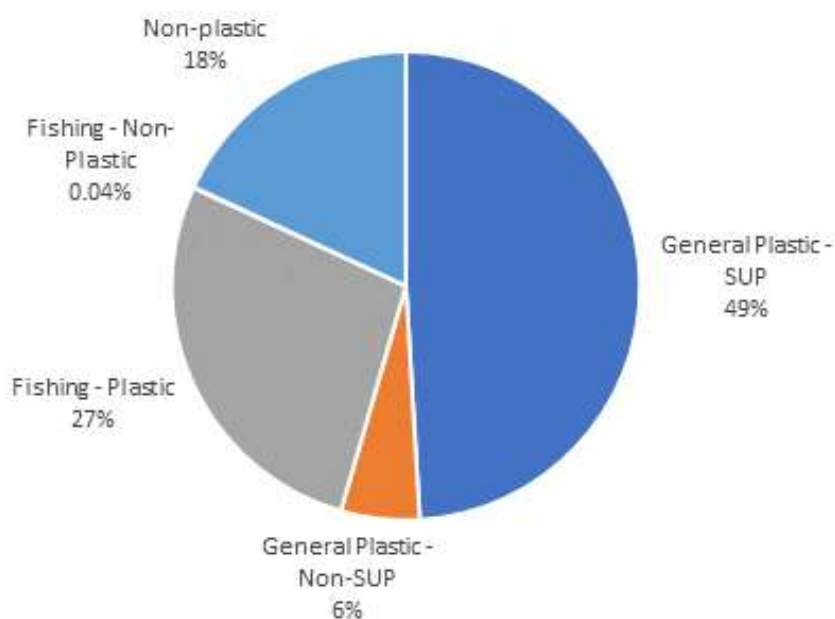

Obrázek výše ukazuje koncentrace plastových zbytků v povrchových vodách Středozemního moře ve srovnání s plastovými koncentracemi uváděnými pro světové oceány.

Hlavní znečištění moře plastovými odpadky jde z pevniny díky vypouštění dešťové vody, přepadům kanalizací, odpadům související s cestovním ruchem, odpadům ukládajícím ze skládek poblíž břehů pobřeží nebo na břehu řeky, nelegálnímu skládkování, průmyslové činnosti, nesprávné dopravě, kosmetickým výrobkům, syntetickým, polyesterovým nebo akrylovým vláknům uvolňující se při praní.

Graf níže ukazuje procentuální zastoupení plastových odpadů v moři.

Graf 1: Procentuální zastoupení plastových odpadů nalezených v moři (Zdroj: Impact Assessment směrnice SUP, 2018)

Podle rozborů plastového odpadu nalezeného v mořích a na plážích přímořských členských států EU Komise navrhla regulaci zaměřenou na nejčastěji se vyskytující odpad z plastových výrobků. Ten se v mořích a oceánech hromadí a plastová rezidua byla nalezena v mnoha druzích mořských živočichů – želvách, tuleních, velrybách, ptácích, rybách či koryších. Tím pádem se tato rezidua dostávají i do potravního řetězce. Kromě poškozování životního prostředí a ohrožování zdraví lidí toxickými látkami má plastový odpad negativní dopady také na turismus, rybářství a lodní dopravu. Podle Komise je plast užitečným a ekonomicky hodnotným materiálem, musí být však hospodárněji využíván a více recyklován.

Směrnice se soustředí na deset nejčastějších typů jednorázových plastů, které tvoří přibližně polovinu veškerého plastového odpadu v mořích. Tento vzorek byl identifikován na základě dat ohledně složení odpadů nalezených na plážích v 17 členských státech v roce 2016. Další rozsáhlou skupinou je odpad z lodí, jako jsou rybářské potřeby či plasty používané v akvakultuře. Pouze 18 % odpadu na plážích nejsou z plastu.

Tabulka 1: Deset nejčastějších druhů jednorázových plastových výrobků končících jako plastové odpady v mořích (Zdroj: Impact Assessment směrnice SUP, 2018)

Pořadí	Typ jednorázového plastového výrobku	Procentuální podíl z plastových položek ¹ (%)	Kumulativní procentuální podíl z plastových výrobků (%)	Procentuální podíl z jednorázových plastových výrobků ² (%)	Kumulativní procentuální podíl z jednorázových plastových výrobků (%)
1	Nápojové láhve, uzávěry a víčka	19	19	21	21
2	Nedopalky cigaret	17	36	19	39
3	Vatové tyčinky	11	46	12	51
4	Obaly od křupek a sladkostí	9	55	9	61
5	Sanitární aplikátory	7	62	8	69
6	Plastové sáčky	5	67	6	74
7	Příbory, brčka a míchadla	4	71	4	79
8	Nápojové kelímky a jejich víčka	3	73	3	81
9	Balónky a jejich tyčky	2	75	2	84
10	Nádoby na potraviny vč. balení rychlého občerstvení	2	77	2	86

¹ – Obecné plastové položky je skupina položek s výjimkou neidentifikovatelných položek, jako jsou fragmenty, neplastové položky a položky spojené s rybolovem a akvakulturou

² – Jednorázové plastové položky - obecné plastové předměty je skupina položek s výjimkou neidentifikovatelných položek, jako jsou fragmenty, neplastové položky a položky spojené s rybolovem a akvakulturou a plasty na jedno použití

Tabulka 2: Odhad množství plastových odpadů v mořích bez regulace a jeho snížení po zavedení regulace (Zdroj: Impact Assessment směrnice SUP, 2018)

Odpad z plastových výrobků	Odhadované množství mořského odpadu v roce 2030 (mil. ks)	
	Bez zavedení regulace	Po zavedení regulace
Cigaretové filtry	4 778	-2 628
Vlhčené ubrousky	775	-112
Brčka	372	-372

Vatové tyčinky	95	-62
Lahve na pití	182	-157
Hygienické vložky	252	-37
Nápojové kelímky včetně víček	146	-113
Obaly od brambůrků	74	-41
Nádoby na potraviny	64	-50
Přístroje	18	-18
Míchátka	20	-20

2.2.2 Definice problémů, které adresuje implementace směrnice SUP v ČR

Ačkoliv je problém definován na úrovni EU zejména z pohledu znečištění moří, opatření a cíle směrnice korespondují s obecnými cíli politik v oblasti oběhového hospodářství, které jsou zásadní z pohledu ČR:

- prevence vzniku odpadů z plastů, v tomto případě specificky z jednorázových plastů;
- rozvoj výrobně-recyklačního řetězce v souladu s oběhovým hospodářstvím (práva a povinnosti při uvedení vybraných výrobků na trh);
- práva a povinnosti v souvislosti s nakládáním s odpadem – zejména problematika úklidu odpadů z jednorázových plastů, kterých se koneční uživatelé zbavili mimo místa určená k jeho odkládání (tzv. „littering“) a prevence takového konání.

Prevence vzniku odpadů z plastů, v tomto případě specificky z jednorázových plastů

Produkce plastových obalů

V ČR představují celkové plastové obaly dlouhodobě pětinu všech odpadů vzniklých z obalových materiálů. V roce 2018 činil procentuální podíl vzniklých plastových obalových odpadů 20,6 % z celkového množství vzniklých obalových odpadů ze skla, papíru, kovu, dřeva a nezařazených materiálů (Statistická ročenka životního prostředí, 2019).

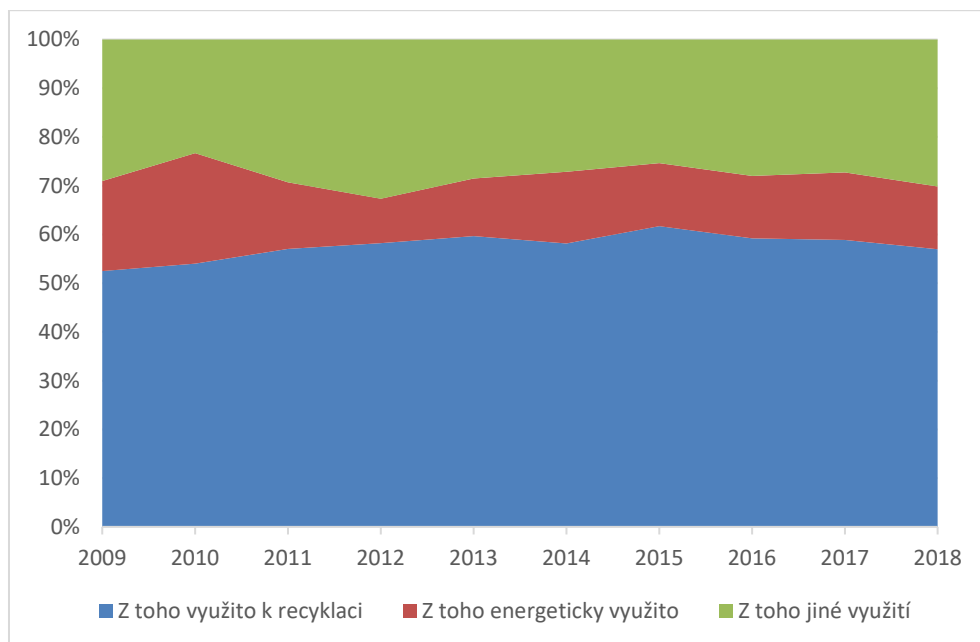
Objem plastových obalů (v tunách) má od roku 2014 rostoucí tendenci, mezi lety 2018 a 2014 narostl o 22 % (viz Graf 3). Z pohledu ochrany životního prostředí je primárním problémem zvyšování objemu odpadu, a tedy následné nutnosti s jeho nakládáním. Specifickým problémem je proto při implementaci prevence vzniku odpadů z plastů, resp. zejména z jednorázových plastů.

Rozvoj výrobně-recyklačního řetězce v souladu s oběhovým hospodářstvím (práva a povinnosti při uvedení vybraných výrobků na trh)

V ČR vzniklo v roce 2018 dle údajů ze Statistické ročenky životního prostředí celkem 267 478 t plastových obalových odpadů, z nichž bylo 152 445 t (tzn. 57 %) recyklováno a 34 313 t (tzn. 12,8 %) energeticky využito. Pro srovnání v EU vzniklo v roce 2014 asi 25 milionů tun odpadu

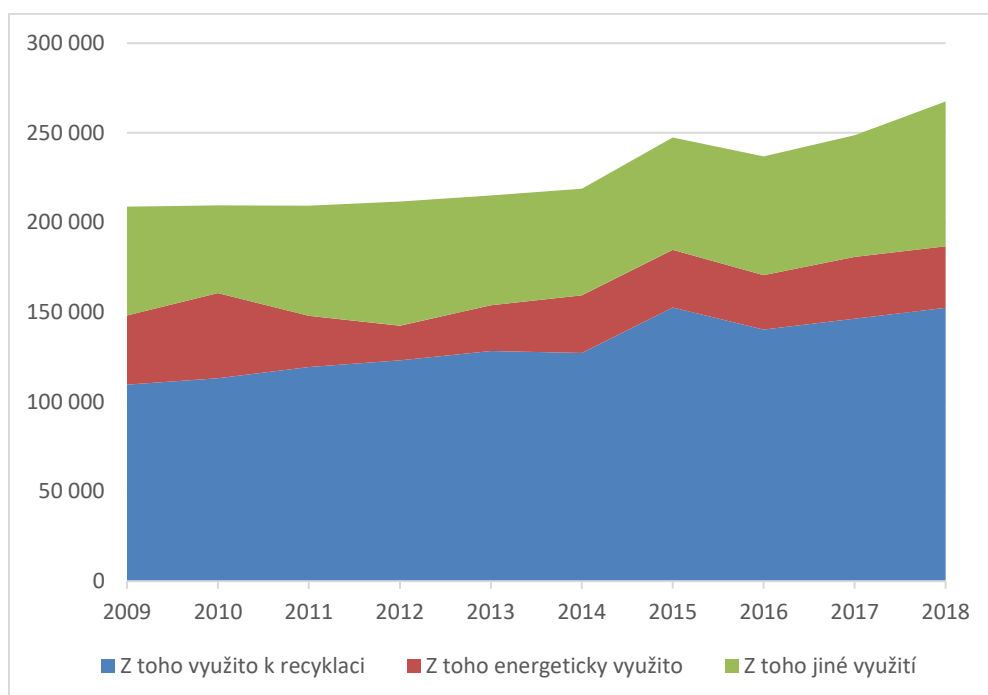
ze spotřebitelských plastů, z čehož bylo recyklováno pouze 30 %. V evropském srovnání je tak ČR na špičce v poměru recyklace obalových materiálů z plastu.

Graf 2: Poměrové (procentuální) využití plastových obalových odpadů v ČR v letech 2009 až 2018

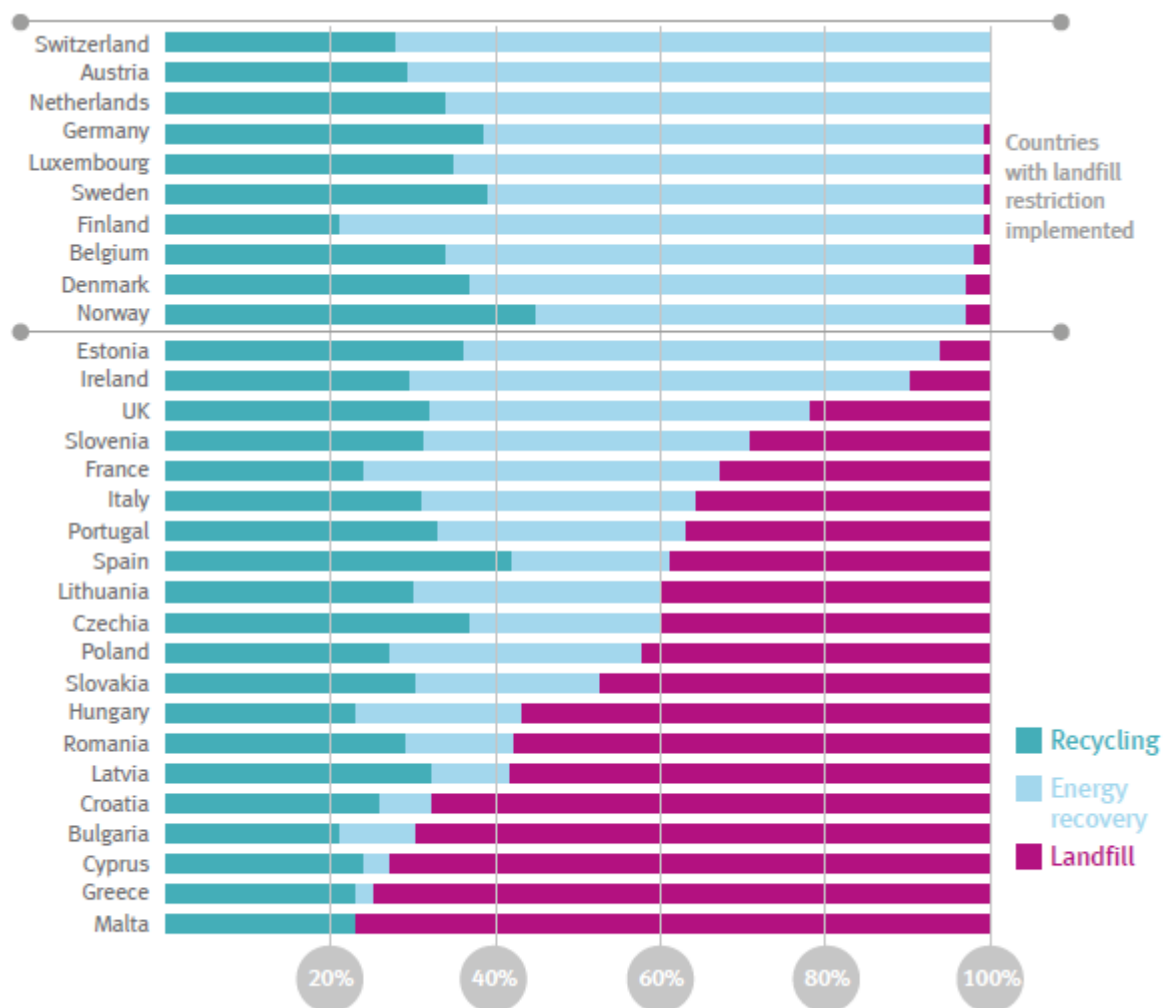
Zdroj: Statistická ročenka životního prostředí, vlastní zpracování

Graf 3: Objem (v tunách) a využití plastových obalových odpadů v ČR v letech 2009 až 2018

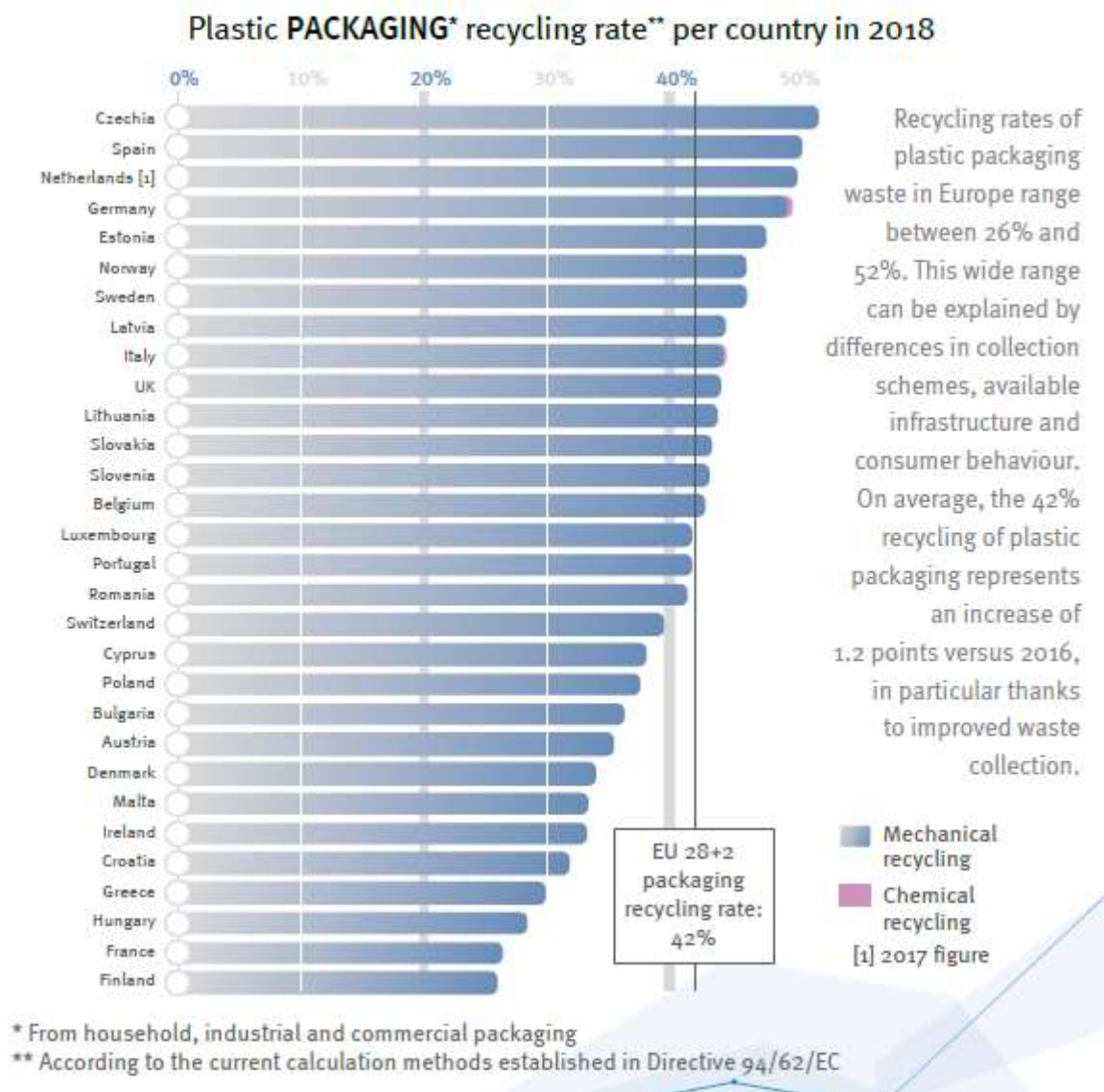
Zdroj: Statistická ročenka životního prostředí, vlastní zpracování

Graf 4: Způsoby nakládání s plastovými odpady dle jednotlivých zemí v roce 2018

Zdroj: Plastics: the Facts 2019

Graf 5: Míra recyklace odpadů z plastových obalů dle jednotlivých zemí v roce 2018

Zdroj: Plastics: the Facts 2019

Nejsou k dispozici specifická data pro vybrané jednorázové plasty z pohledu jejich výrobců a sektoru recyklace. Určitý obrázek však obecně o tomto sektoru představuje shrnutí v kapitole 1.4 Identifikace dotčených subjektů.

Řešeným specifickým problémem je tak rozvoj průmyslu navázaného na produkci a využití (recyklaci) jednorázových plastů v ČR v souladu s přechodem na oběhové hospodářství.

Práva a povinnosti v souvislosti s nakládáním s odpadem – zejména problematika úklidu odpadů z jednorázových plastů, kterých se koneční uživatelé zbavili mimo místa určená k jeho odkládání (tzv. „littering“) a prevence takového konání

Problematika odhazování odpadků, kterých se koneční uživatelé zbavili mimo místa určená k jeho odkládání (tzv. „littering“), a to ať už v městském nebo venkovském prostředí, je do jisté míry způsobeno nedostatkem jiných alternativ, tj. odpovědným řízením, ale také nedostatkem

ekonomických nebo jiných pobídek. Mnoho spotřebitelů se chová odpovědně, ale část společnosti si stále neuvědomuje negativní důsledky odhazování odpadků. Některé plastové odpady (např. vatové tyčinky, vlhčené ubrousky a hygienické vložky) jsou odhazovány do toalet, kde zatěžují kanalizační systém a mohou se dostat do řek. Říční toky usnadňují přepravu plastů, čímž spojují většinu pevniny s oceánem.

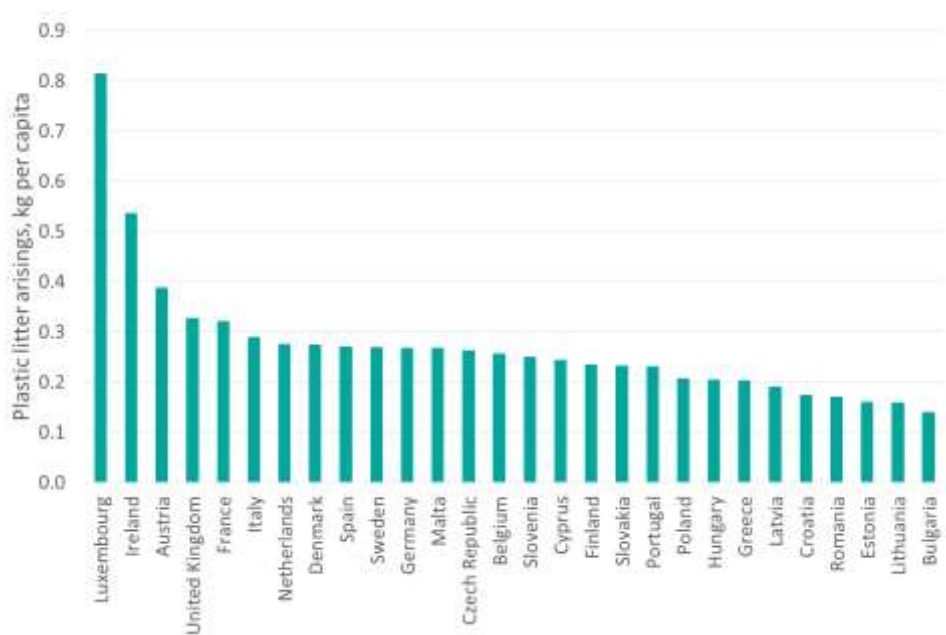
Následující tabulka ukazuje procentuální zastoupení dvaceti nejčastěji zastoupených druhů odpadů v řekách. Z tabulky je zřejmé, že největší zastoupení mají plastové obaly.

Tabulka 3: Druhy odpadů a jejich procentuální zastoupení v řekách (Zdroj: Impact Assessment směrnice SUP, 2018)

Pořadí	Druh odpadu	Procentuální zastoupení ze všech položek (%)
1	Části plastů	38,59
2	Plastové láhve	9,55
3	Obaly	8,42
4	Sáčky	7,77
5	Části polystyrenu	6,35
6	Jiný papír	4,01
7	Papírové obaly	3,61
8	Folie	2,93
9	Pěny	2,70
10	Plechovky	2,05
11	Jiné plastové nebo polystyrenové položky	1,98
12	Plastové krabičky a nádoby	1,81
13	Jiné materiály	1,48
14	Noviny a magazíny	1,19
15	Trámy a dřevotřískové desky	0,99
16	Jiné gumy	0,95
17	Dřevěné desky	0,72
18	Syntetická lana (provazy)	0,71
19	Jiné textilie	0,57
20	Palety	0,48

Dle srovnání množství odhozeného plastového odpadu dle členských států (normalizováno podle celkové populace) patří ČR k průměru v EU (viz graf níže), celkem se jedná zhruba o cca 2,6 tis. tun plastového odpadu, se kterým nebylo naloženo zákonným způsobem. Odhaduje se, že v EU-28 se ročně vyprodukuje celkem 139 tisíc tun plastového odpadu skrze littering, z toho 41 tisíc tun jsou nápojové láhve.

Graf 6: Srovnání množství pohozeného odpadu z plastových obalů (v kg na obyvatele) v jednotlivých členských státech v roce 2014

Zdroj: Impact Assessment, 2018

Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí

Na základě studie veřejného mínění, která se zaměřila na vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí, se ukázalo, že obyvatelé ČR patří v rámci EU mezi národy s nejsvědomitějším přístupem k hospodaření s odpady. Drtivá většina Čechů podle průzkumů omezuje množství produkovaného odpadu a třídění odpadu v České republice dlouhodobě patří mezi nejrozšířenější proenvironmentální chování. V ČR aktivně třídí plast 73 % obyvatel. Obyvatelé Česka také více než většina obyvatel Evropské unie snižují množství odpadů pitím kohoutkové vody a česká veřejnost také výrazně podporuje politická opatření na snížení množství plastového odpadu.

Produkce odpadů

Závěry Centra pro výzkum veřejného mínění (2016a) ukazují, že Češi dlouhodobě považují hromadění odpadu za velmi závažný globální problém:

- 88 % považuje situaci okolo odpadu (ať už jeho velké množství či neefektivní nakládání s ním) za závažný problém také v rámci ČR
- 79 % veřejnosti si myslí, že Česko produkuje příliš mnoho odpadu (podle Flash Eurobarometeru 2014). Ačkoli dotazovaní považují produkci odpadu na národní úrovni za příliš velkou, tento problém nevnímají na úrovni svých domácností

Tento výsledek veřejného mínění koresponduje s daty Eurostatu (2014a): **zatímco průměrný Čech vyprodukoval za rok 2014 celkem 310 kg domovního odpadu, průměrný Evropan přibližně o 100 kg více.** (Pozn. Existuje více způsobů počítání množství domovního odpadu. Podle České informační agentury životního prostředí (2016) vyprodukovali Češi v roce 2014 celkem 506 kg komunálního odpadu na obyvatele, z čehož produkce směsného komunálního

odpadu činila 279 kg/obyvatele. Zde používáme data Eurostatu, která umožňují srovnání s EU.)

Vedle toho, že velká většina veřejnosti považuje odpad za závažný problém na úrovni globální i české, celých 83 % Čechů také podporuje, aby stát tuto situaci aktivně řešil.

Littering

Flash Eurobarometer (2014) zkoumal, jak lidé vnímají množství odpadků pohozených v jejich okolí:

- 33 % dotazovaných si v okolí svého bydliště (v přírodě nebo ve veřejných prostorech, jako je ulice či náměstí) všimá hodně či docela hodně odpadků,
- 53 % si myslí, že se v okolí jejich bydliště mnoho odpadků nenachází,
- pouze 14 % obyvatel si žádných odpadků nevšimá.

Podle lidí, kteří odpadky ve svém okolí vnímají, se nejčastěji jedná o:

- plastové sáčky a tašky (76 % respondentů),
- jiné odpadky z plastu (67 %),
- skleněné, kovové a papírové obaly (59 %).
- elektrický a elektronický odpad např. vyhozené elektrospotřebiče (16 %).

Ve svém pohledu na zastoupení jednotlivých druhů odpadu se Češi poměrně shodují s evropským průměrem.

Opatření vedoucí ke snížení litteringu

Flash Eurobarometer (2014) zkoumal, jaká opatření proti odpadkům znečišťujícím veřejný prostor považují respondenti za nejúčinnější. Můžeme rozlišit tři skupiny těchto opatření.

1. Jako nejúčinnější hodnotí obyvatelé České republiky opatření podporující veřejnost v odhazování odpadků do košů: zajištění dostupnosti odpadkových košů (nejúčinnější podle 47 %) a lepší vymahatelnost právních norem proti znečišťování veřejných prostranství (42 %).
2. Druhou skupinu tvoří systémová řešení, jako je podpora alternativ k plastovým sáčkům a jiným plastovým obalům (42 %) a podpora recyklace odpadu (42 %).
3. Nejméně dotazovaných považuje za nejúčinnější řešení aktivity založené na participaci různých aktérů, jako je finanční zapojení výrobců plastů do boje proti odpadkům (36 %), organizování veřejných úklidových akcí (30 %) či komunikační kampaně na zvýšení povědomí mezi obyvateli (23 %).

Způsoby financování svozu domovního odpadu preferované obyvateli ČR:

- 40 % preferuje poplatky úměrné tomu, kolik nevytříděného odpadu jejich domácnost vyprodukuje,
- 35 % by si přálo, aby cena za nakládání s odpady byla zahrnuta do cen produktů,
- 18 % dává přednost fixním poplatkům ve formě daní (Flash Eurobarometer, 2014).

Možné alternativy jednorázových plastových výrobků

Nejefektivnějším způsobem snížení spotřeby odpadu obecně je předcházet jeho produkci. Avšak úplně bez plastových obalů se pravděpodobně neobejdeme a často jejich užívání ani nelze ovlivnit. V současné době však existuje mnoho alternativ, kterými se dají plastové výrobky na jedno použití nahradit. Níže uvádíme vybrané příklady možných alternativ některých plastových výrobků na jedno použití.

Cigaretové filtry

Jako alternativu lze použít celulóзовé filtry z rostlin, jako je tip biologicky rozložitelného tenkého RAW filtru. U těchto filtrů však není prokázána stejná kvalita, jako u běžných plastových filtrů. Lze však očekávat jejich inovace a zlepšení.

Nápojové láhve

Pro omezení spotřeby nápojových lahví mohou být vybudovány pítka ve městech či oblastech s vysokým turistickým ruchem doplněné informačními kampaněmi. Stávající hustota sítě pitek totiž neodpovídá četnosti spotřebitelů a jejich potřebě rychle najít zdroj pitné vody.

K podpoře atraktivity pitek je možné vyvinout mobilní aplikaci, která zobrazí nejbližší dostupná pítka. Výrobci nápojů mohou instalovat na veřejných prostranstvích automaty a umožnit tak spotřebitelům natočit si do vlastní nádoby, namísto prodávání nápojů v plastových lahvích na jedno použití.

Vatové tyčinky do uší

Již existují společnosti, které vyrábějí opakovaně použitelné tyčinky pro čištění uší, které jsou podle dodavatele efektivnější a bezpečnější než tyčinky vatové. Další dostupnou alternativou jsou jednorázové papírové tyčinky či náhražky dřeva. Avšak ve skutečnosti mnoho lékařů nedoporučuje vatové tyčinky používat.

Vlhčené ubrousky

Neplastové alternativy k vlhčeným ubrouskům používaným pro osobní péči, například k odstraňování make-up, již existují ve formě vatových tamponů nebo kuliček. Kromě toho by opakovaně použitelné alternativy k používání vlhčených ubrousků mohly zahrnovat prateľné kapesníky nebo speciálně navržené ubrousky, jako například prateľné dětské ubrousky. Pro dosažení požadovaného výsledku lze na tyto ubrousky použít krémy (jako jsou mýdla, antibakteriální gely nebo krémy na odstranění make-up).

Hygienické vložky

Neplastové alternativy hygienických vložek nejsou v současné době známy. Řada výrobců však již má k dispozici opakovaně použitelné hygienické vložky. Tyto produkty jsou omyvatelné a znovu použitelné a obvykle jsou vyrobeny výhradně z bavlny nebo ze směsi bavlny či bambusového vlákna s nepromokavou polyuretanovou vrstvou.

Příbory

V současné době se využívají příbory na jedno použití:

- v budovách, zejména k úspoře nákladů na mytí opakovaně použitelných příborů; nebo
- u jídel s sebou, která není možné konzumovat bez příboru.

Kovové příbory jsou jasnou alternativou a většina podniků jich využívá. Proto by u všech podniků prodávající jídlo mohly být zavedeny omyvatelné příbory. V provozovnách prodávající jídlo s sebou může být alternativou zákazníkem přinesený příbor – v případě, že ví, které prodejny toto umožňují. Pokud je nutnost použít jednorázový příbor, lze zavést alternativy ze dřeva.

Brčka a nápojová míchátká

U mnoha nápojů nejsou brčka a míchátká vůbec potřeba a nemusela by být k nápojům podávána. Jako alternativu lze však použít opakovaně použitelná brčka a míchátká ze skla nebo kovu. Nyní rozšířenou jednorázovou variantou jsou dřevěná míchátká a papírová či bambusová brčka.

Nápojové kelímky

Jednorázové kelímky na nápoje se používají:

- za účelem snížení nákladů na mytí opakovaně použitelných kelímků, nebo
- při konzumaci nápojů určených k odnosu s sebou mimo prodejnu.

Jednou z alternativ je nádobí k opakovanému použití. Lze v nich prodávat i nápoje s sebou. Některé podniky nabízejí opakovaně použitelné kelímky, které sbírají zpět a vracejí maloobchodníkům. Například projekt FreiburgCup zavedl zaplacení zálohy za opakovaně použitelný hrnek, který může zákazník vrátit v jakékoli jiné prodejně zapojené do tohoto projektu. Obdobný režim je zaveden i na některých trzích.

Pro zákazníky, pro které není opakovaně použitelný šálek k dispozici, by měly být kelímky bez plastů. Některé papírové kelímky, které jsou označeny jako kompostovatelné, mají vodotěsnou vrstvu, protože jsou potaženy rostlinnou polylaktickou kyselinou (PLA). Kompostování je však možné pouze v průmyslových podmínkách – za jiných podmínek se plast nemusí rozložit úplně (např. v mořském prostředí).

Pokud jde o víčka, může být varianta nový design kelímků, který by umožnil nevylítí tekutiny a pohodlné pití, čímž by se omezila potřeba víček.

Nádoby na potraviny

Nádoby na potraviny na jedno použití se používají:

- pro konzumaci jídla se snahou uspořít náklady na mytí nádobí,
- pro přepravu jídla domů, nebo
- při konzumaci jídla na cestách.

Na trzích, kde je podáváno jídlo, mohou být přenosné myčky, které umožní umytí opakovaně použitelných nádob. Například v roce 2011 zavedla Vídeň povinnost používat opakovaně použitelné nádobí na akcích s více jak 1 000 lidí.

Další možností je zavedení opakovaně použitelných nádob, které se mohou použít 200-300 krát, než se nakonec zrecyklují. To je však vázáno na zpoplatnění těchto nádob k zajištění návratnosti.

Pro domácí spotřebu jídla lze použít opakovaně použitelnou nádobu přinesenou strážníkem, jako jsou například jídonosiče.

V případě, že si strážník chce jídlo sníst cestou, je použitelnost opakovaně použitelných nádob snížena. Je zde ale možnost využít jednorázové nádoby bez použití plastu.

Plastové odpady

Zvláštní problém představuje plastový odpad. Jak ukazuje Flash Eurobarometer (2014), všechny dotazované aktivity s cílem snížit množství plastového odpadu se u české veřejnosti těší velké podpoře, podobně jako v celé Evropě. Drtivá většina respondentů souhlasí s tím, aby průmysl (93 % respondentů) i veřejná správa (92 %) byly iniciativnější a více se zasazovaly jak o omezení přítomnosti plastového odpadu v prostředí, tak o jeho větší recyklaci. Obyvatelé ČR by také ocenili lepší informace o tom, jaké plasty jsou recyklovatelné (93 %), zastavení výroby nerecyklovatelných (nebo složitě recyklovatelných) plastů a jejich nahrazení recyklovatelnými materiály (91 %). Výrazná většina podporuje zavedení opatření, která snižují používání jednorázových plastových věcí (84 %), zakázala ukládání plastů na skládkách (82 %) a používání plastových mikročástic v kosmetice a podobných produktech (65 %). Stojí za pozornost, že všechna tato opatření podporuje podle uvedeného průzkumu výrazná většina obyvatel ČR, a to včetně řešení nejradikálnějších (např. zákaz ukládání plastů na skládkách či zastavení výroby nerecyklovatelných plastů a jejich nahrazení).

Novějším šetření Special Eurobarometeru (2017b) respondenti hodnotili významnost jednotlivých opatření snižujících množství plastového odpadu. Podle velké většiny je důležité, aby výrobky byly navrhovány způsobem, který usnadňuje recyklaci plastů (92 %), aby místní úřady poskytovaly větší množství a lepší kvalitu sběrných zařízení pro plastový odpad (89 %). Za významnou považují také snahu průmyslu a maloobchodníků omezovat plastové obaly (87 %) a vzdělávání lidí o redukci plastového odpadu (86 %). O něco méně významným opatřením je podle nich placení vyšší ceny za plastové věci na jedno použití (65 %).

Šetření sledovalo i omezení domácího plastového odpadu. 24 % Čechů uvedlo, že se během posledních šesti měsíců vyhýbalo plastovým věcem na jedno použití (jiných než plastových tašek) nebo si kupovalo plastové produkty na více použití (o 10 procentních bodů pod evropským průměrem). Celkem 26 % respondent také deklarovalo, že během posledních dvanácti měsíců zmenšilo svou spotřebu plastových tašek či sáčků (12 procentních bodů pod evropským průměrem) a dalších 32 % ji zmenšilo již předtím (10 procentních bodů pod evropským průměrem) (Special Eurobarometeru, 2017b).

84 % dotázaných souhlasí s přijetím opatření k omezení používání plastových věcí na jedno použití (nákupní tašky, brčka, kuchyňské nádobí atd.).

Třídění odpadů

Co se týče třídění, tak Češi separují nejčastěji plastové lahve a jiné plastové materiály (96 % lidí je třídí alespoň příležitostně), papír a sklo (92 %), elektrický a elektronický odpad (85 %) a nebezpečný odpad, jako jsou barvy či chemikálie (84 %) (Flash Eurobarometeru, 2014).

Podle Centra pro výzkum veřejného mínění (2017) je 88 % Čechů spokojeno se svozem domovního odpadu. Starší šetření Centra pro výzkum veřejného mínění také ukázalo (2011b), že 81 % české veřejnosti je spokojeno s dostupností kontejnerů na tříděný odpad v místě svého bydliště.

Co by Čechy přesvědčilo, aby třídili odpad ještě důkladněji? Z Flash Eurobarometeru (2014) vyplývá, že nejvíce českých respondentů (73 %) by ocenilo ujištění, že je odpad skutečně recyklován. Většina by uvítala finanční pobídky pro třídění odpadu jako například zálohy a nižší poplatky (67 %), případně větší počet blízkých zařízení pro recyklaci a kompostování (64 %). Menší částí veřejnosti by také pomohlo více informací o tom, kde a jak třídít (47 %), pohodlnější třídění v domácnostech (46 %) a vyšší poplatky za nesprávně roztríděný odpad (46 %). Většinu Čechů by tedy k důkladnějšímu třídění přesvědčilo ujištění o efektivitě této aktivity a její usnadnění formou finančních pobídek či lepší dostupnosti zařízení pro recyklaci a kompostování.

Obrázek 3: Procentuální zastoupení občanů třídících jednotlivé druhy odpadů

Zdroj: Flash Eurobarometer, 2014

Obrázek 4: Výsledky průzkumu ohledně třídění odpadů

Zdroj: Flash Eurobarometer, 2014

2.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí prosazuje přístupy v duchu oběhového hospodářství, které spíše než výrobky na jedno použití upřednostňují udržitelné, netoxické a opětovně použitelné výrobky a systémy opětovného použití a jsou v první řadě zacíleny na omezení množství vzniklých odpadů. Pro předcházení veškerému znečišťování odpadky, včetně znečišťování moří odpadky, zůstává zásadní řádné nakládání s odpady. Stávající právní předpisy Unie stanovené ve směrnicích 94/62/ES, 2008/98/ES, 2000/59/ES, 2000/60/ES a 2008/56/ES a v nařízení Rady (ES) č. 1224/2009 a politické nástroje poskytují určité regulační reakce na řešení znečišťování moří odpadky.

Plastové odpady jsou zejména předmětem celkových opatření a cílů Unie v oblasti nakládání s odpady, jako je recyklační cíl pro plastové obalové odpady stanovený ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES a cíl v Evropské strategii pro plasty zajistit do roku 2030, aby veškeré plastové obaly uvedené na trh Unie byly opakovaně použitelné nebo snadno recyklovatelné.

Pravidla pro uvádění vybraných výrobků na trh upravuje zejména zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků, zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, zákon č. 90/2016 Sb., o posuzování shody stanovených výrobků při jejich dodávání na trh a vyhláška ministerstva zdravotnictví, o hygienických požadavcích na výrobky určené pro styk s potravinami a pokrmů. Uvádění obalových výrobků na trh upravuje zákon 477/2001 Sb., o obalech.

Práva a povinnosti podnikajících fyzických osob a právnických osob při nakládání s obaly, zpětném odběru a využití odpadu z obalů upravuje platný zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů. Nakládáním s obaly se rozumí výroba obalů, uvádění obalů na trh nebo do oběhu a rovněž použití, úprava a opakované použití obalů. Dále zákon o obalech upravuje působnost správních orgánů, registrační a evidenční poplatky, ochranná opatření, opatření k nápravě a přestupky. Co se týče nakládání s odpady z obalů, použije se zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pokud zákon o obalech nestanoví jinak. Zákon o obalech je tedy zvláštním právním předpisem ve vztahu k zákonu o odpadech.

Některé neobalové plastové výrobky jsou regulovány jinými právními předpisy – předměty určené pro styk s potravinami a kosmetické přípravky upravuje z hlediska ochrany zdraví fyzických osob zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo tabákové výrobky upravuje včetně jejich označování zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Žádný z těchto právních předpisů se ovšem nevěnuje problematice omezení dopadu těchto výrobků na životní prostředí poté, co se stanou odpadem.

Zákaz bezplatného poskytování plastových tašek

§ 3 odst. 3 zákona o obalech upravuje tzv. zákaz bezplatného poskytování plastových tašek, kdy plastová odnosná taška smí být v místě prodeje výrobků poskytnuta spotřebiteli minimálně za náhradu nákladů, které odpovídají nákladům na její pořízení. To neplatí, jde-li o velmi lehkou plastovou odnosnou tašku.

Související implementace tzv. oběhového balíčku (novela zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, novela zákona č. 477/2001 Sb., o obalech, a zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností)

V současné době je Parlamentem ČR projednáván balíček zákonů, z něhož je pro implementaci SUP zásadní zejm. novela zákona o obalech. Hlavním cílem navrhované právní úpravy je zajištění transpozice dvou směrnic Evropské unie, a to směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2018/851 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 2008/98/ES o odpadech (dále jen „rámcová směrnice o odpadech“), a směrnice Evropského

Parlamentu a Rady (EU) 2018/852 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech (dále jen „směrnice o obalech“). Revidovaná rámcová směrnice o odpadech je transponována zejména do návrhu zákona o odpadech. Navrhovanou novelou zákona o obalech jsou do právního řádu České republiky transponovány požadavky nového čl. 8a této směrnice, který stanoví minimální požadavky pro systémy rozšířené odpovědnosti výrobce. Kromě zákona o obalech je čl. 8a rámcové směrnice o odpadech transponován rovněž do návrhu zákona o vybraných výrobcích s ukončenou životností.

Za účelem zajištění transpozice rámcové směrnice o odpadech, ve znění směrnice 2018/851/EU, se v zákoně o obalech navrhuje zejména následující změny:

- Úprava podmínek plnění povinnosti zpětného odběru (§ 10), včetně stanovení minimální hustoty sběrné sítě, povinnosti zařadit sběrná místa pro odpady s obalů do obecního systému nakládání s komunálním odpadem a povinnosti informovat spotřebitele o možnostech předcházení vzniku odpadu a negativních dopadech odkládání odpadů mimo místa k tomu určená (prevence tzv. litteringu).
- Možnost určení pověřeného zástupce pro zahraniční osoby uvádějící obaly na trh nebo do oběhu v ČR (§ 13a).
- Stanovení povinností zpětného odběru a využití odpadů z obalů tak, aby nedocházelo k nepřiměřené zátěži malých podniků (§ 15a).
- Úprava způsobu stanovení výše poplatků za sdružené plnění povinností zpětného odběru a využití odpadů z obalů ze strany AOS (§ 21).
- Povinnost pro AOS provádět tzv. ekomodulaci a zveřejňovat vlastnickou strukturu, smlouvy a sazebníky [§ 21 odst. 1 písm. k), n) a o)]; ekomodulací se rozumí zohlednění dopadu obalu na životní prostředí v rámci jeho životního cyklu při určování výše finančního příspěvku AOS pro jednotlivý obal nebo skupinu podobných obalů, hrazeného osobou uvádějící obal na trh nebo do oběhu za účelem zajištění plnění povinností zpětného odběru a využití odpadu z obalů podle zákona o obalech, s tím, že je zohledňována zejména opakovaná použitelnost obalu, jeho recyklovatelnost, obsah nebezpečných látek a požadavky stanovené jinými právními předpisy.
- Podmínky ověřování dat AOS a rozšíření evidenčních povinností AOS (§ 23 a 23a).
- Stanovení způsobu vyrovnání nákladů jednotlivých AOS (§ 21b).
- Úprava koordinace mezi jednotlivými AOS, řízená Ministerstvem životního prostředí (§ 21c).

V souvislosti s transpozicí směrnice o obalech, ve znění směrnice 2018/852/EU, se v zákoně o obalech navrhuje zejména následující změny:

- Změny v definicích (§ 2), např. doplnění definic kompozitního obalu a oxo-rozložitelného plastového obalu, současně se některé definice uvádějí do souladu se zákonem o odpadech.
- Povinnost zohledňování opakované použitelnosti obalů do struktury příspěvků ze strany AOS [§ 21 odst. 1 písm. m)].

- Způsob stanovení míry recyklace a využití v rámci evidence [§ 15 odst. 3, § 23 odst. 4.]
- Stanovení cílů pro recyklaci a celkové využití odpadu z obalů (příloha č. 3).

Nad rámec transpozice výše uvedených směrnic se navrhuje v zákoně o obalech zejména doplnit opatření za účelem zvýšení transparentnosti a efektivity činnosti AOS. Jedná se např. o zákaz podnikání v oblasti nakládání s odpady pro AOS, povinné finanční zajištění AOS nezávislé na platební schopnosti povinných osob, povinnost AOS vytvářet finanční rezervu, zákaz poskytování půjček ze strany AOS, zákaz zvýhodňování osob, které mají s AOS uzavřenou smlouvu o sdruženém plnění a povinnost AOS uzavřít smlouvu s každou obcí, která o její uzavření projeví zájem, za podmínek obdobných jako s ostatními obcemi. V dané souvislosti se též stanoví zákaz ovlivňování dodavatelů ze strany maloobchodních řetězců ke spolupráci s konkrétní AOS v případě, že na trhu bude působit více AOS. Dále navrhovaná novela upravuje zejména promítnutí změn v novele do náležitostí žádosti o udělení autorizace, rozšíření pravomoci MŽP zahájit řízení o změně autorizace, zrušit autorizaci nebo zakázat poskytovat sdružené plnění a účastenství v řízení podle zákona o obalech.

2.4 Identifikace dotčených subjektů

Subjekty zapojené ve výrobním a distribučním řetězci

Subjekty zapojené ve výrobě – dodavatelském řetězci vybraných plastových výrobků a subjekty zapojené do řetězce zpracování souvisejících odpadů, zejména:

- výrobci vybraných plastových výrobků a příslušné kolektivní systémy
- prodejci vybraných plastových výrobků
- podnikatelé využívající vybrané plastové výrobky pro vlastní produkci nebo poskytování služeb
- subjekty zapojené do řetězce nakládání a zpracování odpadů

V Evropě bylo v roce 2016 vyrobeno 57 milionů tun primárních plastů, přičemž podíl plastů na biologické bázi představuje 0,5 až 1 % roční spotřeby plastů v EU. Evropský plastikářský průmysl je velkou součástí chemického průmyslu a hraje v hospodářství EU zásadní roli. Zaměstnává asi 1,45 milionu lidí a má obrát 350 miliard (včetně zpracovatelů plastů a poskytovatelů technologií).

Ve výrobě plastových výrobků bylo v ČR v roce 2017 zaměstnáno přibližně 67 000 osob v 2 800 firmách. Přibližně 12 % osob je zaměstnáno ve výrobě plastových obalů. Z hlediska přidané hodnoty představuje toto odvětví 4,2 % celkové přidané hodnoty zpracovatelského průmyslu v ČR a 4,9 % celkové výroby zpracovatelského průmyslu.¹

V roce 2017 působilo v ČR 625 firem se 4,3 tisíci zaměstnanci v oblasti zhodnocování tříděného materiálu. Tato kategorie se nevztahuje pouze na regeneraci plastů, ale také na jiné materiály, jako je papír a kov. Obnova tříděného materiálu přinesla hodnotu 836 mil. EUR. Informace o konkrétním podílu plastů však nejsou k dispozici.

¹ Eurostat, Structural Business Statistics

V posledních letech rychle vzrostlo množství jednorázových plastových výrobků uváděných na trh EU. Přestože podrobné údaje o výrobě jednorázových plastových výrobků (nebo výrobků označených jako produkty s největším rizikem, že u nich dojde k odhození - litteringu) nejsou k dispozici, předběžná analýza naznačuje, že většina z nich se vyrábí mimo Evropu. Pozitivní obchodní bilance Evropy s plasty a výrobky z plastů vede k výrobě plastových produktů s vyšší kvalitou a odolností. V roce 2016 bylo asi 7,4% poptávky po plastech uspokojeno prostřednictvím zpracovatelů plastů v EU na PET, který se obvykle používá pro láhve na nápoje; asi 19,3% bylo pro PP, který se používá pro potravinářské obaly, sladké obaly a uzávěry lahví (ale také pro automobilové díly, dýmky, bankovky a jiná použití). Téměř 40% poptávky zpracovatelů plastů v EU se týkalo obalů všech typů.

K dispozici jsou údaje o vývozu a dovozu některých jednorázových plastových výrobků, například pokud jde o plastové kuchyňské nádobí a příbory, Čína představovala více než 50% celosvětového vývozu a členské státy EU o něco více než 25%. EU však představovala asi 40% celosvětového dovozu (viz tabulka 4 a 5).

Tabulka 4: Procentuální podíl vybraných zemí na celosvětovém exportu jednorázových plastových výrobků (plastové kuchyňské nádobí a příbory) v roce 2018

Kontinent	Země	Procentuální zastoupení celosvětového vývozu plastových výrobků
Asie	Čína	51,4
	Turecko	2,7
	Taiwan	2,7
	Indie	1,2
	Spojené arabské emiráty	1,2
Amerika	USA	1,9
	Mexiko	1,6
Evropa	Německo	3,8
	Itálie	3,4
	Belgie + Lucembursko	3,2
	Nizozemsko	2,0
	Polsko	1,9
	Francie	1,7
	Velká Británie	1,7
	Portugalsko	1,4
	Španělsko	1,2
	Dánsko	1,0
	Česká republika	0,6

Zdroj: <https://atlas.media.mit.edu/en/profile/hs92/392410/>

Tabulka 5: Procentuální podíl vybraných zemí na celosvětovém importu jednorázových plastových výrobků (plastové kuchyňské nádobí a příbory) v roce 2018

Kontinent	Země	Import (%)
Evropa	Německo	6,0
	Francie	4,6
	Velká Británie	4,1
	Nizozemsko	3,1
	Belgie + Lucembursko	2,6
	Itálie	2,2
	Španělsko	1,9
	Polsko	1,4
	Švýcarsko	1,0
	Dánsko	0,9
	Švédsko	0,8
	Česká republika	0,8
	Portugalsko	0,7
Amerika	USA	26,7
	Kanada	1,9
	Mexiko	1,3
Asie	Japonsko	2,6
	Hong Kong	1,4
	Izrael	1,3
	Jižní Korea	1,2
	Spojené arabské emiráty	1,2
	Singapur	1,1
Austrálie	Austrálie	2,4

Zdroj: <https://atlas.media.mit.edu/en/profile/hs92/392410/>

Územní samosprávní celky

Obce a města v současnosti hradí úklid volně pohozených odpadů v rámci svých povinností vyplývajících ze zákona o odpadech. Celkové náklady na úklid a odstranění litteringu v obcích pohybují okolo 571 mil. Kč/rok v hodnotě roku 2007. Dle studií tvoří nápojové obaly 30-50 % hmotnosti volně pohozených odpadů v obcích, resp. roční náklady na úklid a zneškodnění volně pohozených nápojových obalů (litteringu) z měst a obcí se pohybují kolem cca 229 mil. Kč/rok.²

² Analýza volně pohozených odpadů v České republice, 2007

Tento zákon implementující směrnici SUP však některé jednorázové plastové výrobky zakazuje uvádět na trh, u jiných výrazně omezuje množství uváděné na trh, z čehož vyplývá, že výše uvedené náklady, které budou výrobci, resp. KS hradit obcím, budou výrazně nižší. Zároveň je potřeba zdůraznit, že odhady vycházejí ze studie z roku 2007, proto současná jejich monetární hodnota bude vlivem inflace vyšší. Úspory nákladů za úklid veřejných prostranství (za littering nápojových PET obalů) po zavedení zákonných opatření směřujících ke snížení užívání jednorázových plastových výrobků na jedno použití lze odhadnout ve výši 105 – 119 mil. Kč (80 – 90 % příslušných nákladů na sběr a zneškodňování nápojových obalů, resp. PET obalů). Výše 80 – 90 % je odvozena od povinné míry recyklace nápojových obalů dle závazných cílů směrnice SUP.

Občané (kvalita života, zdravotní dopady, spotřebitelé)

Jak bylo uvedeno výše, průzkumy veřejného mínění ukazují, že Češi dlouhodobě považují hromadění odpadu za velmi závažný globální problém, kdy 88 % považuje situaci okolo odpadu (ať už jeho velké množství či neefektivní nakládání s ním) za závažný problém. Podobně i problematika litteringu, jehož podstatnou část tvoří právě plastové výrobky na jedno použití (zejména nápojové láhve, igelitové sáčky a tašky). Omezení odpadů z jednorázových plastových výrobků (včetně litteringu), což je hlavním cílem tohoto zákona transponujícího Směrnici SUP, by mělo zvýšit kvalitu života občanů. Občané jsou dotčeni také zdravotními dopady souvisejícími s jednorázovými plastovými odpady, které jsou rozvedeny v kapitole 1.6 zhodnocení rizika.

Opačným pohledem je pak dopad na uživatele – spotřebitele výrobků z jednorázových plastů z toho důvodu, že opatření k jejich snížení povedou k menší dostupnosti těchto výrobků na trhu, přičemž alternativy mohou představovat vyšší náklady nebo změnu vzorců spotřebního chování.

Orgány státní správy

- **Ministerstvo životního prostředí (MŽP)**
 - MŽP řídí výkon státní správy na úseku předcházení vzniku odpadu z vybraných plastových výrobků a práv a povinností s tím souvisejících, rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí ČIŽP a vykonává kontrolu na úseku státní správy.
- **Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO)**
 - MPO podává vyjádření z hlediska své působnosti v řízení o žádosti, změně rozhodnutí, zrušení rozhodnutí či udělení souhlasu ohledně kolektivního systému.
- **Česká obchodní inspekce (ČOI)**
 - ČOI provádí kontrolní činnost vybraných výrobků spadajících do její působnosti a dále projednává přestupky a dále vybírá pokuty, které uložila.
- **Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP)**
 - ČIŽP kontroluje, jak jsou dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí správních orgánů ve všech oblastech, s výjimkou oblastí, v nichž je kontrolní činnost svěřena ČOI, SZPI nebo Krajským hygienickým stanicím.

- **Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI)**
 - SZPI provádí kontrolní činnost vybraných výrobků spadajících do její působnosti a dále projednává přestupky a dále vybírá pokuty, které uložila.
- **Krajské hygienické stanice**
 - Krajské hygienické stanice provádí kontrolní činnost vybraných výrobků spadajících do její působnosti.
- **Orgány celní správy**
 - Celní úřad při dovozu vybraných výrobků kontroluje, zda dovážené vybrané plastové výrobky jsou označeny v souladu s požadavky a zda dovozem vybraných plastových výrobků není porušován zákaz uvádění výrobků na trh.
 - Generální ředitelství cel poskytuje MŽP, ČIŽP a ČOI údaje ze svých evidencí a informačních systémů o vybraných plastových výrobcích, které byly vyvezeny z České republiky do zemí, které nejsou členskými státy Evropské unie, nebo které byly z těchto zemí dovezeny do České republiky.

2.5 Popis cílového stavu

Cílem implementace v ČR je dle politického zadání minimální implementace směrnice.

Obecnými cíli je předcházení a snižování negativních dopadů plastových výrobků na jedno použití, výrobků z oxo-rozložitelných plastů a lovných zařízení obsahujících plasty na životní prostředí, hospodářství a na lidské zdraví a dále podpora přechodu na oběhové hospodářství, včetně podpory inovativních a udržitelných obchodních modelů, výrobků a materiálů, a tím přispívání k účinnému fungování vnitřního trhu.

Specifické cíle vycházejí z jednotlivých článků směrnice 2019/904/EU, ve kterých jsou stanoveny cíle pro vybrané skupiny plastových výrobků (viz následující tabulka).

Tabulka 6: Směrnice o jednorázových plastech – výrobky a specifické cíle a opatření

Specifické cíle (články) směrnice / kapitola v ZZ RIA / skupina výrobků dle směrnice	Výrobky	Cílový stav / požadovaná opatření
Čl. 4 směrnice; kapitola 2; skupina A	nádoby na potraviny a nápojové kelímky	Snížení spotřeby – měřitelné kvantitativní snížení spotřeby do roku 2026 ve srovnání s rokem 2022.
Čl. 5 směrnice; kapitola 3; skupina B	plastové vatové tyčinky, plastové přístroje, talíře, brčka, míchátko, tyčky k balonkům, nádoby na potraviny z expandovaného	Zákaz uvádění na trh.

	polystyrénu, kelímky z expandovaného polystyrénu, nádoby na nápoje z expandovaného polystyrénu, produkty z oxodegradabilních plastů	
Čl. 6 směrnice; kapitola 4; skupina C	nádoby na nápoje do objemu 3l	Požadavky na výrobky - víčka přichycena k nádobě.
Čl. 6 směrnice; kapitola 5; skupina F	nápojové láhve do 3 l	Povinný obsah recyklovaného plastu v nápojových láhvích: 25% od roku 2025 pro PET láhve, 30% od roku 2030 všechny plastové nápojové láhve.
Čl. 7 směrnice; kapitola 6; skupina D	hygienické vložky, tampóny, aplikátory tampónů, vlhčené ubrousky, tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky, nápojové kelímky	Požadavky na značení – informace pro spotřebitele na výrobku.
Čl. 8 směrnice; kapitola 7; skupina E a lovná zařízení	nádoby na potraviny, sáčky a obaly na potraviny k okamžité spotřebě, nádoby na nápoje do 3 l, nápojové kelímky, lehké plastové tašky, vlhčené ubrousky, balónky, tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky, lovná zařízení	Rozšířená odpovědnost výrobců – náklady na sběr a náklady na úklid vzniklé samosprávám, zahrnuje náklady na osvětová opatření (viz bod G).
Čl. 9 směrnice; kapitola 8; skupina F	nápojové láhve do 3 l	Oddělený sběr - cíl pro oddělený sběr nápojových láhví (včetně uzávěrů a víček). Stanoveny jsou dva cílové roky: 2025 - 77%, 2029 - 90%.
Čl. 10 směrnice; kapitola 7; skupina G a lovná zařízení	nádoby na potraviny, sáčky a obaly na potraviny k okamžité spotřebě, nádoby na nápoje do 3 l, nápojové kelímky, lehké plastové tašky, vlhčené ubrousky, balonky, tabákové	Osvětová opatření – informace pro spotřebitele.

	výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky, hygienické vložky, tampóny, aplikátory tampónů, lovná zařízení	
--	--	--

2.6 Zhodnocení rizika

V případě, že Česká republika nebude implementovat směrnici 2019/904/EU v dostatečném rozsahu, nebudou k dispozici dostatečné nástroje k plnění cílů této evropské směrnice. Navíc bez přijetí opatření budou přetrvávat a v určitých případech i narůstat rizika negativních dopadů jednorázových plastů na životní prostředí a tedy i zdraví lidí.

2.6.1 Rizika spojená přímo s cíli směrnice a její implementací v ČR

V případě nepřijetí opatření na úrovni EU a členských států hrozí následující rizika:

- S ohledem na dostupnost, malé náklady a vhodné využití pro jednorázovou spotřebu by nadále rostla produkce jednorázových plastů.
- Narůstající poptávka po jednorázové spotřebě, která s ohledem na výhodnost jednorázových plastů, nepovede k nahrazování ekologičtějšími substituty.
- Současné nastavení tržních systémů nezajišťuje cenové zohlednění všech negativních externalit spojených se spotřebou (vybraných) jednorázových plastů.
- Nedojde ke zvyšování informovanosti obyvatel ČR ohledně recyklovatelnosti plastů a škodlivých vlivů plastů na ŽP, přičemž výrazná většina veřejnosti podle průzkumu podporuje zavedení opatření, která snižují používání jednorázových plastových výrobků
- Malá podpora oběhového hospodářství, zejm. přetrvávající malá poptávka po recyklovaných plastech s ohledem na malé náklady výroby nových plastů.

2.6.2 Rizika spojená s nečinností z pohledu dopadů negativních externalit plastového odpadu na společnost a životní prostředí

Dopady makroplastů (tj. kousky plastů větší než 5 mm)

V posledních letech narůstá požití plastů vodními organismy (v roce 1997 bylo zjištěno u 27 % druhů, v roce 2014 u 44 %). Požití plastů může způsobit smrt ihned nebo může ovlivnit zvířata prostřednictvím pomalejších podletálních fyzikálních a chemických účinků snižujících rychlost růstu nebo reprodukční schopnost postižených zvířat. Plovoucí plasty mohou zároveň snížit biologickou rozmanitost mořských druhů (dle odhadů až o 58 %). To může mimo jiné ovlivnit populaci ryb, čímž se sníží produktivita a ziskovost mořského rybolovu.

Dopady mikroplastů (tj. kousky plastů menší než 5 mm)

Malá velikost mikroplastů umožňuje interagovat s obzvláště širokou škálou mořských organismů a mohou tak ovlivnit mořský potravní řetězec požitím nebo absorpcí. Nedávná studie potvrdila důkazy o možném riziku toxických a fyzikálních účinků na životní prostředí,

které mohou být vystaveny mikroplastům. Studie dospěla k závěru, že potenciální riziko pro životní prostředí může vycházet z přítomnosti mikroplastických částic používaných při výrobě různých produktů pro spotřebitelské a profesionální použití, které se dostávají do vodního prostředí. Podobně i nanočástice mikroplastů pronikají do tkání zvířat nebo lidského těla, ale prozatím není dostatek údajů o škodlivosti těchto látek v tkáních živých organismů.

Dopady toxických látek v plastových zbytcích

Plasty obsahují různé potenciálně toxické chemikálie zabudované během výroby, které by se mohly uvolňovat do životního prostředí. Výzkum ukázal, že mnoho z těchto chemikálií může mít toxikologické účinky na ryby, savce a měkkýše, a proto by mohlo existovat riziko, pokud by plastové fragmenty obsahující tuto chemikálii byly požitý mořskými organismy. Mikroplasty požitý mořskými zvířaty mohou obsahovat chemikálie, které mohou při požití lidmi procházet do tkání lidského těla, například plast, který se nachází ve střevech ryb (zpracovaných na výrobu rybích krmiv) nebo v tukových tkáních volně žijících nebo chovaných ryb. Není však zřejmé, zda chemické látky způsobují další škody nad rámec těch, které již byly rozpuštěny ve vodě. Kromě toho mohou plastové zbytky absorbovat perzistentní organické znečišťující látky (POPs), jako jsou PCB, DDE a nonylfenoly (NP), které jsou přítomny v oceánech z jiných zdrojů.

2.6.3 Rizika spojená s nezajištěním implementace

Z hlediska rizik souvisejících s nezajištěním implementace evropských předpisů obecně platí, že pokud není včas přijat předpis, který by směrnici implementoval, může Evropská Komise (Komise) zahájit řízení o porušení povinnosti (tzv. infringementové řízení), které ve svém důsledku může vést až k uložení citelných finančních sankcí, příp. omezení financování z unijních finančních zdrojů. Řízení o porušení povinnosti má dvě fáze. První fází je řízení před Komisí, tzv. prejudiciální, které má dvě stádia – zaslání tzv. formálního upozornění Komise a vydání odůvodněného stanoviska Komise.

Druhou fází je pak samotné řízení před Soudním dvorem EU, které má také dvě stadia – prvním rozsudkem Soudní dvůr určí, že členský stát porušil povinnosti, které mu vyplývají z členství v Evropské unii. Následně má členský stát vymezen čas ke sjednání nápravy. Shledá-li Soudní dvůr EU, že dotyčný členský stát nesplnil včas povinnosti plynoucí pro něj z evropského práva, může ve svém druhém rozsudku tomuto státu uložit zaplacení paušální pokuty i penále. Výše těchto sankcí reflektuje zejména závažnost porušení povinností a dobu, po kterou členský stát své povinnosti neplnil. Minimální výše paušální pokuty je v případě ČR 1 736 000 €. Minimální výše penále pro ČR je 2 500 € denně do té doby, než ČR zjedná nápravu stavu věci. S ohledem na soudní praxi lze reálně očekávat, že se výše paušální pokuty i penále na svých dolních hranicích pohybovat nebudou, tj. v případě ČR by se mohlo jednat o cca 10 000 € denně, až do doby, kdy ČR zjedná nápravu) a 2 miliony € jednorázově.

3 Snížení spotřeby (článek 4 Směrnice, § 11, odst. 3; § 21 odst. 1, písm. k) zákona o obalech)

3.1 Důvod předložení a cíle

3.1.1 Definice problému

Povinnost snížení spotřeby se vztahuje na plastové výrobky na jednorázové použití, které jsou využívány zejm. při stravování (nádoby na potraviny), které jsou využívány často ve venkovních prostorech bez dostatečného zázemí a dochází tak ve zvýšené míře k následnému nesprávnému nakládání s nosiči jídla a pití jako s odpady.

Konkrétně jsou vybranými výrobky:

- Nápojové kelímky, včetně jejich uzávěrů a víček;
- Nádoby na potraviny, tj. nádoby, jako jsou krabičky s víkem či bez něj, jež se používají k pojmutí potravin včetně nádob na potraviny používaných pro rychlé občerstvení nebo jiná jídla připravená k okamžité spotřebě, s výjimkou nádob na nápoje, talířů a sáčků a balení obsahujících potraviny, které:
 - jsou určeny k okamžité spotřebě, a to buď na místě, nebo k odnesení s sebou,
 - jsou obvykle spotřebovávány z této nádoby a
 - jsou připraveny ke spotřebě bez jakékoli další přípravy, jako je vaření nebo ohřívání.

Aby byla nádoba považována za nádobu na potraviny, musí být všechna tato kritéria splněna společně. Vztahuje se i na nádoby na potraviny používané pro rychlé občerstvení nebo jiná jídla připravená k okamžité spotřebě, s výjimkou nádob na nápoje, talířů a sáčků a balení obsahujících potraviny.

Podle odhadů je množství kelímků používaných na kávu v EU za rok přibližně 17,4 mld., a dále 12 mld. víček pro tyto kelímky. Pro Českou republiku je to pak cca 340 mil. kelímků za rok a okolo 77 % kelímků je i s víčkem. U ostatních kelímků nepoužívaných na kávu, ale na šumivé a mléčné nápoje se množství odhaduje pro EU na 36,5 mld. kusů ročně a cca 24 mld. víček.

Jednorázových plastových obalů (krabiček) pro rychlá občerstvení (tzv. Takeaway Packaging³) se spotřebuje v EU cca 2,5 mld. obalů za rok⁴ a v České republice okolo 50 mil. kusů za rok.

V České republice se objem výroby plastových zátek, víček, kapslí a dalších uzávěrů podle dat PRODCOM v roce 2018 pohyboval kolem 17,7 mil. kg. V porovnání s rokem 2015 je to o 4 mil. kg více.

³ Leverage Points for Reducing Single-use Plastics

⁴ DGM_meeting_plastics_01102018; kteří uvedené převzali z: <https://seas-at-risk.org/17-marine-litter/801-how-to-cut-ocean-plastic-pollution-start-with-these-billions-of-bottles-straws-and-coffee-cups.html>

3.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V současné době nejsou zavedena specifická opatření vedoucí ke snížení spotřeby nápojových kelímků a nádob na potraviny.

V poslanecké sněmovně je projednávána novela zákon o obalech, která implementuje směrnici o obalech a obalových odpadech, ve znění směrnice (EU) 2018/852 a s rámcovou směrnicí o odpadech ve znění směrnice (EU) 2018/851, která již obsahuje povinnost ekomodulace, tzn., že AOS při sestavování sazebníků bude u jednotlivých obalových materiálů zohledňovat kromě reálných nákladů také jejich životní cyklus, čímž budou povinné osoby finančně motivovány k uvádění environmentálně příznivějších obalů na trh. Účinnost návrhu zákona je plánována na 1. ledna 2021.

3.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- a) Osoby uvádějící vybrané plastové výrobky na trh,
- b) prodejci potravin a nápojů servírovaných zákazníkovi v plastových nádobách k jednorázovému využití (jednorázové nádoby na potraviny – krabičky a nápojové kelímky) – zejména občerstvení typu fastfoodů apod.,
- c) MŽP,
- d) spotřebitelé.

3.1.4 Popis cílového stavu

Cílem je dosažení setrvalého snížení spotřeby jednorázového nádobí - nápojových kelímků, včetně jejich uzávěrů a víček, a nádob na potraviny používaných například pro rychlé občerstvení. Důraz je kladen na předcházení vzniku odpadů.

Dle směrnice tak musí být do roku 2026 zajištěno měřitelné kvantitativní snížení spotřeby vybraných výrobků oproti roku 2022, přičemž Komise (do 3. 1. 2021) přijme prováděcí akt, kterým stanoví metodiku výpočtu a ověření snížení spotřeby.

3.1.5 Zhodnocení rizika

V případě nepřijetí dostatečných opatření nelze předpokládat snížení vzniku (předcházení) jednorázových plastových nádob na potraviny (krabičky, kelímky aj.) zejména z rychlých občerstvení, a nedojde tak ke snížení množství plastového odpadu. Nežádoucími dopady je pak rostoucí množství těchto výrobků v rámci litteringu, a dále rostoucí potřeba nakládání s těmito odpady, které v současné době nejsou většinou recyklovatelné – nejsou tedy ani tříděny a většinou tak končí v komunálních odpadech.

3.2 Návrh variant řešení

Existuje několik možných opatření, které jsou pro řešení problému více nebo méně vhodné. Níže je popsán soubor možností, které byly předkladatelem zváženy, a sledují postupně opatření od „měkkých“ nástrojů, po „tvrdší“ regulační nástroje. Varianty nejsou však

principálně vůči sobě vylučné, tzn. lze zvolit jejich různé kombinace, a to včetně uvedených podvariant.

3.2.1 Varianta 0 (vyřazená)

Ponechání současného stavu – tzn. nezavádět zvláštní opatření ke snížení spotřeby.

V poslanecké sněmovně je projednávána novela zákon o obalech, která implementuje směrnici o obalech a obalových odpadech, ve znění směrnice (EU) 2018/852 a s rámcovou směrnicí o odpadech ve znění směrnice (EU) 2018/851, která obsahuje povinnost ekomodulace.

Ačkoliv by tak ekomodulace byla de facto variantou 0, je pro větší přehlednost zařazena jako varianta 3b), jelikož varianty 2 a 3 jsou rozděleny dle jejich vlivu na konečné ceny pro spotřebitele.

3.2.2 Varianta 1

Zavést osobám uvádějící na trh povinnost vést osvětové kampaně pro spotřebitele jako nástroj snížení množství plastového odpadu. Pozn.: nejedná se však o implementaci čl. 8 a 10 směrnice, jelikož osvětová opatření podle těchto článků mají za cíl informovat o správném nakládání s jednorázovými plasty, jakožto s odpady, nikoliv celkové snížení spotřeby těchto výrobků. Varianta 1 dále ponechává vývoj na zodpovědném přístupu a dobrovolných závazcích prodejců vybraných výrobků.

Samotné provedení osvětové kampaně pro snížení spotřeby varianta 1 zahrnuje mezi povinnostmi rozšířené odpovědnosti výrobců – podrobně viz kapitola 8. Osvětovou kampaň tak může provádět každá jednotlivá osoba uvádějící vybrané výrobky na trh samostatně, nebo přenést plnění této povinnosti na kolektivní systémy (resp. s ohledem na to, že se jedná o obaly, na AOS).

3.2.3 Varianta 2

Opatření s přímým dopadem na cenu pro spotřebitele:

- a) Spotřební daň,
- b) Regulovaná cena,
- c) DPH,
- d) Stanovení povinnosti prodejcům zpoplatnit vybrané výrobky min. ve výši nákladů, které odpovídají nákladům za jejich pořízení.

3.2.4 Varianta 3

Opatření směřující na prodejce, bez nutného dopadu na ceny pro spotřebitele.

- a) Poplatek pro prodejce nebo osoby uvádějící vybrané výrobky na trh

- b) Povinnost zajištění ekomodulace vybraných výrobků ze strany kolektivních systémů (AOS - autorizované obalové společnosti).

3.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

3.3.1 Identifikace nákladů a přínosů

a) Varianta 0 (vyřazená)

Při ponechání současného stavu, kdy by nebyla zavedena žádná zvláštní opatření ke snížení spotřeby, nelze rozumně předpokládat, že by ke snížení spotřeby jednorázových plastů došlo samovolně. Proto je vzhledem k nutnosti implementovat směrnici (a zejména splnění jejích cílů) tato varianta vyřazena a nejsou dále rozebírány její náklady a přínosy.

b) Varianta 1

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Bez dopadů.

Dopady na podnikatelské prostředí

Osvětové kampaně mohou mít mnoho forem a podob. Například měsíční nájem billboardu v Praze se dle lokality může pohybovat v rozmezí 3 – 14 tis. Kč. Cena za jeden 30 sekundový rozhlasový spot se pohybuje přibližně mezi 3 – 5 tis. Kč. V případě TV spotu se cena odvíjí od procenta cílové skupiny, které sleduje danou reklamu. Za půlminutový TV spot, na který se dívá jedno procento z cílové skupiny, se cena pohybuje v nižších řádech desítek tisíc korun v závislosti na vysílacím čase. Mimo výše uvedené náklady na reklamu je zapotřebí počítat i s náklady na výrobu daného typu reklamy⁵.

Povinná osvěta, výchova žáků, oslovení spotřebitelů a další činnosti vedoucí ke správnému a efektivnímu třídění odpadů představovaly v roce 2018 zhruba 4 % z celkových nákladů AOS EKO-KOM (Z tiskové zprávy EKOKOM - Výsledky systému EKO-KOM za rok 2018).

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

V případě efektivního dopadu - snížení spotřeby výrobků, které jsou často předmětem litteringu by došlo ke snížení nákladů na úklid. Dopady osvětové kampaně lze však v tomto směru pokládat za zanedbatelné.

⁵http://ekonomika.idnes.cz/na-sporu-inzerentu-s-novou-vydelaly-male-televize-fwi-ekoakcie.aspx?c=A130419_223051_ekoakcie_brm;
http://www.mojebillboardy.cz/hledat/index/search_county/10-praha/search_billboardtype/1;
http://www.rozhlas.cz/reklama/cenik/_zprava/1303159

Dopady na spotřebitele

Dopady na spotřebitele budou závislé na formě a rozsahu osvětové kampaně, zároveň jsou odvislé od alternativ umožněných v konkrétních případech. Na druhou stranu je osvětová kampaň zásadní pro dlouhodobou změnu spotřebních vzorců.

Dopady na životní prostředí

Dopady na životní prostředí budou závislé na formě a rozsahu osvětové kampaně, zároveň jsou odvislé od alternativ umožněných v konkrétních případech. V případě úspěšných kampaní s adekvátní reakcí spotřebitelů budou dopady pozitivní, v případě neúspěšné kampaně nelze předpokládat bez dalších opatření kvantifikovatelné snížení spotřeby.

c) Varianta 2

Opatření (nebo jejich mix) s přímým dopadem na cenu pro spotřebitele. Opatření, která mají přímý dopad na cenu vybraných výrobků, by měla dosáhnout cíleného dopadu na jejich spotřebu.

Tato varianta je hodnocena obecně, bez konkrétního návrhu, s ohledem na závěr jednání mezi MŽP s MF ohledně možností rozšíření stávajících daní na vybrané výrobky nebo diferenciací daňových sazeb, kdy tato opatření byla ze strany MF zamítnuta.

a) Spotřební daň

Spotřební daň je teoreticky vhodným nástrojem, jelikož je zaměřena právě na spotřebu, tzn., zajišťuje cenový signál pro koncového zákazníka. Při uplatnění spotřební daně pro vybrané výrobky by bylo nutné rozšířit seznam výrobků podléhajících dani, přičemž by administrativně byla zajištěna stávajícím institucionálním zajištěním vyměřování a vymáhání daně.

b) Regulovaná cena (vyřazená)

Regulovaná cena není nejvhodnějším nástrojem, jelikož zákon o cenách je primárně určen pro stanovení minimální ceny výrobku s cílem ochrany prodejce / výrobce jakožto slabší strany vůči kupujícímu. Tyto podmínky zákona o cenách nejsou v případě prodeje vybraných výrobků naplněny, jelikož prodávající netvoří slabší strany smluvního vztahu, proto je tato varianta vyřazena.

c) DPH

Diferenciací daně z přidané hodnoty je sice možná, ale problematická z pohledu konstrukce daně a jejího navázání na vybrané výrobky. Vybrané výrobky totiž mohou být prodávány zvlášť, tedy jako zboží samo o sobě, ale jsou také součástí prodeje jiného zboží (potravin a nápojů), případně jsou součástí služeb (v případě restauračních zařízení). Dalším aspektem je řetězec plátců a neplátců DPH, tudíž není vždy přímá vazba na cenu prodeje vybraných výrobků koncovým zákazníkům.

Základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátc DPH za uskutečnitelné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, a to bez daně za toto zdanitelné plnění. Základ daně také zahrnuje vedlejší výdaje, které jsou účtovány osobě, pro kterou je uskutečňováno

zdanitelné plnění, při jeho uskutečnění. Za vedlejší výdaje se považují pro účely základu daně zejm. náklady na balení, přepravu, pojištění a provize. V případě, že částka za vybrané výrobky bude jako vedlejší výdaj ve smyslu zákona o DPH zahrnuta do celkové ceny prodávaného zboží a bude tak účtována společně v přímé souvislosti s tímto uskutečněným zdanitelným plněním, tzn. s dodáním předmětného zboží, pak tato položka vedlejších výdajů bude součástí základu daně pro výpočet DPH a uplatní se u ní stejná sazba daně jako u dodávaného zboží. V případě, že plátce se rozhodne prodávat vybrané výrobky zvlášť bez přímé souvislosti s dodávaným zbožím, bude se jednat o samostatné zdanitelné plnění, které bude podléhat dani z přidané hodnoty a bude u něj uplatněna sazba daně platná pro dané plnění (zboží).

Pozn. k souvislostem zvláštního poplatku s DPH. Pokud by pro vybrané výrobky byl zaveden zvláštní poplatek, mohou v zásadě nastat dvě situace. Základ DPH zahrnuje také jiné daně, poplatky nebo jiná obdobná peněžitá plnění. V případě, že prodávající přímo zahrne poplatek do celkové ceny prodávaného zboží a bude ho účtovat společně v přímé souvislosti s tímto uskutečněným zdanitelným plněním, pak tento poplatek bude vstupovat do základu daně pro výpočet DPH. V případě, že prodejce by poplatek vybíral a účtoval zvlášť, přičemž by celý poplatek odváděl na účet nějakého státního orgánu (např. SFŽP), a kupující by hradil poplatek navíc vedle ceny nakupovaného zboží, pak by tento poplatek nebyl součástí uskutečněného zdanitelného plnění a tedy ani součástí úplaty za toto plnění. Z tohoto důvodu by pak poplatek nevstupoval do základu daně, kterým by byla jen samotná úplata za nakupované zboží.

S ohledem na konstrukci výpočtu DPH není toto řešení vhodné pro vybrané výrobky, resp. by docházelo k diferenciaci mezi druhy a účtováním prodeje vybraných výrobků.

d) Stanovení povinnosti prodejcům zpoplatnit vybrané výrobky min. ve výši nákladů, které odpovídají nákladům za jejich pořízení (obdoba zpoplatnění prodeje plastových tašek)

Při stanovení povinnosti prodejců zpoplatnit vybrané výrobky min. ve výši nákladů, které odpovídají nákladům za jejich pořízení, se může uplatnit pouze v případě účtování těchto výrobků jako samostatného zboží, tedy mimo cenu poskytovaných služeb nebo samotných potravin a nápojů. Toto řešení by tak nepokrylo zdaleka veškerý prodej zboží a služeb, které vybrané výrobky zahrnují. Bylo by tak nutné zahrnout cenu pořizovacích nákladů na vybrané výrobky všech **prodejců konečným zákazníkům** včetně užití vybraných výrobků při prodeji jiného zboží a poskytování služeb.

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

V případě přijetí daňových opatření lze předpokládat obecně vyšší výnos do státního rozpočtu, jejich rozměr je však odvislý od konkrétního provedení. V případě, kdy by nedošlo k navýšení daňové zátěže škodlivých výrobků, ale k zavedení daňových výjimek pro environmentálně přívětivější řešení, by byl výnos nižší ve srovnání s původním stavem.

Varianta 2b (regulovaná cena) a 2d (povinnost zpoplatnit vybrané výrobky) by neměly dopad na státní rozpočty, výnos ze zpoplatnění by připadl prodejcům.

Dopady na podnikatelské prostředí

Opatření s přímým dopadem na cenu pro spotřebitele neumožňují prodejcům příliš možností, jak se od nich odchýlit, nemají tak pro ně přímý nákladový dopad. Prodejci budou povinni upravit ceny výrobků a správně zaúčtovat dle typu zpoplatnění.

Varianta 2b (regulovaná cena) a 2d (povinnost zpoplatnit vybrané výrobky) může mít zanedbatelný pozitivní dopad pro prodejce v podobě zpoplatnění výrobků.

Případně může hypoteticky dojít ke snížení poptávky po těchto službách ze strany zákazníků.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

V případě omezení využívání některých jednorázových plastových výrobků určených ke konzumaci nápojů a potravin, dojde ke snížení množství těchto plastových odpadů, čímž může dojít ke snížení nákladů obcí na littering.

Dopady na spotřebitele

Tato opatření by se měla dotknout přímo spotřebitelů, kteří by měli být motivováni ke změně chování vyšší cenou plastových výrobků (plastových kelímků a nádob na potraviny) a zpoplatněním plastových produktů, které jsou nyní poskytovány většinou zdarma. Zvýšení ceny plastových výrobků by mělo spotřebitele odradit od koupě těchto produktů a přesměrovat je k využívání vhodných ekologičtějších alternativ (jako je donesení vlastní nádoby, možnost vybrat neplastovou variantu nebo preferovat podniky snažící se plasty omezit). Motivační efekt je však odvislý od výše zpoplatnění a možnostech alternativ v konkrétních případech.

Dopady na životní prostředí

V případě provedení dostatečně motivujícího cenového opatření by mělo dojít ke snížení prodeje plastových kelímků a nádob na potraviny, čímž se sníží množství těchto produktů ve formě odpadu, který je buď recyklován, spalován, skládkován nebo volně pohozen (tzv. littering).

d) Varianta 3

Opatření směřující na prodejce, bez nutného dopadu na ceny pro spotřebitele:

a) Poplatek pro prodejce vybraných výrobků

Tato varianta míří přímo na prodejce, kteří poskytují plastové produkty spotřebitelům. Opatření směřující na prodejce mohou mít vyšší efekt než opatření směřující na spotřebitele. V případě, že plastové kelímky a nádoby na potraviny bude muset prodejce kupovat draž, bude hledat jinou alternativu, čímž spotřebitelům nabídne vhodný produkt pro jejich nákup. V tomto případě by došlo k motivaci ze strany prodejců buď k nahrazení jednorázových vybraných výrobků jinou alternativou nebo k promítnutí těchto nákladů do konečné ceny zboží nebo služeb. Hypoteticky by samozřejmě mohli prodejci nést tyto náklady z vlastního zisku. Lze však předpokládat, že motivaci ke snížení spotřeby by takový poplatek splňoval, resp. motivace by byla odvislá od sazby poplatku.

Problémem tohoto poplatku je, že by bylo nutné pro něj vytvořit novou organizační strukturu, resp. vznikala by nová zátěž jak pro orgány státní správy, tak pro plátce, jelikož by museli tyto výrobky vykazovat a nově podávat poplatkové přiznání.

b) Povinnost zajištění ekomodulace vybraných výrobků ze strany AOS

V poslanecké sněmovně je projednávána novela zákon o obalech, která implementuje směrnici o obalech a obalových odpadech, ve znění směrnice (EU) 2018/852 a s rámcovou směrnicí o odpadech ve znění směrnice (EU) 2018/851, která již obsahuje povinnost ekomodulace.

Hodnocení dopadů níže proto u této varianty neuvažuje o nákladech pro AOS, které byly vyhodnoceny v rámci výše zmíněné transpozice směrnice. Hodnocení dopadů tak sleduje úzce dopady relevantní zejm. k cíli spotřeby vybrané skupiny jednorázových výrobků.

AOS by při sestavování sazebníků u vybraných výrobků měla povinnost zohledňovat kromě reálných nákladů také jejich životní cyklus, čímž by byly osoby uvádějící na trh finančně motivovány k uvádění environmentálně příznivějších výrobků na trh. Pro kelímky a nádoby na potraviny ekomodulaci, tzn. pro výrobky, recyklovatelné, s nízkým obsahem nebezpečných látek a opětovně použitelné by byly stanoveny nižší poplatky než u výrobků, které nejsou ekologicky šetrné, čímž by byly povinné osoby finančně motivovány k uvádění environmentálně příznivějších výrobků na trh. Zároveň by AOS informovaly spotřebitele o škodlivosti těchto produktů pro životní prostředí. Například ale výrobky snadno kompostovatelné, těžko však rozlišitelné v odpadovém toku, nelze ekonomicky zvýhodnit v rámci ekomodulace, neboť výrazně zatěžují systém recyklace skupiny zaměnitelného odpadového materiálu. Lze však předpokládat, že ekomodulace nebude mít významný dopad na snížení spotřeby zejména tam, kde například DPH v ceně výrobku hraje výrazně větší roli než teoretická výše dodatečného poplatku za ekomodulaci. Stejně tak bude mít ekomodulace malý dopad u dovoзовého zboží, protože dovozce nemá možnost sám ovlivnit výrobu.

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

- a) Tato varianta má dopad na SFŽP (Státní fond životního prostředí), jako správce poplatku, a dále pak na celní správu, která by poplatek vybírala. U obou institucí dojde ke zvýšení administrativní zátěže. Zároveň však tato varianta představuje pro SFŽP příjem, jehož výše by byla odvislá od nastavení sazeb poplatku.
- b) Tato varianta nemá dopady na státní rozpočet.

Dopady na podnikatelské prostředí

- a) Navrhovaná varianta bude pro podnikatele znamenat navýšení finanční zátěže při koupi nápojových kelímků a nádob na potraviny kvůli navýšení poplatku za tyto produkty a dále náklady spojené s jeho administrací. V neposlední řadě bude mít varianta dopad pro dodavatele těchto produktů, jejichž poptávka bude klesat nebo naopak bude tlak, aby byl náklad poplatku nesen (částečně) jimi.

- b) Zvýšení administrativní zátěže pro AOS, které budou muset zajistit ekomodulaci a osvětu o nevhodnosti používání plastových kelímků a nádob na potraviny. Zároveň budou mít osoby uvádějící vybrané výrobky na trh vyšší náklady spojené s platbami za služby AOS.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

V případě omezení využívání některých jednorázových plastových výrobků určených ke konzumaci nápojů a potravin, dojde ke snížení množství těchto plastových odpadů, čímž může dojít ke snížení nákladů obcí na littering.

Dopady na spotřebitele

V případě obou podvariant bude mít dopad na spotřebitele pravděpodobně dopad ve změně poskytovaných výrobků a služeb užívající vybrané výrobky, tzn. buď nahrazením alternativami (např. opakovatelně použitelné nádoby) nebo vyšší cenu těchto výrobků a služeb v případě, kdy prodejce přenesl náklady na zákazníka. Případně může hypoteticky dojít k omezení poskytování takovýchto služeb.

Dopady na životní prostředí

V případě účinného zavedení zpoplatnění vybraných výrobků (ať už přímo nebo přeneseně) by mělo dojít ke snížení prodeje plastových kelímků a nádob na potraviny, čímž se sníží množství těchto produktů ve formě odpadu, který je buď recyklován, spalován, skládkován nebo volně pohozen (tzv. littering).

3.3.2 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 7: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Stručný obsah	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 1	Osvětová kampaň	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
		bez dopadů			
		Podnikatelské prostředí			
				náklady na osvětovou kampaň	* až ***
		Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
		omezení litteringu	bez dopadů až **		
		Dopady na spotřebitele			
		změna spotřebního chování	bez dopadů až ***	cena výrobků	bez dopadů
		Životní prostředí			
		splnění cíle snížení spotřeby	bez dopadů až **		

Varianta 2a	Spotřební daň	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
		příjem státního rozpočtu	** až ****		
		Podnikatelské prostředí			
				AZ spojená s daní	**
		Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
		omezení litteringu	** až ****		
		Dopady na spotřebitele			
		změna spotřebního chování	** až ****	vyšší cena výrobků	** až ****
		Životní prostředí			
		splnění cíle snížení spotřeby	** až ****		
Varianta 2c	Daň z přidané hodnoty	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
		příjem státního rozpočtu	** až ****		
		Podnikatelské prostředí			
				AZ spojená s daní	*
		Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
		omezení litteringu	* až ***		
		Dopady na spotřebitele			
		změna spotřebního chování	* až ***	vyšší cena výrobků	* až ****
		Životní prostředí			
		splnění cíle snížení spotřeby	* až ***		
Varianta 2d	Přímá regulace prodeje	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
		bez dopadů			
		Podnikatelské prostředí			
		zpoplatnění výrobků	*		
		Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
		omezení litteringu	* až ***		
		Dopady na spotřebitele			
		změna spotřebního chování	* až ***	vyšší cena výrobků	* až ***
		Životní prostředí			
		splnění cíle snížení spotřeby	* až ***		

Varianta 3a	Poplatek	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
		příjem státního rozpočtu	** až ****	AZ spojená s poplatkem	****
		Podnikatelské prostředí			
				AZ spojená s poplatkem	**
				nesení nákladů z poplatku	* až ***
		Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
		omezení litteringu	** až ****		
		Dopady na spotřebitele			
		změna spotřebního chování	* až ***	vyšší cena výrobků	* až ***
		Životní prostředí			
		splnění cíle snížení spotřeby	** až ****		
Varianta 3b	Ekomodulace	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
		bez dopadů			
		Podnikatelské prostředí			
				vyšší poplatky pro AOS	** až ****
				nesení nákladů z poplatků	* až ***
		Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
		omezení litteringu	** až ****		
		Dopady na spotřebitele			
		změna spotřebního chování	* až ***	vyšší cena výrobků	* až ***
		Životní prostředí			
		splnění cíle snížení spotřeby	** až ****		

- bez dopadů, * velmi nízké, ** nízké, *** střední, **** vysoké, ***** velmi vysoké

U některých identifikovaných dopadů není možné kvantifikovat jejich konkrétní výši z důvodu nedostupnosti relevantních dat anebo nemožnosti odhadnout a vyčíslit budoucí chování dotčených subjektů. V takové situaci Závěrečná zpráva RIA tyto dopady vyhodnocuje kvalitativně formou slovního popisu a odstupňování předpokládané a konzultované míry dopadu pomocí ordinální škály, která je pouze zjednodušeným souhrnem celého hodnocení dopadů regulace RIA. Symboly označují předpokládanou míru dopadu navrhované změny, která byla v procesu konzultací vyhodnocena v míře od **velmi nízkého očekávaného dopadu (*) po velmi vysoký (*****).**

3.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

- 1. Varianta 1, varianta 3b**
2. Varianta 2a, varianta 1 + varianta 3b
3. Varianta 2d, varianta 1 + varianta 3b
4. Varianta 3a, varianta 1 + varianta 3b
5. Varianta 2c, varianta 1 + varianta 3b
6. Varianta 2b (vyřazená), varianta 1 + varianta 3b

Jako nejvhodnější řešení pro implementaci byla zvolena varianta zavádějící ekomodulaci a osvětovou kampaň. Ekomodulace je součástí již projednávané novely zákona o obalech (součást tzv. oběhového balíčku), který je nyní projednáván Poslaneckou sněmovnou.

Obecně se předkladatel domnívá, že efektivní řešení musí obsahovat jak ekonomický nástroj, tak osvětový nástroj. Proto kombinace počítají vždy s osvětovou kampaní.

Variantu s ekomodulací pak lze chápat jako základní a v souladu s požadavkem na minimální implementaci – ekomodulace by měla být integrální součástí kolektivní správy v oblasti obalů. Cílem je totiž trvalé snížení spotřeby jednorázového nádobí, což v důsledku předpokládá nalezení takových produkčních a spotřebitelských systémů, které jsou méně environmentálně zatěžující.

V tomto ohledu varianty, které přenáší dopady primárně na spotřebitele skrze cenový signál (varianty 2) by samy o sobě nemusely být vůči cíli efektivní především v případě, kdy jsou spotřebitelé ochotni za obal platit i navíc. V určitém ohledu právě naopak přijatelná částka z environmentálního důvodu působí opačným efektem, kdy spotřebitel má pocit, že vyšší cenou „vykoupil“ své environmentálně škodlivou spotřebu. Jako nejvhodnější další z variant je tak uvedeno zpoplatnění v podobě spotřební daně (varianta 2a) zejm. z důvodu možného zavedení dostatečné sazby a tedy motivace odrazující od spotřeby, a dále celková nižší administrativní zátěž ve smyslu využití již zavedeného daňového systému a věcná vhodnost souvislosti se spotřebou. Varianta 2d – tzn. zpoplatnění min. za výrobní náklady stejně jako nákupní tašky je elegantní zejm. v tom, že je cena za obal účtována zvlášť a je tedy motivující jakožto samostatná položka. Na druhou stranu tato varianta neumožňuje nastavení vysoké sazby a je otázkou, zda by nízká cena byla dostatečně motivující. Tento nedostatek by mohla překlenout regulovaná cena dle zákona o cenách (varianta 2b), tomu však brání věcný účel takové úpravy (ochrana zákazníka jakožto slabší smluvní strany). Z dalších nástrojů je zde možnost využít DPH, kde by však vznikalo mnoho komplikovaných právních situací, zároveň její charakter nastavení jako procentní části hodnoty výrobku nepostihuje relativně stabilní náklad obalu, který není jinak s cenou výrobku úměrný (relativně by tak byly zvýhodněny levné výrobky, proti dražším, ačkoliv škodlivost obalů je stále stejná).

Poměrně efektivním nástrojem co do věcného cíle by mohl být samostatný poplatek s dostatečně vysokými sazbami, (varianta 3a), ten by však představoval vysokou administrativní zátěž spojenou se zavedením nové poplatkové povinnosti. Poplatek by motivoval obdobně jako ekomodulace především osoby uvádějící na trh (případně prodejce), aby hledaly méně zatěžující substituty – náklady na poplatek by buď mohl přenést na zákazníky, nebo krátit ze zisku, na trhu by tak mohla vzniknout větší konkurence s alternativami, než by tomu bylo v případě přímého přenesení povinnosti nést náklady na zákazníky (skupina variant 2).

4 Zákaz uvádění na trh (článek 5 Směrnice; § 6 zákona SUP)

4.1 Důvod předložení a cíle

4.1.1 Definice problému

Pro mnoho plastových výrobků na jedno použití již existují vhodné, snadno dostupné a ekologicky udržitelnější varianty, které jsou též cenově přijatelné. Používání plastových výrobků na jedno použití má negativní dopad na životní prostředí, a proto je směrnicí nařízen zákaz těchto výrobků. Tím se podpoří používání dostupných a udržitelnějších alternativ i inovativních řešení směřujících k udržitelnějším obchodním modelům, opětovně použitelným alternativám a nahrazování materiálů.

Jednorázové plastové výrobky, na které se vztahuje toto omezení:

- 1) Vatové tyčinky;
- 2) Příbory (vidličky, nože, lžíce, jídelní hůlky);
- 3) Talíře;
- 4) Brčka;
- 5) Nápojová míchátká;
- 6) Tyčky k uchycení a podpěře balónků, kromě balónků pro průmyslové či jiné profesionální použití a upotřebení, jež nejsou distribuovány spotřebitelům, včetně mechanismů těchto tyček;
- 7) Nádobý na potraviny vyrobené z expandovaného polystyrenu, tj. nádoby, jako jsou krabičky s víkem či bez něj, jež se používají k pojmutí potravin, které:
 - a) jsou určeny k okamžité spotřebě, a to buď na místě, nebo k odnesení s sebou,
 - b) jsou obvykle spotřebovávány z této nádoby a
 - c) jsou připraveny ke spotřebě bez jakékoli další přípravy, jako je vaření nebo ohřívání, včetně nádob na potraviny používaných pro rychlé občerstvení nebo jiná jídla připravená k okamžité spotřebě, s výjimkou nádob na nápoje, talířů a sáčků a balení obsahujících potraviny;
- 8) Nádobý na nápoje vyrobené z expandovaného polystyrenu, včetně jejich uzávěrů a víček;
- 9) Nápojové kelímky vyrobené z expandovaného polystyrenu, včetně jejich uzávěrů a víček.

Další materiál, u kterého se má omezit uvádění na trh, je oxo-rozložitelný plast, který není řádně biologicky rozložitelný a navyšuje tak množství mikroplastů v životním prostředí, protože je vyráběn z ropy a aditiv, která obsahují těžké kovy. Není tedy kompostovatelný, negativně ovlivňuje recyklaci běžných plastů a neposkytuje prokázaný environmentální přínos.

4.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V současné době neplatí pro plasty na jedno použití legislativní omezení či zákaz k uvádění na trh. Pro uvádění těchto výrobků na trh platí obecně právní režim popsany v kapitole 2.3 Popis existujícího právního stavu.

4.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- a) osoby uvádějící vybrané plastové výrobky na trh,
- b) prodejci vybraných plastových výrobků,
- c) prodejci potravin servírovaných zákazníkovi v plastových nádobách k jednorázovému využití (krabičky z expandovaného polystyrenu, nádobí, příbory, brčka aj.) – zejména občerstvení typu fastfoodů apod.,
- d) obce,
- e) spotřebitelé,
- f) ČOI,
- g) Krajské hygienické stanice,
- h) Celní správa ČR.

4.1.4 Popis cílového stavu

Z pohledu implementace směrnice v ČR se nelze odchýlit od povinného zákazu vybraných plastových výrobků na jedno použití a výrobků z oxo-rozložitelných plastů dle části B přílohy směrnice. Věcně je cílovým stavem snížení odpadů z jednorázových plastů, které způsobují zásadní škody na životním prostředí a jsou častým předmětem litteringu, s čímž se pojí další náklady (např. na vodohospodářskou infrastrukturu, úklid měst a obcí).

4.1.5 Zhodnocení rizika

Plastové výrobky na jedno použití, na které se vztahují opatření této směrnice, byly vyhodnoceny jako nejčastější zdroj znečištění evropských pláží. Aby mohlo být dosaženo snížení míry tohoto znečištění, je třeba u výrobků, pro které existují na trhu jejich dostupné alternativy, podpořit nahrazení plastových výrobků na jedno použití těmito udržitelnějšími alternativami. Pokud nebudou přijata dostatečná opatření, nedojde ke snížení celkového množství plastového odpadu (nepředejde se jeho vzniku), které je častým předmětem litteringu. Za tohoto předpokladu nebude efektivně snižována míra plastového znečištění v životním prostředí, zejména v mořích.

To s sebou nese rizika znečištění plastovým odpadem jednak přímo samotnými plastovými předměty, které mají zásadní negativní vliv zejména na mořské živočichy a jsou významným faktorem, který způsobuje úbytek populací mořských živočichů (často již ohrožených), tak dále rizika spojená s uvolňováním mikroplastů do životního prostředí. Ty se mohou kumulovat napříč potravními řetězci ryb a dalších vodních organismů až do potravních zdrojů člověka.

Pokud by nebyl zaveden zákaz využívání oxo-rozložitelného plastu, hrozilo by riziko, že bude podporována výroba z materiálu, který negativně ovlivňuje recyklaci běžných plastů, navyšuje množství mikroplastů v životním prostředí, není kompostovatelným materiálem a znesnadňuje tak snahy o efektivní a udržitelné nakládání s plasty. Pokud by povinnost zákazu uvádění na trh pro uvedené výrobky nebyla implementována, hrozí zde také riziko zahájení infringementového řízení a vysokých pokut.

4.2 Návrh variant řešení

4.2.1 Varianta 0 (vyřazená)

Ponechání současného stavu - tato varianta je vzhledem k nutnosti implementovat směrnici vyřazena. Srovnání přínosů a nákladů oproti současnému stavu je popsáno ve variantě 1.

4.2.2 Varianta 1

Stanovení zákazu uvádět na trh plastové výrobky na jedno použití uvedené v části B přílohy - plastové tyčinky do uší, příbory, talíře, brčka, nápojové míchátko, tyčky k balónkům, nádoby na potraviny a nápoje z expandovaného polystyrenu a výrobky z oxo-rozložitelných plastů.

4.2.3 Varianta 2 (vyřazená)

Hypoteticky lze uvažovat o rozšíření zákazu nad rámec směrnice skupiny výrobků dle části B o výrobky uvedené v části A přílohy - nápojové kelímky včetně jejich uzávěrů a víček a nádob na potraviny (tzn. jednalo by se o opatření snižující spotřebu dle čl. 4 směrnice).

4.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

4.3.1 Identifikace nákladů a přínosů

a) Varianta 0 (vyřazená)

Z pohledu implementace směrnice SUP nelze omezit povinný zákaz vybraných plastových výrobků na jedno použití a výrobků z oxo-rozložitelných plastů dle části B přílohy této směrnice. Pokud nebude tato povinnost implementována, hrozí riziko infringementu a vysokých pokut za neplnění (viz kap. 2.6.3 Rizika spojená s nezajištěním implementace).

Zároveň by nedošlo ke snížení celkového množství odpadů z jednorázových plastů, které představují ekologickou zátěž pro životní prostředí a jsou častým předmětem litteringu, s čímž se pojí další náklady (např. na vodohospodářskou infrastrukturu, úklid měst a obcí).

b) Varianta 1

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Kontrola bude prováděna ČOI, Krajskými hygienickými stanicemi a Celní správou ČR. Celní správě ČR v souvislosti s kontrolami nevzniknou nové administrativní náklady, odhad nákladů pro ČOI a KHS není k dispozici.

Dopady na podnikatelské prostředí

Výrobci plastových tyčinek do uší, příborů, talířů, brček, nápojových míchátek, tyček k balónkům, nádob na potraviny a nápoje z expandovaného polystyrenu, nápojových kelímků z expandovaného polystyrenu a výrobků z oxo-rozložitelných plastů budou povinni do 1. 7. 2021 ukončit výrobu těchto produktů. V České republice je přibližně 25 výrobců těchto produktů. Někteří z nich se zaměřují na výrobu více produktů uvedených v části B přílohy. Šestnáct firem, z uvedených dvaceti pěti, zaměstnávají mezi 2 300 až 3 000 zaměstnanci. Tyto firmy se budou muset přeorientovat na výrobu jiných výrobků.

Tato varianta bude mít významný dopad na prodejce potravin v občerstveních (fastfoody aj.). Tito výrobci již nebudou moci využívat pro servírování hotových jídel jednorázové plastové nádoby, čímž bude nutné změnit zaběhlé postupy v těchto občerstveních. V některých případech (např. v obchodních centrech, kde je možnost nádobí umývat) bude pravděpodobně využíváno omyvatelné nádobí ať již běžné (porcelánové) nádobí či plastové (opakovaně použitelné), v ostatních případech bude používáno nádobí z jiných (alternativních) materiálů. V obou případech však dojde k navýšení ceny za servírované jídlo. Zároveň lze předpokládat, že prodejci hotových jídel umožní zákazníkům odnést si pokrm ve vlastní nádobě na potraviny, ovšem zde je třeba dořešit splnění hygienických předpisů.

Některé plastové výrobky na jedno použití končí v životním prostředí v důsledku nevhodného odstraňování prostřednictvím kanalizačního systému nebo jiného nevhodného úniku do životního prostředí. Odstraňování prostřednictvím kanalizačního systému může způsobovat významné hospodářské škody v kanalizačních sítích tím, že se ucpou čerpadla a zablokuje se potrubí. U těchto výrobků také často panuje značný nedostatek informací o jejich materiálových vlastnostech nebo o vhodných způsobech odstraňování odpadu. Zákaz uvádění vybraných plastových výrobků na jedno použití na trh bude mít proto pozitivní dopady na podniky zajišťující vodohospodářství, kdy dojde k omezení litteringu z těchto výrobků, a tím i ke snížení nákladů na čištění a údržbu vodohospodářské infrastruktury. V současnosti se dle odhadu Sdružení oborů vodovodů a kanalizací ČR, z. s. (SOVAK) tyto celkové náklady pohybují okolo 500 mil. EUR/rok v EU.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Pro územní samosprávné celky bude zákaz vybraných plastových výrobků znamenat nižší výdaje na úklid volně pohozených odpadků, které tvoří z části právě výrobky uvedené v části B přílohy. Obecně plasty tvoří 75,8 % z celkového objemu volně pohozeného odpadu.

Dopady na spotřebitele

Spotřebitelé budou mít omezenější výběr produktů, neboť vybrané výrobky z části B přílohy již nebude možné koupit, resp. budou nahrazeny alternativami, které mohou představovat vyšší náklady, které se teoreticky mohou promítnout zejména do cen za hotová jídla v rychlých občerstveních. Lze předpokládat, že zároveň dojde ke změně vzorců chování spotřebitelů a podnikatelských modelů.

Dopady na životní prostředí

Z důvodu zákazu některých plastových výrobků na jedno použití se předpokládá, že bude obecně méně plastových obalů, čímž se sníží celkové množství plastového odpadu a množství odhozených plastových odpadků v přírodě i v zastavěných částech krajiny, takzvaný littering. Na druhou stranu zkušenosti se zákazy ukazují, že celkový přínos pro životní prostředí je odvislý od substitutů, kdy tyto mohou být stejně, více nebo méně environmentálně zatěžující, stejně jako zákaz nemusí nutně vyřešit některé dopady spojené s lidským jednáním jako např. littering.

c) Varianta 2 (vyřazená)

Hypoteticky lze uvažovat o rozšíření zákazu nad rámec směrnice skupiny výrobků dle části B o výrobky uvedené v části A přílohy - nápojové kelímky včetně jejich uzávěrů a víček a nádob na potraviny (tzn., jednalo by se o opatření snižující spotřebu dle čl. 4 směrnice). Varianta je však vyřazena z důvodu jejího nesouladu s pravidly vnitřního trhu EU, dále by pak představovala vyšší náklady na tržní subjekty a spotřebitele, zejm. v případě jednorázových akcí (festivalů apod.), kde není možné nebo je nákladné zajistit použití potravinových nádob na více použití. Z těchto důvodů není tato varianta dále hodnocena.

4.3.2 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 8: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Přínosy		Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty				
				Riziko infringementu	*****
	Podnikatelské prostředí				
	Prodejci potravin (fastfood) - možnost používání plastových výrobků na jedno použití (využívání zaběhlých postupů)	***		Vodohospodářská infrastruktura – náklady na čištění a udržování infrastruktury z důvodu litteringu z jednorázových plastových výrobků	V řádu min. desítek mil. Kč/rok
	Dopady na spotřebitele				
	Bez dopadů				
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)				
				Náklady na littering z vybraných	V řádu nižších stovek mil. Kč/rok

			jednorázových plastových výrobků	
	Životní prostředí			
			Minimální efekt na snížení negativních dopadů jednorázových plastových výrobků na životní prostředí	***
Varianta 1	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Při implementaci odpadá riziko infringementu	*****	AZ pro kontrolní orgány (ČOI, KHS)	*
	Podnikatelské prostředí			
	Vodohospodářská infrastruktura – při omezení litteringu z jednorázových plastových výrobků snížení nákladů na čištění a udržování infrastruktury	***	Výrobci plastových výrobků na jedno použití z části B přílohy – zákaz uvádět tyto výrobky na trh	*****
			Prodejci potravin (fastfoody) – změna zaběhlých postupů, používání nádobí z jiných materiálů, opakovaně použitelných aj.	****
	Dopady na spotřebitele			
			Možnost zvýšení cen fastfoodových potravin v důsledku vyšší ceny za nádobí či krabičky z jiných ekologicky šetrnějších materiálů	**
			Změna vzorců spotřebního chování	*
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
	Omezení litteringu z vybraných jednorázových plastových výrobků	***		
	Životní prostředí			
	Výrazné snížení ekologické zátěže z jednorázových plastových výrobků - minimalizace odpadů z těchto výrobků a snížení litteringu	****		

4.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

1. **Varianta 1**
2. Varianta 2 (vyřazená)
3. Varianta 0 (vyřazená)

Navrhujeme přijmout variantu 1, která implementuje směrnici EU v požadovaném rozsahu. Zákaz uvádění na trh dalších produktů nad rámec minimální implementace (varianta 2) je předkladatelem hodnocena jako problematická jednak z právních důvodů jejího nesouladu s pravidly vnitřního trhu EU, dále by pak představovala vyšší náklady na tržní subjekty a spotřebitele, zejm. v případě jednorázových akcí (festivalů apod.), kde není možné nebo je nákladné zajistit použití potravinových nádob na více použití.

5 Požadavky na výrobek (článek 6 Směrnice; § 4, odst. 6 zákona o obalech) – nádoby na nápoje a jejich víčka

5.1 Důvod předložení a cíle

5.1.1 Definice problému

Uzávěry a víčka vyrobené z plastu, které se používají na nádoby na nápoje, patří mezi nejčastěji nacházené plastové výrobky na jedno použití na plážích v Unii. Směrnice proto zavádí povinnost zajistit, aby výrobky v části C přílohy (tzn. nádoby na nápoje o objemu až 3 litry s výjimkou skleněných a plastových nádob, které mají plastová víčka a dále nádoby na nápoje určené pro zvláštní lékařské účely⁶), které mají uzávěry a víčka vyrobená z plastu, mohly být uváděny na trh pouze tehdy, pokud uzávěry a víčka zůstanou během fáze určené k použití výrobků připevněny k nádobě.

Unie vydá harmonizované normy, při jejichž splnění se má za to, že tyto výrobky vyhovují požadavkům směrnice.

5.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V současné době neexistuje žádné legislativní ustanovení týkající se plastových víček od nápojových lahví. Pro uvádění těchto výrobků na trh platí obecně právní režim popsany v kapitole 1.3 Popis existujícího právního stavu.

5.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- a) výrobci víček a jednorázových nápojových lahví z plastu,
- b) prodejci vybraných plastových výrobků,
- c) spotřebitelé,
- d) SZPI.

⁶ Ve smyslu čl. 2 písm g) nařízení EU 609/2013

5.1.4 Popis cílového stavu

Zajistit, aby jednorázové plastové nádoby na nápoje uváděné na trh splňovaly specifické požadavky, a tím významně omezit riziko, že se uzávěry a víčka od nádob na nápoje vyrobené z plastu dostanou do životního prostředí.

5.1.5 Zhodnocení rizika

V případě, že nebude implementována povinnost ze směrnice, budou i nadále uzávěry a víčka od nádob na nápoje vyrobené z plastu ve zvýšené míře znečišťovat životní prostředí.

5.2 Návrh variant řešení

5.2.1 Varianta 0 (vyřazená)

Ponechání současného stavu - tato varianta je vzhledem k nutnosti implementovat směrnici vyřazena. Srovnání přínosů a nákladů oproti současnému stavu je popsáno v dalších variantách.

5.2.1 Varianta 1

Stanovení povinnosti osobám uvádějícím na trh, aby uzávěry a víčka vyrobené z plastu zůstaly během fáze určeného použití výrobků připevněny k nádobě. Termín pro zavedení tohoto opatření je dle směrnice stanoven na 3. 7. 2024.

5.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

5.3.1 Identifikace nákladů a přínosů

a) Varianta 0 (vyřazená)

Z pohledu implementace směrnice SUP se nelze odchýlit povinnosti zajistit, aby uzávěry a víčka vyrobené z plastu zůstaly během fáze určeného použití výrobků připevněny k nádobě. Pokud nebude tato povinnost implementována, hrozí riziko infringementu a vysokých pokut za neplnění (viz kap. 2.6.3 Rizika spojená s nezajištěním implementace). Zároveň by nedošlo ke snížení celkového množství plastových uzávěrů a víček od lahví, které představují ekologickou zátěž pro životní prostředí. Z těchto důvodů byla tato varianta vyřazena.

b) Varianta 1

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Kontrolu vhodného připevnění víčka k láhvi bude provádět SZPI, odhad administrativní zátěže není k dispozici.

Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Opatření bude mít dopad na podnikatele vyrábějící plastová víčka – nově se budou muset přizpůsobit novému standardu. Neočekáváme však, že by toto mělo mít zásadní dopad na jejich konkurenceschopnost. Pro ilustraci uvádíme níže import a export plastových víček a jiných uzávěrů, je zřejmé, že se jedná primárně o země EU, na které se vztahuje stejná povinnost uchycení víček k láhvi.

Tabulka 9: Procentuální podíl jednotlivých zemí na importu a export plastových víček, zátek a jiných uzávěrů do a z ČR v roce 2018

Stát	Import (%)	Stát	Export (%)
Německo	38,7	Německo	40,0
Polsko	12,9	Polsko	8,7
Rakousko	8,0	Maďarsko	6,9
Maďarsko	5,2	Slovensko	5,6
Francie	4,0	Nizozemí	3,9
Itálie	3,3	Belgie + Lucembursko	3,7
Čína	3,3	Itálie	2,9
Turecko	3,1	Rakousko	2,7
Belgie + Lucembursko	3,0	Francie	2,0
Nizozemí	2,8	Velká Británie	2,0
USA	2,3	USA	1,9
Velká Británie	1,4	Rusko	1,7

Zdroj: https://oec.world/en/visualize/tree_map, vlastní zpracování

Dopady na podnikatelské prostředí

Dle dat PRODCOM (Eurostat) bylo v České republice v roce 2018 prodáno téměř 4 mld. kusů plastových lahví, demižonů a podobných výrobků do objemu 2 litry (včetně). Těchto výrobků s objemem nad 2 litry bylo 81 mil. Jiná studie, zpracovaná společností Eunomia, s daty z roku 2015 udává počet PET o objemu 200 ml až 3,5 litru pro Českou republiku 828 mil. kusů při přepočtu dle HDP a 1 250 mil. kusů dle přepočtu na populaci.

Dle dostupných informací je v České republice cca 10 výrobců nápojových lahví. Na ty se bude vztahovat povinnost připevnit víčka k nádobě, což bude vyžadovat úpravu výrobní linky a použití více plastu pro přichycení víček. Podle výrobců ale bude obtížné tuto změnu realizovat. Nezbytná totiž bude úprava výrobních linek, kterých je jen v Evropě přibližně 1300. Podle studie společnosti Price Waterhouse Coopers si celá změna vyžádá o 50 až 200 tisíc tun plastu ročně víc na výrobu lahví. Celkové výdaje na změnu a přizpůsobení se této regulaci v EU jsou odhadovány na 2,7 až 8,7 mld. EUR (cca 69 až 223 mld. Kč). Mezi tyto náklady

studie zahrnuje kapitálové investice, ale také ztráty v produktivitě a zastavení výroby po dobu nutné úpravy výrobních linek.⁷

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Zavedením nového opatření lze očekávat snížení nákladů na úklid volně pohozených výrobků, nicméně v případě odhozených víček se jedná o marginální část těchto nákladů.

Dopady na spotřebitele

Snížení komfortu pro spotřebitele, neboť připevněním plastového víčka k láhvi se bude hůř pít z těchto lahví.

Dopady na životní prostředí

Uvedením na trh nádob na nápoje, jež jsou plastovými výrobky na jedno použití, za předpokladu přichycení víčka či uzávěru k lahvi, se významně omezí riziko, že se uzávěry a víčka nádob na nápoje vyrobené z plastu dostanou do životního prostředí.

5.3.2 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 10: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			Riziko infringementu	*****
	Podnikatelské prostředí			
	Bez dopadů			
	Dopady na spotřebitele			
	Bez dopadů			
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
	Bez dopadů			
	Životní prostředí			
			Minimální efekt na snížení negativních dopadů jednorázových plastových	***

⁷ <https://www.unesda.eu/more-plastic-more-carbon-emissions-more-cost/>

			výrobků na životní prostředí	
Varianta 1	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Při implementaci odpadá riziko infringementu	*****	SZPI – kontrolní činnost	*
	Podnikatelské prostředí			
			Výrobci víček a plastových lahví na jedno použití – náklady na úpravu výrobní linky z důvodu připevnění víčka k láhvi	****
	Dopady na spotřebitele			
			Snížení komfortu pro spotřebitele z důvodu připevnění plastového víčka k láhvi	**
	Životní prostředí			
	Minimalizace odpadů z jednorázových plastových víček, a tím snížení ekologické zátěže životního prostředí	*****		

5.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

1. Varianta 1
2. Varianta 0

Doporučujeme přijmout variantu 1, která přesně transponuje směrnici a stanovuje povinnost zajistit přichycení víčka či uzávěru k nápojové lahvi, čímž by mělo dojít k omezení odhazování víček a uzávěrů do prostředí (jak ve smyslu volné přírody, tak v případě lidských sídel).

6 Požadavky na výrobek (článek 6 Směrnice; § 12a zákona o obalech) – obsah recyklátu v nápojových lahvích

6.1 Důvod předložení a cíle

6.1.1 Definice problému

Nápojové PET lahve, ať už z tříděného odpadu či ze zálohového sběru jsou zpracovatelské firmy schopny využít pro materiálovou recyklaci jak na výrobu nových obalů, včetně obalů pro styk s potravinami, tak pro výrobu vláken či do jiných aplikací.

Z celkového množství PET lahví uvedeného na trh se zhruba 60 % odešlo v balících k recyklaci a přeměně například na PET stříže, které následně slouží jako výplně v automobilovém průmyslu nebo v dětských plenách, PET pásy nebo nové PET lahve s obsahem recyklovaného plastu.⁸

V současnosti však není dostatečně podporováno uplatnění recyklovaných materiálů na trhu, které by vedlo k zajištění oběhového používání plastů. Je proto vhodné zavést požadavky na povinný minimální obsah recyklovaného plastu v nápojových lahvích a šetřit tak přírodní zdroje.

Recyklovaný PET (dále jen jako rPET) má stejné chemické složení jako PET, takže je možné jej recyklovat opakovaně, tzn. rPET může několikrát projít procesem drcení, čištění, granulace, použitím pro výrobu a opět tříděním. Podle současných zkušeností může láhev znova vzniknout asi 50x dokola. Problémem při recyklaci mohou být smršťovací PVC fólie, kterými bývají některé PET lahve obalené. Takové lahve jdou jen obtížně recyklovat.

Recyklace nápojových PET lahví určených pro styk s potravinami probíhá za nejpřísnějších hygienických podmínek. Principiálně musí technologie PET lahve sesbírané jakýmkoliv procesem rozdrtit, vyčistit a vyrobit granulát, který lze dále zužít. Důležité je, že pro technologie zabývající se výrobou plastových produktů pro styk s potravinami jsou u nás i ve světě udělovány certifikace procesu, na jejichž základě musí zpracovatelé plnit přísné hygienické normy.

Samotný rPET však lze využít i pro výrobu obalů, které nejsou určeny pro styk s potravinami, či textilních vláken, hojně se využívá i pro výrobu prvků v automobilovém průmyslu. Zde jsou normy mírnější. Poptávka po rPET je poměrně silná ze strany výrobců koberec a vláken, neboť potřebují kvalitní surovinu, a platí tedy za ni úměrně vyšší částky. Pokud poptávka po rPET vzroste v důsledku jeho použití v nových PET, vzroste také jeho hodnota, se zvýšením výkupní ceny bude mít pak i průmysl nápojů přímý finanční zájem na podpoře znovuvyužití jejich lahví.

Import, export a zjevná spotřeba PET lahví v ČR

V současné době nejsou k dispozici dostatečná data ohledně spotřeby PET lahví v ČR, stejně jako ohledně podílu recyklátu v těchto lahvích.

Na základě údajů z PRODCOMu, evropské statistiky produkce zboží jednotlivých států, je patrné, že ČR plně pokrývá domácí spotřebu lahví s objemem menším nebo rovno dvou litrů (cca 3,8 mld. lahví ročně, tzn. průměrně spotřeba 1 láhev na obyvatele denně), zároveň co do

⁸ <https://www.zalohujme.cz/jak-je-to-s-recyklaci-nejen-pet-lahvi/>

počtu kusů exportuje 3x více těchto výrobků, než dováží, je tedy dlouhodobě čistým exportérem, import se však téměř zdvojnásobil ve srovnání roku 2018 s rokem 2011. Je potřeba vzít v potaz, že ne všechny tyto lahve jsou vyrobeny z PET, zároveň jde o ilustrativní data spíše pro zobrazení dimenze množství těchto výrobků na trhu v ČR – dopočítaná zjevná spotřeba není metodologicky doporučeným výpočtem s ohledem na nedostatky této statistiky vycházející ze zahraničního obchodu.

Tabulka 11: Export, import a prodaná výroba a zjevná spotřeba plastových demižonů, lahví a podobných výrobků do objemu 2 litry (včetně)

Rok	Export (mil. ks)	Import (mil. ks)	Prodaná výroba (mil. ks)	Zjevná spotřeba (mil. ks)
2011	2 659	580	5 239	3 160
2012	2 490	613	5 221	3 344
2013	2 544	553	5 018	3 027
2014	2 399	605	5 351	3 557
2015	1 917	663	6 607	5 353
2016	1 802	779	5 524	4 502
2017	1 777	939	5 329	4 491
2018	1 961	951	3 893	2 883

Zdroj: Eurostat, PRODCOM

6.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V současné době není legislativně stanoven povinný obsah recyklovaných plastů v nápojových lahvích. Pro uvádění těchto výrobků na trh platí obecně právní režim popsany v kapitole 2.3 Popis existujícího právního stavu.

6.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- a) Osoby uvádějící nápojové lahve na trh,
- b) zpracovatelé recyklující PET,
- c) MŽP, CENIA,
- d) SZPI.

6.1.4 Popis cílového stavu

Členské státy zajistí, aby bylo dosaženo vyšší míry recyklovaného plastu obsaženého v nápojových lahvích do objemu 3 litry včetně jejich uzávěrů, pro které platí, aby do roku 2025 obsahovaly alespoň 25 % recyklovaných plastů a do roku 2030 alespoň 30 %, ve smyslu recyklované složky všech lahví uvedených na trh na území členského státu.

6.1.5 Zhodnocení rizika

V případě, že nebude stanoven povinný obsah recyklovaných plastů v nápojových lahvích, nedojde k dostatečné podpoře uplatnění recyklovaných materiálů na trhu, a tím nebude zajištěna ani dostatečná podpora oběhového používání plastů.

6.2 Návrh variant řešení

6.2.1 Varianta 0

Ponechání současného stavu, kdy není stanoven povinný obsah recyklátu v nápojových PET lahvích, ale některé nápojové lahve již recyklát obsahují. Splnění cíle by tak spoležalo na pozitivní vývoj trhu a / nebo dobrovolné závazky osob uvádějících na trh.

6.2.2 Varianta 1

Zavedení povinnosti pro osoby uvádějící nápojové lahve na trh, aby zajistily minimální množství recyklátu do nápojových lahví.

6.2.3 Varianta 2 (vyřazená)

Podpora využití recyklátu skrze státní podporu – např. dotace a / nebo daňové výjimky.

6.2.4 Varianta 3

Přenesení povinnosti přidávat povinné množství recyklátu do nápojových PET lahví pouze na výrobce těchto lahví v ČR.

6.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

6.3.1 Identifikace nákladů a přínosů

a) Varianta 0

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Zachování současného stavu nemůže v praxi zaručit splnění cílů daných směrnicí. Tím zároveň hrozí riziko infringementu a následných vysokých pokut.

Dopady na podnikatelské prostředí

Tato varianta ponechává na dobrovolnosti, zda nápojové PET lahve uváděné na trh budou obsahovat podíl rPET. Dopady tak budou záviset na dobrovolně přijatých opatření ze strany podnikatelského sektoru.

Dopady na spotřebitele

V případě varianty 0 se nepředpokládají dopady na spotřebitele.

Dopady na životní prostředí

Z důvodu nedostatečné podpory uplatnění recyklovaných plastových materiálů na trhu není zajištěna podpora oběhového používání plastů, čímž by pravděpodobně docházelo k vyššímu čerpání a spotřebě přírodních neobnovitelných zdrojů, resp. primární neobnovitelné suroviny pro výrobu PET (ropy).

b) Varianta 1

Osoba uvádějící na trh jednorázové nápojové plastové obaly o objemu až 3 litry zajistí, aby od roku 2025 každý jednorázový plastový obal z PET obsahoval alespoň 25 % recyklovaných plastů a od roku 2030 každý jednorázový plastový obal obsahoval alespoň 30 % recyklovaných plastů. Zároveň jsou osoby uvádějící tyto výrobky na trh nově povinny každoročně ohlašovat MŽP obsah recyklovaných plastů v jimi uvedených lahvích na trh. U osob plnících povinnosti prostřednictvím AOS (smlouvy o sdruženém plnění) se obsažený podíl recyklovaných plastů vypočítává jako průměr pro všechny dané obaly uvedené těmito osobami na trh za kalendářní rok. Splnění ohlašovací povinnosti je v tomto případě převedena na AOS.

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Varianta 1 přinese zvýšení administrativní zátěže SZPI, která bude kontrolovat, zda výrobci dodržují požadovaný obsah recyklátu přidávaný do nápojových lahví, dále navýšení zátěže MŽP, resp. CENIA na úpravu Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) v oblasti životního prostředí a Informačního systému odpadového hospodářství (ISOH).

Úprava formulářů pro evidenci výrobců kolektivním systémem, zasílání roční zprávy KS, doložení obsahu recyklovaných plastů, množství odpadu z vybraných plastových výrobků a ověření účetní uzávěrky si vyžádá zvýšené náklady na straně CENIA. Tvorba jednoho nového a průměrně složitěho elektronického formuláře pro ohlašování prostřednictvím systému ISPOP s sebou nese náklad cca 700 tis. Kč. K tomu je nutné připočítat administrativní zátěž pracovníků CENIA ve výši 197 600 Kč⁹ (cca 50 člověkodnů), která souvisí se zpracováním zadání dodavateli, kontrolou jeho práce, konzultacemi, testováním připraveného formuláře a předávacím řízením. Kromě toho je potřeba zajistit propojení údajů z nových formulářů pro AOS v ISPOP se systémem ISOH a zajistit zabezpečení nové datové struktury v ISOH. Toto propojení si vyžádá náklady ve výši 254 tis. Kč.

Zároveň dojde k jednorázovému navýšení administrativní zátěže na straně MŽP, která souvisí se zadáním týkajícím se změny a vytvoření formulářů pro CENIA. Administrativní zátěž je odhadována přibližně na 32 hod, což činí 15 808 Kč. Toto navýšení bude zvládnuto v rámci stávajících personálních kapacit odboru odpadů.

Dopady na podnikatelské prostředí

U této varianty si budou muset osoby uvádějící nápojové obaly na trh sami zajistit vhodné nápojové PET lahve tak, aby splnily požadované parametry. Výhodou této varianty je, že osoby uvádějící nápojové obaly na trh prostřednictvím poptávky vytvoří tlak na výrobce nápojových lahví, aby přidávali povinné množství recyklátu do nápojových PET lahví.

Pro výrobce nápojových lahví bude povinnost přidávat recyklát do PET lahví znamenat změnu výrobního postupu i změnu kontroly vyrobených lahví. Pro technologie zabývající se výrobou plastových produktů pro styk s potravinami jsou udělovány certifikace procesu, na jejichž

⁹ Pro výpočet hodinových nákladů státní správy (CENIA) je dle metodiky MV použita 13. třída, 8. stupeň (s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění, 20 % zohlednění osobních příplatků a odměn a 43 % režijní náklady), což odpovídá 494 Kč/hodinu.

základě musí zpracovatelé plnit přísné hygienické normy, aby nehrozila zdravotní rizika při použití těchto lahví. Přimíchávání minimálního procentuálního obsahu recyklovaného PET do nápojových PET lahví zvýší výrobní náklady odhadem o 30 - 40 %. Samotné ceny rPET mohou být značně pohyblivé a bude záviset především na tom, jak se bude vyvíjet situace na trhu. Lze však předpokládat, že rPET bude dražší než primární plast.

V případě, že budou osoby uvádějící nápojové obaly na trh plnit své povinnosti individuálně, bude muset zajistit a doložit, že každá jednotlivá láhev obsahuje stanovený minimální podíl recyklátu. U osob plnících povinnosti prostřednictvím autorizované obalové společnosti bude tyto data dokládat AOS, ovšem i v tomto případě si budou muset výrobci vést evidenci, aby tyto údaje mohli zaslat AOS. V souvislosti s vykazováním povinného obsahu recyklátu v PET lahvích dojde ke zvýšení administrativní zátěže osob uvádějících na trh odhadem o 10 – 12 hod/rok, což je o 3400 – 4100 Kč/osobu uvádějící na trh/rok¹⁰.

Povinný minimální obsah recyklovaného plastu v nápojových lahvích bude mít přímý pozitivní dopad na úroveň sběru, kvalitu sebraného materiálu a kvalitu recyklovaných materiálů a zároveň poskytne příležitosti podnikům zabývajícím se recyklací a trhu pro recyklované látky.

Poptávka po rPET je poměrně silná, a to zejména u jiných výrobců než u výrobců lahví (u výrobců koberců a vláken, automobilových průmysl), neboť platí podstatně méně než výrobci lahví, kteří potřebují kvalitní surovinu za vyšší cenu. Aby mohl být recyklát použit pro výrobu potravinářských obalů (bottle-to-bottle), potřebuje více energie a finančních prostředků pro dostatečné vyčištění materiálu a dosažení kvalitativních a bezpečnostních specifikací, než když je recyklát použit pro výrobu koberců nebo průmyslových vláken.

Pokud poptávka po PET vzroste v důsledku jeho použití v nových PET, vzroste také jeho hodnota. Se zvýšením ceny bude mít i průmysl nápojů přímý finanční zájem na podpoře znovuvyužití jejich lahví. Na druhou stranu, stanovením limitů pro povinné přimíchávání rPET do nápojových PET obalů, ztratí obchod s rPET významný zdroj suroviny, což může mít negativní dopad na podnikatelské subjekty využívající rPET k nepotravinářským účelům.

Dopady na spotřebitele

Lze očekávat, že změna technologií pro výrobu nápojových PET lahví s příměsí recyklátu vyvolá dodatečné jednorázové náklady (na změnu technologií), které mohou být promítnuty do ceny výrobku (nápojového PET obalu).

Navýšení ceny je ve variantě 1 pravděpodobnější, než ve variantě 0.

Dopady na životní prostředí

Stanovením povinného množství recyklovaného PET do nápojových lahví dojde k podpoře uplatnění recyklovaných plastových materiálů na trhu, a zároveň podpoře oběhového používání plastů. Tím dojde ke snížení spotřeby přírodních neobnovitelných zdrojů, resp. primární neobnovitelné suroviny pro výrobu PET (ropy).

¹⁰ Hodinové sazby pro podnikatelský sektor vycházejí z průměrné mzdy roku 2020 (ČSÚ) pro sektor E - Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi, s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění a 43 % režijních nákladů, tzn. 342 Kč/hod.

c) Varianta 2 (vyřazená)

Jednou z možností, jak podpořit využití recyklátu je nastavení daňových úlev (např. z daně z příjmu) a / nebo dotačních titulů. Nastavení účelného systému je však problematické implementačně, zejm. s ohledem na množství subjektů v celém dodavatelském řetězci (zejména s ohledem na to, že optimálně by neměli být pokryti pouze samotní výrobci na území ČR, ale taktéž dovozci ze zemí EU a z třetích zemí). V případě využití daňového nástroje by bylo nutné výpočet daně (resp. slevy na dani) propojit s evidencí podílu recyklátu ve výrobcích od dané osoby uvádějící na trh. V případě dotačních titulů je administrativně náročné podpořit celý trh, jinak by mohlo docházet k zásadnímu pokřivení soutěže, kdy jedni výrobci by byli ve využití recyklátu podpořeni, oproti ostatním. Zároveň toto opatření nemůže v praxi zaručit splnění cílů daných směrnicí, jelikož by v této variantě musel být podíl recyklátu přepočítán na úroveň celého trhu v ČR (nikoliv tedy na jednotlivé osoby uvádějící na trh nebo osoby uvádějící na trh sdružené skrze AOS). Z těchto důvodů byla tato varianta vyřazena, jako neúčelně implementačně nákladná, a z pohledu dosažení závazných cílů problematická.

d) Varianta 3

Přenesení povinnosti přidávat povinné množství recyklátu do nápojových PET lahví pouze na výrobce těchto lahví v ČR.

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Výhodou této varianty je, že v současnosti je v ČR přibližně 10 výrobců plastových nápojových lahví, tzn., že v případě, že bude povinnost přenesena na výrobce plastových lahví, bude z důvodu malého počtu subjektů usnadněna kontrola těchto výrobců ohledně přidávání minimálního množství recyklátu do nápojových PET lahví.

Dopady na podnikatelské prostředí

Ačkoliv je pravděpodobné, že samotné PET lahve jsou saturovány převážně domácí výrobou (import tvoří jen 1 % spotřeby lahví do 2 l), nedá se předpokládat, že by se jednalo o výrobu z primární suroviny, ale z většiny se bude jednat o výrobu z polotovarů, které již budou muset daný podíl recyklátu obsahovat. Problémem této varianty tak je selektivní zásah s ohledem na to, že cíl je stanoven pro lahve uvedené na trh (tzn., vztahuje se i na dovozce), nikoliv na výrobce. Výrobci lahví by tak byli poškozeni (hypoteticky) zejm. v případě výroby lahví pro země mimo EU.

Nevýhodou je, že pokud nebudou mít výrobci nápojů povinnost použít PET láhve s příměsí recyklátu, mohou použít pro plnění jiné (levnější) preformy PET lahví (např. od zahraničních výrobců), které nebudou obsahovat povinné množství recyklátu.

Dopady na spotřebitele

Lze očekávat, že změna technologií pro výrobu nápojových PET lahví s příměsí recyklátu vyvolá dodatečné jednorázové náklady (na změnu technologií), které mohou být promítnuty do ceny výrobku (nápojového PET obalu).

Pravděpodobnost navýšení ceny je ve variantě 3 obdobná jako v případě varianty 1.

Dopady na životní prostředí

Stanovením povinného množství recyklovaného PET do nápojových lahví dojde k podpoře uplatnění recyklovaných plastových materiálů na trhu, a zároveň podpoře oběhového používání plastů. Tím dojde ke snížení spotřeby přírodních neobnovitelných zdrojů, resp. primární neobnovitelné suroviny pro výrobu PET (ropy).

6.3.2 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 12: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			Riziko infringementu	*****
	Podnikatelské prostředí			
	Přímíchávání rPET do lahví je ponecháno na dobrovolnosti	***	Administrativní zátěž osob uvádějících na trh na výpočet a dokládání obsahu recyklátu v lahvích	**
	Dopady na spotřebitele			
	Bez dopadů			
	Životní prostředí			
			Chybí podpora oběhového používání plastů se všemi s tím vyplývajícími negativy pro ŽP	****
Varianta 1	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Minimalizace rizika infringementu	*****	Kontrolní orgány - SZPI a MŽP (CENIA) - zvýšení administrativní zátěže	**
	Podnikatelské prostředí			
	Podpora podniků zabývajících se recyklací a trhu pro recyklované látky	*****	Jednorázové náklady výrobců nápojových obalů na změnu výrobní technologie	***
			Administrativní zátěž osob uvádějících na trh (potažmo AOS) na výpočet a dokládání povinného obsahu recyklátu v lahvích	**

			Zvýšení poptávky po rPET, tudíž navýšení ceny rPET pro další odvětví využívající tuto surovinu	**
	Dopady na spotřebitele			
			Možné mírné navýšení ceny nápojů	-/*
	Životní prostředí			
	Podpora oběhového používání plastů, a úspora neobnovitelných zdrojů pro výrobu plastů	*****		
Varianta 2	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			Riziko infringementu, varianta nezaručí splnění cílů	* až **** (v závislosti na míře podpory)
			Přesouvá náklady z výrobců na státní rozpočet – neúměrně vysoké náklady na zavedení systému daňových úlev aj.	* až **** (v závislosti na míře podpory)
	Podnikatelské prostředí			
	Přímíchávání rPET do lahví je ponecháno na dobrovolnosti	***	Administrativní zátěž osob uvádějících na trh (potažmo AOS) na výpočet a dokládání povinného obsahu recyklátu v lahvích	**
	Jednorázové náklady výrobců nápojových obalů na změnu výrobní technologie jsou subvencovány státem	***		
	Dopady na spotřebitele			
			Možné mírné navýšení ceny nápojů	-/*
	Životní prostředí			
	Podpora oběhového používání plastů, a úspora neobnovitelných zdrojů pro výrobu plastů	* až **** (v závislosti na míře podpory)		
Varianta 3	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Kontrolní orgány – snadnější kontrola – malý počet subjektů vyrábějících nápojové láhve v ČR	****	Riziko infringementu, varianta nezaručí splnění cílů	***
	Podnikatelské prostředí			
	Výrobci nápojů – možnost použít levnější preformy (ze zahraničí) bez příměsí rPET	***	Výrobci lahví – náklady související s přidáváním rPET do nápojových lahví	***

		Výrobci lahví – zhoršení konkurenceschopnosti při vývozu lahví mimo země EU	***
		Administrativní zátěž osob uvádějících na trh na výpočet a dokládání obsahu recyklátu v lahvích	**
Dopady na spotřebitele			
		Možné mírné navýšení ceny nápojů	-/*
Životní prostředí			
	Podpora oběhového používání plastů, a úspora neobnovitelných zdrojů pro výrobu plastů	***	

6.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

1. Varianta 1
2. Varianta 3
3. Varianta 0
4. Varianta 2 (vyřazená)

Doporučujeme přijmout Variantu 1, kterou bude zajištěna implementace směrnice a splnění cílů ohledně minimálního množství 25 % recyklovaných plastů v nápojových lahvích a do roku 2030 alespoň 30 % recyklovaného plastu v každé lahvi.

Osoby uvádějící nápojové lahve na trh mohou ovlivnit výrobu přímo bez zbytečného navýšení administrativní zátěže ostatních subjektů (s výjimkou kontrolního systému, který by však figuroval ve všech variantách).

Pro splnění cíle by mohla být funkční i varianta 3, ta nicméně ve srovnání s variantou 1 neváže povinnost přímo na osobu uvádějící na trh, ale na výrobce, čímž by došlo ke znevýhodnění výrobců v ČR oproti zahraničním výrobcům.

7 Požadavky na výrobek (článek 7 Směrnice; § 8 zákona SUP) – lepší informovanost spotřebitelů

7.1 Důvod předložení a cíle

7.1.1 Definice problému

Některé plastové výrobky na jedno použití končí v životním prostředí v důsledku nevhodného odstraňování prostřednictvím kanalizačního systému nebo jiného nevhodného úniku do životního prostředí. Odstraňování prostřednictvím kanalizačního systému způsobuje významné hospodářské škody v kanalizačních sítích tím, že se ucpou čerpadla a zablokuje potrubí.

Na straně uživatelů těchto výrobků je nedostatek informací o materiálových vlastnostech výrobků a / nebo o vhodných způsobech jejich odstraňování jakožto odpadu. Směrnice proto zavádí u následujících jednorázových plastových výrobků povinnost označení s informacemi pro spotřebitele:

- Hygienické vložky a tampony a aplikátory tamponů;
- Vlhčené ubrousky, tj. předvlhčené ubrousky pro osobní hygienu a péči o domácnost;
- Tabákové výrobky s filtry a filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky;
- Nápojové kelímky.

7.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V rámci předcházení vzniku odpadů jsou stanoveny povinnosti v § 10, odst. 3 zákona o odpadech: Právníká osoba a fyzická osoba oprávněná k podnikání, která uvádí na trh výrobky, je povinna uvádět v průvodní dokumentaci výrobku, na obalu, v návodu na použití nebo jinou vhodnou formou informace o způsobu využití nebo odstranění nespotřebovaných částí výrobků.

Tato úprava bude s účinností od 1. ledna 2021 nahrazena novým zákonem o odpadech, který povinnost prevence upravuje v §12 a uvádí v odst. 1: Každý je povinen při své činnosti předcházet vzniku odpadu, omezovat jeho množství a nebezpečné vlastnosti.; a v odst. 2: Právníká nebo podnikající fyzická osoba, která vyrábí výrobky, je povinna zabezpečit, aby vývoj a výroba těchto výrobků omezily vznik odpadů z těchto výrobků, zejména pak nebezpečných odpadů, a pokud není možné vzniku odpadu z těchto výrobků zabránit, je povinna zabezpečit, aby bylo možné dosáhnout co nejvyšší míry využití těchto odpadů v souladu s hierarchií odpadového hospodářství.

7.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- a) Osoby uvádějící na trh plastové výrobky na jedno použití podléhající požadavkům na označování,
- b) spotřebitelé vybraných výrobků,
- c) obce (kanalizační sítě, littering),

- d) ČOI,
- e) SZPI,
- f) krajské hygienické stanice.

7.1.4 Popis cílového stavu

Označení by mělo spotřebitele informovat o vhodných způsobech nakládání s odpady v případě daného výrobku nebo o způsobech odstraňování odpadů, jichž je v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady třeba se u daného výrobku vyvarovat, dále o přítomnosti plastů ve výrobku, jakož i o nepříznivých dopadech na životní prostředí vyplývajících z jeho odhazování mimo místa k tomu určená nebo z jiných nevhodných způsobů jeho odstraňování.

7.1.5 Zhodnocení rizika

V případě nedostatečné informovanosti spotřebitelů mohou být plastové výrobky na jedno použití odstraňovány nevhodným způsobem, čímž představují následnou zátěž pro životní prostředí, dále pro vodohospodářskou infrastrukturu a navyšují náklady na úklid veřejných prostor.

7.2 Návrh variant řešení

7.2.1 Varianta 0 (vyřazená)

Ponechání současného stavu – tato varianta je vzhledem k nutnosti implementovat směrnici vyřazena. Srovnání přínosů a nákladů oproti současnému stavu je popsáno ve variantě 1.

7.2.2 Varianta 1

Požadavek na označování určitých plastových výrobků na jedno použití, kterých se po použití uživatelé často zbavují nevhodným způsobem.

Označení by mělo být podle potřeby umístěno buď na obale plastového výrobku na jedno použití, nebo přímo na výrobku samotném a to od 3. 7. 2021. Označení má být viditelné, jasně čitelné, nesmazatelné a má informovat o:

- a) vhodném postupu nakládání s odpady pro daný výrobek nebo způsob odstraňování odpadu, jichž je v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady třeba se u daného výrobku vyvarovat; a
- b) přítomnosti plastů ve výrobku a z toho vyplývajících nepříznivé dopady jeho odhazování mimo místa určená k odkládání odpadu nebo jiných nevhodných způsobech jeho odstraňování na životní prostředí.

7.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

7.3.1 Identifikace nákladů a přínosů

a) Varianta 1

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Navýšení administrativní zátěže pro SZPI, která bude provádět kontrolu a udělovat případné sankce za nedodržení požadavků na označení tabákových výrobků a filtrů. Bude nutné zvýšit počet kontrol zaměřených na označování tabákových výrobků a filtrů, které ponese údaje o nakládání s filtry dle požadavků navrhovaného zákona. Jedná se odhadem minimálně o 60 člověkohodin za rok, což odpovídá 28 620 Kč za rok¹¹, a případně navazující činnost při správním řízení, metodické vedení a školení inspektorů.

Označení hygienických vložek, tamponů, aplikátorů tamponů a vlhčených ubrousků pro péči o domácnost bude kontrolovat ČOI.

Kontrolu nápojových kelímků a vlhčených ubrousků pro osobní hygienu bude provádět KHS.

Pro označení dotčených výrobků, které bude provádět ČOI a KHS viz kapitola 11 Implementace, není odhad administrativní zátěže k dispozici.

Dopady na podnikatelské prostředí

Výrobci vybraných plastových výrobků budou mít povinnost informovat spotřebitele o vhodném nakládání s odpady a přítomnosti plastů ve výrobcích.

Pro plastové výrobky jako jsou vložky, tampony, aplikátory tamponů, vlhčené ubrousky, tabákové výrobky s filtry a filtry bude povinnost jejich označení na prodejní a skupinové obaly těchto výrobků. Tato povinnost se nevztahuje na obaly s povrchem menším než 10 cm². Počet výrobců těchto produktů je v ČR cca 18.

U nápojových kelímků bude povinnost označení přímo na samotném výrobku. V České republice vyrábí kelímky 9 firem.

U výrobců se zvýší náklady spojené s navržení designu označení jednotlivých výrobků. Tyto náklady mohou být jednorázové či opakující se v závislosti na četnosti změn značení. Další náklady vzniknou kvůli zásahu do tiskových válců.

Náklady na změnu obalových materiálů se budou pohybovat v rozmezí mezi 10 – 40 mil. Kč. Částka bude záviset na velikosti subjektu, požadavcích na velikosti označení výrobků, umístění a dalších specifikách.

Například u tabákových výrobků se může cena na označení snížit, pokud by k doplnění nového varování týkajícího se plastů došlo paralelně s pravidelnou obměnou obrázkových zdravotních varování, ke které dochází na začátku každého kalendářního roku (tento souběh by umožnil omezení zbytečně vynaložených prostředků na případnou dvojí změnu obalových materiálů a zároveň by předešel značnému plýtvání). Ke snížení nákladů by také mohlo dojít v případě,

¹¹ Pro výpočet hodinových nákladů státní správy (SZPI) je dle metodiky MV použita 13. třída, 7. stupeň (s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění, 20 % zohlednění osobních příplatků a odměn a 43 % režijní náklady), což odpovídá 477 Kč/hodinu.

kdy by nové varování bylo doplněno na boční stranu krabičky (namísto na přední a zadní stranu), či na kombinaci boční strany krabičky a vnitřní strany otevíratelného balení.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Předpokládá se, že díky informování spotřebitelů o vhodném nakládání s produkty po jejich použití a přítomnosti plastů ve výrobku a z toho vyplývajících nepříznivých dopadech na životní prostředí, se sníží littering, čímž dojde k úspoře nákladů obcí na úklid veřejných prostranství.

Dopady na životní prostředí (na spotřebitele)

Spotřebitelé budou informování o správném nakládání s odpadem vybraných plastových výrobků a o jejich nepříznivých dopadech po odhození mimo místa k tomu určená, díky čemuž by se měl snížit počet odhozených výrobků do přírody a tedy i s tím související negativní dopady.

7.3.2 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 13: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			Riziko infringementu	*****
	Podnikatelské prostředí			
	Bez dopadů			
	Dopady na spotřebitele			
	Bez dopadů			
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
			Náklady na littering z vybraných jednorázových plastových výrobků	V řádu nižších stovek mil. Kč/rok
	Životní prostředí			
			Minimální efekt na snížení negativních dopadů jednorázových plastových výrobků na životní prostředí	***

Varianta 1	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Při implementaci odpadá riziko infringementu	*****	Administrativní zátěž SZPI při kontrolní činnosti	29 tis. Kč/rok
			Administrativní zátěž ČOI při kontrolní činnosti	*
			Administrativní zátěž Krajských hygienických stanic při kontrolní činnosti	*
	Podnikatelské prostředí			
			Jednorázové náklady výrobců vybraných plastových výrobků na změnu označení výrobků	10-40 mil. Kč/výrobce
	Dopady na spotřebitele			
	Vyšší informovanost, tzn. lepší znalost problematiky jednorázových plastových výrobků a změna chování spotřebitelů	***		
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
	Omezení litteringu z vybraných jednorázových plastových výrobků	*		
	Životní prostředí			
	Při vyšší informovanosti spotřebitelů se očekává změna jejich chování s pozitivním dopadem na životní prostředí (snížení množství jednorázových plastových výrobků a odpadů z nich)	*		

7.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

- 1. Varianta 1**
2. Varianta 0 (vyřazená)

Navrhujeme přijmout variantu 1, která zajistí implementaci směrnice tím, že ukládá povinnost označení jednorázových plastových výrobků, které bude informovat spotřebitele o vhodných způsobech nakládání s odpady v případě daného výrobku o přítomnosti plastů ve výrobku, jakož i o nepříznivých dopadech na životní prostředí vyplývajících z jeho odhazování mimo místa k tomu určená nebo z jiných nevhodných způsobů jeho odstraňování.

8 Rozšířená odpovědnost výrobce (osob uvádějících na trh) (článek 8 a 10 Směrnice; § 7, § 9, § 10, a hlava III zákona k SUP; § 10a, § 11, § 15 a hlava III z. o obalech) – úhrada nákladů na sběr odpadů (littering) a osvětová opatření

8.1 Důvod předložení a cíle

8.1.1 Definice problému

Problematika informovanosti spotřebitelů

Dlouhodobý nárůst plastových odpadů a jejich únik do životního prostředí má významné negativní environmentální, zdravotní a ekonomické dopady. Aby bylo možné vybudovat skutečně oběhový životní cyklus plastů, který bude plně respektovat požadavky na jejich opětovné využití, recyklaci a využití udržitelnějších materiálů, je nutné, aby došlo ke změně chování spotřebitelů. Jedním ze základních požadavků pro změnu chování je dostatečná informovanost o negativních dopadech užívání jednorázových plastů.

Problematika litteringu (volně pohozených odpadků)

Dle výsledků uvedených v roce 2007 v odborném environmentálním časopisu ENDS¹² se ve Velké Británii množství volně pohozených odpadků z rychlého občerstvení za čtyři roky zvýšilo ve venkovských oblastech o 20 %. Množství odhozených nápojových obalů vzrostlo za čtrnáct let o 37 %, množství obalů od sladkostí vzrostlo o 18 % a množství obalů od rychlého občerstvení vzrostlo také o 18 %. Nejčastěji pohozeným odpadem ve Velké Británii byl cigaretový odpad, jehož množství se odhaduje na 122 tun denně.¹³

Podobně i Ekonomická univerzita ve Vídni provedla v roce 2003 výzkum v 5 evropských metropolích včetně Prahy (Heeb et al., 2003). Mezi městy existovaly rozdíly v materiálovém složení odpadu, ale ve všech metropolích jednoznačně dominoval cigaretový odpad, který představoval 58,3 % veškerého odpadu. Ve stejném období zpracovala podobnou studii také Univerzita v Basileji (Heeb et al., 2004), kde probíhal monitoring ve švýcarských městech. Největší podíl znečištění (51,5 %) tvořily jednorázové a nápojové obaly z rychlého občerstvení.

Podle francouzské studie provedené organizace ENOTIKO se celosvětově uvádí počet odhozených nedopalků na 4 300 mld., což odpovídá 137 000 nedopalků za sekundu. Na základě údajů z roku 2018 se ve Francii vykouří celkem 74 mld. cigaret ročně a na základě odhadu je 71 mld. s filtrem, jejichž nedopalky odpovídají 15 700 tunám, přičemž:

- Předpokládá se, že 35 % cigaret je vykouřeno v prostředí domova, kde se většina – 95 % cigaret, vyhodí do koše a pouze 5 % se odhodí na zem (což ale znamená 1,243 mld. kusů).
- 5 % cigaret je vykouřeno v autech, z toho je ale 80 % vyhozeno na silnici a to představuje 2,84 mld. nedopalků hozených z auta.

¹² www.endsreport.com

¹³ Citováno ze studie Analýza volně pohozených odpadů v CHÚ ČR-DP

- Během pracovní doby a studia se vykouří cca 33 % cigaret, které představují 23,43 mld. cigaret.
- Okolo 19,17 mld. se vykouří mimo uvedená místa (což je 27 %).
- Ze všech vykouřených cigaret s filtrem je 57,5 % vykouřeno ve veřejném prostoru, což odpovídá 40,8 mld. cigaret.
- Z celkového počtu vykouřených cigaret s filtrem je 45 % odhozeno na zem, to představuje celých 30 mld. kusů, z toho 40 % v přírodě.

Terénní průzkum ve Francii proveden společností Optae pro společnost Enotiko z roku 2019 ukazuje, že kuřák ve veřejném prostoru řádně odhodí do popelníku více než 50 % vykouřených cigaret. Studie tak ukazuje, že v oblastech s dostatečně vysokou hustotou popelníků je nižší počet nedopalků na zemi. **Dle této studie není tedy určujícím faktorem počet kuřáků, ale vybavenost veřejného prostoru popelníky.**

V podmínkách ČR se problémem litteringu zabývá studie týkající se volně pohozených odpadů v chráněných územích ČR¹⁴ provedená v NP Podyjí, KRNAP, CHKO Křivoklátsko, Kokořínsko a Český kras. Tato analýza ukázala, že největší zastoupení v počtu odhozených kusů tvořily cigarety (37 %), plasty (30 %) a hygienický odpad (21 %). Nejhmotnější a nejobydnější složkou však byly plasty, které tvořily 39 % hmotnosti a 68 % objemu. Z plastů pak byly nejvíce zastoupeny PET láhve a obaly od potravin.

Podle studie IEEP¹⁵ z roku 2008 bylo při průzkumu materiálového a druhového složení literingu v ČR zjištěno, že nápojové obaly tvoří průměrně 30 % hmotnosti volně pohozených odpadků. Z toho nápojové PET obaly. Větší množství nápojových obalů bylo nalezeno v malých obcích, městech a v okolí turistických tras (40 – 50 % hmotnosti volně pohozených odpadků). Ve velkých městech se průměrná hmotnost nápojových obalů v litteringu pohybovala kolem 37 %, ve středních městech pak kolem 29 % z hmotnosti vzorku litteringu. Nejmenší hmotnostní podíl byl nalezen ve vzorcích sbíraných kolem silnic – 20 % literingu.

8.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V současné době nemají osoby uvádějící na trh a prodejci výrobků z jednorázových plastů zákonnou povinnost provádět osvětu spotřebitele o negativních dopadech užívání těchto plastových výrobků.

Směrnice 2008/98/ES stanovuje obecné minimální požadavky na systémy rozšířené odpovědnosti výrobce (osoby uvádějící na trh), které jsou v českém právním řádu implementovány do zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a zákona č. 477/2001 Sb., o obalech.

Dle zákona o odpadech může osoba uvádějící na trh splnit povinnosti stanovené pro zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění svých výrobků, informování konečného uživatele a zpracování roční zprávy přenesením těchto povinností na jinou právnickou osobu zajišťující společné plnění povinností osob uvádějících na trh, a to uzavřením smlouvy o plnění

¹⁴ Analýza volně pohozených odpadů v CHÚ ČR-DP

¹⁵ Jílková, J. a kol. (2008): Ekonomická analýza zamýšleného systému zálohování nápojových obalů v ČR, IEEP VŠE Praha.

povinnosti zpětného odběru tzv. kolektivní plnění. Systémy rozšířené odpovědnosti osob uvádějících na trh jsou specifikovány pro jednotlivé skupiny výrobků:

- Baterie nebo akumulátory – dle § 31k a § 31l zákona o odpadech, samotné podmínky provozování kolektivního systému upravuje § 31l až § 31o.
- Elektrická a elektronická zařízení – dle § 37h odst. 1 písm. c) zákona o odpadech
- Pneumatiky – dle § 38a odst. 3 písm. b), samotné podmínky provozování kolektivního systému upravuje § 38c až § 38f zákona o odpadech.

V zákoně o obalech upravuje podmínky vzniku a fungování autorizované obalové společnosti hlava III (§ 16 - § 29).

8.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- a) Osoby uvádějící na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití,
- b) Kolektivní systémy zaměřené na vybrané plastové výrobky na jedno použití (včetně autorizovaných obalových společností),
- c) spotřebitelé,
- d) obce a města,
- e) MŽP,
- f) ČIŽP.

8.1.4 Popis cílového stavu

Na vybrané plastové výrobky na jedno použití, pro něž nejsou snadno dostupné žádné vhodné a udržitelnější alternativy, by členské státy měly v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ zavést systémy rozšířené odpovědnosti výrobce (osoby uvádějící na trh) za účelem pokrytí nezbytných nákladů nejen na nakládání s odpady a úklid odpadků, ale i nákladů na osvětová opatření, jejichž cílem je předcházet znečišťování životního prostředí odpadky a toto znečišťování omezovat. Tyto náklady by neměly přesáhnout náklady, které jsou nezbytné k nákladově efektivnímu poskytování těchto služeb, a měly by být transparentně rozděleny mezi dotčené subjekty.

Rozšířená odpovědnost výrobce by měla být zavedena do 31. 12. 2024 (v případě systému pro tabákové výrobky je termín do 5. 1. 2023). Směrnice stanovuje následující nové požadavky týkající se rozšířené odpovědnosti výrobce (resp. v legislativní zkratce, jedná se věcně o osoby uvádějící na trh) a doplňuje tak požadavky stanovené ve směrnici 2008/98/ES:

- **Osoby uvádějící na trh následující plastové výrobky na jedno použití:**
 - Nádobky na potraviny určené k jednorázovému použití;
 - Sáčky a balení zhotovené z pružného materiálu, které obsahují potraviny určené k okamžité spotřebě z těchto sáčků nebo balení bez jakékoli další přípravy;

- Nádobý na nápoje o objemu až tři litry včetně jejich uzávěrů a víček, avšak nikoli skleněné nebo kovové nádoby na nápoje, které mají uzávěry a víčka vyrobené z plastu;
- Nápojové kelímky, včetně jejich uzávěrů a víček;
- Lehké plastové nákupní tašky ve smyslu čl. 3 bodu 1c směrnice 94/62/ES.
- **Mají pokrývat tyto náklady:**
 - náklady na osvětlová opatření (podle článku 10 směrnice);
 - náklady na sběr odpadu z těchto výrobků, které jsou vyhozeny v rámci veřejných systémů sběru odpadu, včetně infrastruktury a jejího provozování, a na následnou přepravu a zpracování tohoto odpadu; a
 - náklady na úklid odpadků vznikajících z uvedených výrobků a na následnou přepravu a zpracování těchto odpadků.
- **Osoby uvádějící na trh následující plastové výrobky na jedno použití:**
 - Vlhčené ubrousky pro osobní hygienu a péči o domácnost;
 - Balónky, kromě balónků pro průmyslové či jiné profesionální použití, jež nejsou distribuovány spotřebitelům;
 - Tabákové výrobky s filtry a filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky.
- **Mají pokrývat tyto náklady:**
 - náklady na osvětlová opatření (podle článku 10 směrnice);
 - náklady na úklid odpadků vznikajících z uvedených výrobků a na následnou přepravu a zpracování těchto odpadků; a
 - náklady na sběr údajů a podávání zpráv podle čl. 8a odst. 1 písm. c) směrnice 2008/98/ES.
- Pokud jde o **tabákové výrobky s filtry a filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky** mají osoby uvádějící na trh kromě toho pokrývat náklady na sběr odpadu z těchto výrobků, které jsou vyhozeny v rámci veřejných systémů sběru odpadu, včetně nákladů na infrastrukturu a její provozování, a na následnou přepravu a zpracování tohoto odpadu. Tyto náklady mohou zahrnovat náklady na vybudování specifické infrastruktury pro sběr odpadu z těchto výrobků, jako jsou vhodné nádoby na odpad umístěné v místech, kde obvykle dochází ke znečišťování odpadky.
- **Osoby uvádějící na trh lovná zařízení obsahující plasty mají pokrývat:**
 - náklady na tříděný sběr odpadních lovných zařízení obsahujících plasty předaných do příslušných přístavních zařízení pro příjem odpadu v souladu se směrnicí (EU) 2019/883 nebo do jiných rovnocenných systémů sběru odpadu,

které nespádají do oblasti působnosti uvedené směrnice, a náklady na jejich následnou přepravu a zpracování;

- náklady na osvětová opatření (podle článku 10 směrnice).

Povinnosti osvětové činnosti

Co se týče osvětové činnosti, vztahuje se na všechny výše uvedené výrobky, které je mají plnit skrze EPR, a navíc se vztahuje na hygienické vložky, tampony a aplikátory tamponů.

Členské státy mají přijmout opatření k informování spotřebitelů a podnícení odpovědného spotřebitelského chování za účelem snížení množství odhozených odpadků a přijmou opatření k tomu, aby spotřebitelům plastových výrobků na jedno použití poskytl informace o:

- a) dostupnosti opětovně použitelných alternativ, systémech opětovného použití uvedených plastových výrobků na jedno použití a lovných zařízení obsahujících plasty a o způsobech nakládání s odpady z uvedených plastových výrobků na jedno použití a lovných zařízení, jakož i o osvědčených postupech řádného nakládání s odpady;
- b) dopadu odhazování odpadků mimo místa určená k odkládání odpadu a jiného nevhodného odstraňování odpadů z uvedených plastových výrobků na jedno použití a lovných zařízení obsahujících plasty na životní prostředí, zejména na mořské prostředí;
- c) dopadu nevhodných způsobů odstraňování odpadu z plastových výrobků na jedno použití na kanalizační síť.

8.1.5 Zhodnocení rizika

V případě, že nebude zaveden systém rozšířené odpovědnosti osob uvádějících vybrané plastové výrobky na jedno použití na trh, budou i nadále plastové odpady odhazovány ve zvýšené míře do životního prostředí a bude potřeba zvýšených nákladů na jejich úklid. Tyto náklady by však jako dosud nesly především obce a další majitelé či správci pozemků (Lesy ČR, Správy silnic a dálnic, Správa železniční dopravní cesty apod.).

8.2 Návrh variant řešení

8.2.1 Varianta 0 (vyřazená)

Ponechání současného stavu - tato varianta je vzhledem k nutnosti implementovat směrnici vyřazena.

8.2.2 Varianta 1

Osoby uvádějící na trh vybrané plastové výrobky jsou povinny provádět pro své výrobky osvětovou činnost zaměřenou na informování konečného uživatele a změnu spotřebitelského chování, a dále jsou povinni hradit obcím na základě písemné smlouvy náklady vynaložené na úklid litteringu z těchto výrobků a náklady na tyto odpady v rámci obecního systému odpadového hospodářství nastaveného obcí, včetně jejich přepravy a zpracování.

Zajištění rozšířené odpovědnosti výrobce vybraných plastových výrobků na jedno použití může být provedena osobou uvádějící vybrané výrobky na trh samostatně nebo prostřednictvím nově vytvořených kolektivních systémů (KS) pro neobalové jednorázové plasty a prostřednictvím autorizovaných obalových společností (AOS) pro obalové jednorázové plasty. Osoby uvádějící na trh hygienické vložky, tampony a aplikátory tamponů, a lovná zařízení jsou povinny plnit osvětové činnosti vždy individuálně, tzn., není možné zřídit kolektivní systém.

Ve variantě 1 v případě neobalových jednorázových plastů lze plnit povinnosti bez dalšího stanovení podmínek (ve smyslu minimálního pokrytí obcí a / nebo počtu obyvatel). AOS vzniknou nové povinnosti pro zajištění rozšířené odpovědnosti výrobců jednorázových obalových výrobků. Pro AOS je však podle stávajícího zákona o obalech stanovena povinnost zajistit plnění rozšířené odpovědnosti výrobců - zpětného odběru a využití odpadů z obalů pro 90 % obcí a 90 % obyvatel, tuto podmínku by tak v případě varianty 1 bylo nutné zrušit, jinak by bylo nutné oddělit zpětný odběr od povinností spojených s jednorázovými plasty, tzn., vytvořit de facto zvláštní typ AOS.

Povinnosti rozšířené odpovědnosti výrobců se v případě neobalových jednorázových plastů vztahují na osoby uvádějící vybrané výrobky na trh:

- tabákových výrobků s filtry a filtrů uváděných na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky,
- vlhčených ubrousků, tj. předvlhčených ubrousků pro osobní hygienu a péči o domácnost,
- balónků, kromě balónků pro průmyslové či jiné profesionální použití a upotřebení, jež nejsou distribuovány spotřebitelům.

Kolektivní systémy pro neobalové jednorázové plasty lze za účelem sdruženého plnění povinností založit pro následující druhy výrobků, přičemž rozsah působnosti KS je odvislý od toho, které z těchto výrobků jsou uváděny na trhy jeho akcionáři nebo společníky.

Povinnosti rozšířené odpovědnosti výrobců se v případě obalových jednorázových plastů vztahují na osoby uvádějící vybrané výrobky na trh:

- sáčků a balení zhotovených z pružného materiálu a nádob na potraviny, které obsahují potraviny určené k okamžité spotřebě z těchto sáčků nebo balení bez jakékoli další přípravy,
- nádob na nápoje o objemu až tři litry,
- plastových odnosných tašek,
- nápojových kelímků.

Provozovatel kolektivního systému dle zákona o obalech (AOS) je povinen provádět ekomodulaci u vybraných výrobků, u kterých je to možné, přičemž se přihlíží k jejich životnímu cyklu. Toto ustanovení se použije pro provozovatele kolektivních systémů podle zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí obdobně.

Prostřednictvím prováděcího právního předpisu (vyhlášky) budou stanoveny minimální požadavky na formu osvětové a propagační činnosti.

8.2.3 Varianta 2

Ve variantě 2 ve srovnání s variantou 1 stanovuje osobám uvádějícím na trh vybrané výrobky z jednorázových plastů povinnost zajistit hrazení nákladů na odpady z jednorázových plastových výrobků u 90 % obcí v ČR s minimálním podílem 90 % počtu obyvatel ČR.

V případě založení KS pro tyto výrobky musí být tato podmínka splněna do 1 roku od vydání oprávnění k provozování KS, tato podmínka platí jak pro KS pro neobalové výrobky, tak pro obaly (AOS).

V ostatních náležitostech je varianta 2 shodná s variantou 1.

8.2.4 Varianta 3

Výrobci vybraných plastových výrobků jsou povinni provádět pro své výrobky osvětovou činnost zaměřenou na informování konečného uživatele a změnu spotřebitelského chování, a dále jsou povinni hradit obcím na základě písemné smlouvy náklady vynaložené na úklid litteringu z těchto výrobků a náklady na tyto odpady v rámci obecního systému odpadového hospodářství nastaveného obcí, včetně jejich přepravy a zpracování.

Zajištění rozšířené odpovědnosti výrobce vybraných neobalových plastových výrobků na jedno použití bude řízeno centrálně (prostřednictvím státu). Náklady budou hradit osoby uvádějící na trh (výrobci) a budou přispívat podle předem určeného klíče.

AOS vzniknou nové povinnosti pro zajištění rozšířené odpovědnosti výrobců jednorázových obalových výrobků (pozn. pro AOS je již podle stávajícího zákona o obalech stanovena povinnost zajistit plnění rozšířené odpovědnosti výrobců pro 90 % obcí a 90 % obyvatel), která by v případě varianty 3 byla zachována.

Osoby uvádějící na trh hygienické vložky, tampony a aplikátory tamponů, a lovná zařízení jsou povinny plnit osvětové činnosti individuálně.

8.2.5 Varianta 4 (vyřazená)

MŽP odmítlo peněžitě plnění konstruovat jako poplatek - všechny základní konstrukční prvky poplatku by měly být vymezeny zákonem, včetně výše poplatku, resp. jeho limitů. MŽP ovšem nedisponuje daty, kolik obce mohou vynakládat na úklid tohoto typu odpadu. Náklady by měla zjišťovat osoba uvádějící dané výrobky na trh, resp. provozovatel kolektivního systému, z principu rozšířené odpovědnosti výrobce, a na základě nich vypracovat metodiku výpočtu úhrady, např. odlišné velikostní skupiny obcí budou mít různé náklady.

8.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

8.3.1 Identifikace nákladů a přínosů

a) Varianta 0 (vyřazená)

Varianta 0 neboli ponechání současného stavu je vzhledem k nutnosti implementovat směrnici vyřazena. Zároveň při ponechání současného stavu nelze předpokládat, že by bez legislativní úpravy výrobci dobrovolně převzali všechny podmínky rozšířené odpovědnosti výrobce a došlo tak ke splnění cílů směrnice SUP ohledně rozšířené odpovědnosti výrobce vybraných výrobků z jednorázových plastů.

b) Varianta 1

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

V případě, že by nebyly stanoveny podmínky pro plnění povinností rozšířené odpovědnosti výrobce v určitém rozsahu pokrytí obcí a obyvatel, představuje toto řešení značně zvýšené nároky na činnost kontrolních orgánů (MŽP a ČIŽP). Tento systém by byl obtížně kontrolovatelný a pro kontrolní orgány by znamenal neúměrné navýšení administrativní zátěže. Problematické je taktéž zjišťování propočtu a rozdělení nákladů na úklid odpadů mezi jednotlivé KS, v případě, že by bylo založeno velké množství malých KS.

V případě obalových výrobků by mohlo dojít v případě zrušení podmínky pokrytí zajištění služeb rozšířené odpovědnosti zpětného odběru pro 90 % obcí a obyvatel k roztržitému těmto systémům.

Stanovení minimálních požadavků na propagaci a osvětu prostřednictvím prováděcí vyhlášky je optimální způsob, jak stanovit jednotné požadavky na osvětové a propagační činnosti pro všechny kolektivní systémy. Její zavedení nepředstavuje v případě správného stanovení minimálních požadavků na osvětu a propagaci zásadní náklady. Problémem však zůstává nastavení správného minimálního limitu prostředků směřujících na osvětu a propagaci. V případě stanovení nízkého minimálního limitu investice do osvěty a propagace je takové opatření zbytečné a jeho efekt je nulový či dokonce negativní (snížení prostředků na propagaci); pokud by naopak došlo ke stanovení příliš ambiciózního cíle, může dojít k negativnímu vlivu ve formě zbytečného utrácení za propagační a osvětovou činnost bez prokazatelného efektu na snížení množství používaných vybraných plastových výrobků a snížení množství odhozených odpadků z těchto výrobků. Otázkou je tedy definice těchto požadavků. Je zde předpoklad, že tyto požadavky se budou v čase měnit, a je tedy vhodné, aby MŽP mělo možnost revidovat příslušný podzákonný předpis.

Dopady na podnikatelské prostředí

Rozšířená odpovědnost výrobců vybraných plastových výrobků na jedno použití stanovená zákonem, potažmo směrnicí SUP bude zajišťována osobami uvádějícími dané výrobky na trh samostatně nebo skrze kolektivní systémy, které zajistí jak osvětovou činnost pro spotřebitele, tak i úklid či hrazení nákladů na úklid litteringu z těchto výrobků a náklady na tyto odpady v rámci obecního systému odpadového hospodářství nastaveného obcí, včetně jejich přepravy a zpracování.

Zajištění rozšířené odpovědnosti výrobce prostřednictvím KS je pro výrobce při zodpovědném přístupu jednodušší a levnější varianta než zajišťovat tyto povinnosti individuálně, nicméně je to možné, pokud se takto osoby uvádějící na trh rozhodnou. Náklady musí totiž výrobce hradit v takové výši, aby odrážely reálné náklady, a zároveň nebyly stanoveny v nepřiměřené výši. Způsob výpočtu nákladů osoba uvádějící na trh zveřejní na svých internetových stránkách. Určit tyto náklady je pro individuálně plnící osoby uvádějící na trh problematická a nákladná.

Pokud nebudou stanoveny podmínky smluvního pokrytí určitého procentuálního podílu obcí a obyvatelstva v ČR pro zajištění povinností, lze tak předpokládat, že dojde ke vzniku velkého počtu malých KS a zároveň zde může existovat velmi roztržštěný soubor samostatně plnících výrobců. Tím se zvyšuje riziko freeridingu samostatně plnících a roztržštěných KS ve snaze snížení nákladů, a tyto náklady, mohou přenášet na jiné KS a na jiné osoby uvádějící na trh. Pravděpodobně docházet k tomu, že některé osoby uvádějící na trh a některé KS budou zajišťovat sběr odpadu z těchto výrobků jen formálně nebo v oblastech s vyšší hustotou obyvatelstva (velkých městech apod.), zatímco v jiných oblastech by úklid litteringu nebyl zajištěn vůbec. Zároveň je zde problematická otázka distribuce nákladů na úklid litteringu z veřejných prostor mezi jednotlivé KS, a dále charakter činnosti úklidu neumožní rozlišovat mezi jednotlivými výrobky.

Osoby uvádějící na trh hygienické vložky, tampony a aplikátory tamponů, a lovná zařízení jsou povinny plnit osvětové činnosti individuálně, což taktéž představuje určitou finanční zátěž.

Náklady na úklid, osvětovou činnost a evidenci jsou podrobně rozpracovány ve variantě 2 v části dopadů na podnikatelské prostředí.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Celkové náklady na úklid a odstranění litteringu v obcích pohybují okolo 571 mil. Kč/rok (v hodnotě roku 2007). Tyto náklady budou sníženy vlivem opatření zavedených směrnicí a tímto zákon – zejm. snížení spotřeby nápojových obalů a nádob na potraviny určené k přímé spotřebě, zákazem vybraných výrobků z jednorázových plastů, cílem vytrídění 90 % nápojových obalů do roku 2029, osvětovými kampaněmi.

V případě, že bude na trhu fungovat roztržštěné plnění povinností rozšířené odpovědnosti výrobců, hrozí riziko, že tyto povinnosti budou prováděny jen formálně nebo v oblastech s vyšší hustotou obyvatelstva např. ve velkých městech apod., zatímco v jiných oblastech by úklid litteringu nebyl zajištěn vůbec. V praxi tak lze očekávat, že náklady na úklid litteringu, jejichž podstatnou část tvoří plastové odpady na jedno použití, budou nadále hrazeny především z rozpočtu obcí.

V případě obalových výrobků by mohlo dojít v případě zrušení podmínky pokrytí zajištění služeb rozšířené odpovědnosti zpětného odběru pro 90 % obcí a obyvatel k roztržštění těchto systémů s obdobnými negativními dopady na zajištění těchto služeb v obcích.

Dopady na spotřebitele

Obdobně i v případě roztržštěného plnění osvětových kampaní lze předpokládat, že pokud nebudou osvětové kampaně cíleny na širokou veřejnost, nedojde ke změně chování spotřebitelů, a tím ke snížení množství odhozených jednorázových plastových výrobků a k odklonu od používání těchto výrobků.

Dopady na životní prostředí

Jak již bylo zmíněno výše, u této varianty hrozí vyšší riziko freeridingu některých osob uvádějících na trh a KS, kteří mohou zajišťovat sběr odpadu pouze formálně nebo jen v některých oblastech, zatímco v jiných oblastech (zejména v malých obcích) by úklid litteringu nebyl zajištěn vůbec. Zároveň pokud nebudou informační kampaně cíleny na širokou veřejnost, nedojde ke změně chování spotřebitelů, a tím ke snížení množství odhozených jednorázových plastových výrobků a k odklonu od používání těchto výrobků. Efekt těchto opatření ve vztahu k životnímu prostředí by tak byl minimální a i nadále by docházelo ke znečištění životního prostředí odpady z jednorázových plastových výrobků, se všemi s tím souvisejícími negativními důsledky.

V případě obalových výrobků by mohlo dojít v případě zrušení podmínky pokrytí zajištění služeb rozšířené odpovědnosti zpětného odběru pro 90 % obcí a obyvatel k roztrhání těchto systémů se souvisejícími negativními dopady na životní prostředí.

Korupční rizika

Určité riziko je možné spatřovat v důsledku environmentálně-ekonomického nástroje tzv. ekomodulace. Zde lze předpokládat existenci určitého rizika ovlivňování provozovatelů kolektivních systémů (resp. u obalů autorizovaných obalových společností, „AOS“) při určování výrobků, které mají být v rámci ekomodulace zvýhodňovány či naopak znevýhodňovány, a to v rámci sazebníků příspěvků za služby kolektivního (resp. sdruženého) plnění. Evropská komise by měla k této problematice v budoucnu vydat informační materiály, jakým způsobem by měla být ekomodulace v praxi realizována. Vzhledem k tomu, že směrnice o odpadech stanovuje ekomodulaci jako povinnost pro osoby uvádějící na trh, resp. systémy rozšířené odpovědnosti výrobců, nejsou tato potenciální korupční rizika na straně státní správy, ale na straně provozovatelů kolektivních systémů (resp. AOS). Ministerstvo by v této souvislosti mělo být v pozici dozorového orgánu, s ohledem na kompetenci kontrolovat činnost provozovatelů kolektivních systémů a AOS.

c) Varianta 2

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Varianta 2 klade pro osoby uvádějící na trh a pro provozovatele KS povinnost zajistit hrazení nákladů na odpady z jednorázových plastových výrobků u 90 % obcí v ČR s minimálním podílem 90 % počtu obyvatel ČR. Kontrola plnění těchto povinností by tak byla omezena co do počtu na několik kolektivních systémů. Tato varianta tudíž neklade zásadně zvýšené nároky na kontrolní orgány, kontrolu by v tomto případě provádělo ČIŽP a MŽP.

Stanovení minimálních požadavků na propagaci a osvětu prostřednictvím prováděcí vyhlášky je optimální způsob, jak stanovit jednotné požadavky na osvětové a propagační činnosti pro všechny kolektivní systémy. Její zavedení nepředstavuje v případě správného stanovení minimálních požadavků na osvětu a propagaci zásadní náklady. Problémem však zůstává nastavení správného minimálního limitu prostředků směřujících na osvětu a propagaci. V případě stanovení nízkého minimálního limitu investice do osvěty a propagace je takové opatření zbytečné a jeho efekt je nulový či dokonce negativní (snížení prostředků na propagaci); pokud by naopak došlo ke stanovení příliš ambiciózního cíle, může dojít

k negativnímu vlivu ve formě zbytečného utrácení za propagační a osvětovou činnost bez prokazatelného efektu na snížení množství používaných vybraných plastových výrobků a snížení množství odhozených odpadků z těchto výrobků. Otázkou je tedy definice těchto požadavků. Je zde předpoklad, že tyto požadavky se budou v čase měnit, a je tedy vhodné, aby MŽP mělo možnost revidovat příslušný podzákonný předpis.

Dopady na podnikatelské prostředí

Stanovením povinností zajistit smluvní pokrytí 90 % obcí a obyvatelstva v ČR pro plnění povinností rozšířené odpovědnosti výrobců, lze předpokládat, že vznikne celkový systém jak KS, tak individuálně plnících osob uvádějících na trh, nebude příliš roztržštěný. Tím se omezí konkurence mezi jednotlivými osobami uvádějícími na trh a KS vedoucí k nechtěnému omezování některých činností vyplývajících z rozšířené odpovědnosti výrobce, a zároveň se zásadně sníží riziko freeridingu.

V případě obalových výrobků nedochází k zásadní změně, jelikož zde podmínky zajištění služeb rozšířené odpovědnosti pro 90 % obcí a obyvatel již platí, služby však budou rozšířeny o povinnosti dané implementací směrnice (hrazení nákladů na littering a osvětová činnost), přenesení těchto nákladů na výrobce (osoby uvádějící na trh) bude skrze poplatky AOS.

Náklady na rozšířenou odpovědnost osob uvádějících na trh by neměly přesáhnout náklady, které jsou nezbytné k nákladově efektivnímu poskytování těchto služeb, a měly by být transparentně rozloženy mezi dotčené subjekty. Metodika výpočtu nákladů na odklizení odpadků by měla zohledňovat hlediska proporcionality. Koncentrovanější systém by měl vést k efektivnímu sdílení nákladů a nastavení výši příspěvků osob uvádějících na trh KS a AOS tak, aby byly v dostatečné míře pokryty náklady na zajištění všech povinností týkajících se rozšířené odpovědnosti výrobců.

Náklady na čištění prostředí od volně pohozených odpadů

Roční náklady na úklid a zneškodnění volně pohozených nápojových obalů (litteringu):¹⁶

- z řek a jejich břehů tvoří cca 3,5 mil. Kč/rok (z toho náklady na úklid nápojových PET obalů a plechovek tvoří přibližně 80 % této částky),
- z měst a obcí tvoří cca 229 mil. Kč/rok (z toho náklady na úklid nápojových PET obalů a plechovek tvoří více než polovinu této částky),
- v NP a CHKO jsou odhadovány ve výši 4,1 mil. Kč/rok (z toho náklady na úklid nápojových PET obalů a plechovek tvoří více než polovinu této částky - 2,6 mil. Kč),
- z okolí silnic a dálnic jsou odhadovány ve výši 2,9 mil. Kč/rok (z toho náklady na úklid nápojových PET obalů a plechovek tvoří přibližně tři čtvrtiny této částky).

¹⁶ Výše nákladů byla převzata ze studie: Jílková, J. a kol. (2008): Ekonomická analýza zamýšleného systému zálohování nápojových obalů v ČR, IEEP VŠE Praha.

Tabulka 14: Odhad nákladů na svoz a zneškodnění nápojových obalů z litteringu ve městech a obcích ČR na základě litteringové studie zpracované SPF Group v roce 2007¹⁷

obce a města podle množství obyvatel	průměrné náklady na sběr a zneškodnění litteringu (SZL)	počet měst a obcí v ČR	% měst a obcí, které zajišťují SZL min. 1x ročně	náklady na úklid a zneškodnění litteringu	podíl nápojových obalů	podíl PET obalů a plechovek
obce s méně než 2 tis. obyv.	100 000	5 629	70%	394 030 000	157 612 000	100 753 471
malá města 2 – 10 tis. obyv.	159 426	493	80%	62 877 614	31 438 807	10 689 194
středně velká města 10 – 100 tis. obyv.	797 267	131	100%	104 441 977	36 554 692	10 444 198
velká města mimo Prahu	812 743	4	100%	3 250 972	1 202 860	544 863
Praha	6 315 000	1	100%	6 315 000	2 336 550	1 058 394
Celkem		6 258		570 915 563	229 144 909	123 490 120

Tabulka 15: Odhad nákladů na svoz a zneškodnění nápojových obalů z litteringu v okolí silnic a dálnic na základě litteringové studie zpracované SPF Group v roce 2007¹⁸

	dálnice a odpočívadla	rychlostní silnice	I. třída	II. třída	III. třída	CELKEM
délka komunikací [km]	656,59	354,00	5 837,43	14 631,62	34 104,34	55 583,98
tuny/rok	2300	496	3272	3280	3058	12 406
tuny na km	3,50	1,40	0,56	0,22	0,09	×
cena zneškodnění za tunu [Kč]	1 400	1 400	1 400	920	920	×
náklady na zneškodnění [Kč]	3 220 000	694 428	4 580 398	3 017 822	2 813 656	14 326 304
podíl nápojových obalů (20%) [Kč]	644 000	138 886	916 080	603 564	562 731	2 865 261
podíl PET obalů a plechovek (15,63%) [Kč]	503 286	108 539	715 916	471 686	439 774	2 239 201

Následující tabulka ukazuje celkové roční náklady na odstranění litteringu z jednotlivých prostředí ČR a odhad nákladů na sběr a zneškodňování nápojových obalů.

¹⁷ Převzato ze studie: Jílková, J. a kol. (2008): Ekonomická analýza zamýšleného systému zálohování nápojových obalů v ČR, IEEP VŠE Praha.

¹⁸ Převzato ze studie: Jílková, J. a kol. (2008): Ekonomická analýza zamýšleného systému zálohování nápojových obalů v ČR, IEEP VŠE Praha.

Tabulka 16: Odhad nákladů na odstranění litteringu z jednotlivých prostředí ČR na základě litteringové studie zpracované SPF Group v roce 2007¹⁹

	náklady na odstranění litteringu celkem [mil. Kč]	náklady na nápojové PET obaly a plechovky [mil. Kč]
řeky	79,135	3,561
města a obce	570,915	123,49
CHKO a NP	10,22	2,6
silnice a dálnice	14,326	2,239
Celkem	674,596	131,890

Obce a města v současnosti hradí úklid volně pohozených odpadů v rámci svých povinností vyplývajících zákona o odpadech. Celkové náklady na úklid a odstranění litteringu v obcích pohybují okolo 571 mil. Kč/rok v hodnotě roku 2007. Dle studií tvoří nápojové obaly 30-50 % hmotnosti volně pohozených odpadů v obcích, resp. roční náklady na úklid a zneškodnění volně pohozených nápojových obalů (litteringu) z měst a obcí se pohybují kolem cca 229 mil. Kč/rok.²⁰

Tento zákon implementující směrnici SUP však některé jednorázové plastové výrobky zakazuje uvádět na trh, u jiných výrazně omezuje množství uváděné na trh, z čehož vyplývá, že výše uvedené náklady, které budou výrobci, resp. KS hradit obcím, budou výrazně nižší. Zároveň je potřeba zdůraznit, že odhady vycházejí ze studie z roku 2007, proto současná jejich monetární hodnota bude vlivem inflace vyšší. Úspory nákladů za úklid veřejných prostranství (za littering nápojových PET obalů) po zavedení zákonných opatření směřujících ke snížení užívání jednorázových plastových výrobků na jedno použití lze odhadnout ve výši 105 – 119 mil. Kč (80 – 90 % příslušných nákladů na sběr a zneškodňování nápojových obalů, resp. PET obalů). Výše 80 – 90 % je odvozena od povinné míry recyklace nápojových obalů dle závazných cílů směrnice SUP.

Další úspory lze očekávat v nákladech na čištění a zneškodňování litteringu od dalších správců veřejných prostranství např. České dráhy, správci sportovních a kulturních zařízení, správci lesů (viz tabulka 16 výše).

Náklady na osvětovou činnost

Vzhledem k tomu, že se směrnice týká heterogenní skupiny výrobků, bude zřejmě potřeba přistoupit ke každé skupině v rámci osvětové činnosti zvlášť. Například měsíční nájem billboardu v Praze se dle lokality může pohybovat v rozmezí 3 – 14 tis. Kč. Podle AOS EKO-KOM jsou průměrné náklady na oslovení jednoho obyvatele ČR prostřednictvím offline komunikačních nástrojů cca 8,7 Kč při dosažení účinného zásahu okolo 14 %. Prostřednictvím online a televizního mediálního prostoru jsou průměrné náklady na oslovení jednoho procenta cílové skupiny obyvatel ČR 15+ cca 326 tis. Kč při potřebě zajištění minimálního oslovení 90 % obyvatel ČR. Podle jiných zdrojů se cena za jeden 30 sekundový rozhlasový spot pohybuje přibližně mezi 3 – 5 tis. Kč. V případě TV spotu se cena odvíjí od procenta cílové skupiny,

¹⁹ Převzato ze studie: Jílková, J. a kol. (2008): Ekonomická analýza zamýšleného systému zálohování nápojových obalů v ČR, IEEP VŠE Praha.

²⁰ Analýza volně pohozených odpadů v České republice, 2007

kteře sleduje danou reklamu. Za půlminutový TV spot, na který se dívá jedno procento z cílové skupiny, se cena pohybuje v nižších řádech desítek tisíc korun v závislosti na vysílacím čase. Mimo výše uvedené náklady na reklamu je zapotřebí počítat i s náklady na výrobu daného typu reklamy²¹.

Povinná osvěta, výchova žáků, oslovení spotřebitelů a další činnosti vedoucí ke správnému a efektivnímu třídění odpadů představovaly v roce 2018 zhruba 4 % z celkových nákladů AOS EKO-KOM (z tiskové zprávy EKOKOM - Výsledky systému EKO-KOM za rok 2018).

Osoby uvádějící na trh hygienické vložky, tampony a aplikátory tamponů, a lovná zařízení jsou povinny plnit osvětové činnosti individuálně, což taktéž představuje určitou finanční zátěž.

Povinnost evidence výrobků uvedených na trh (§ 7 a 21 zákona SUP, § 15 a § 23 z. o obalech)

Osoby uvádějící na trh jsou povinny vést evidenci množství vybraných výrobků, které uvedly na trh, a to v hmotnostních jednotkách. Evidenci mají povinnost uchovávat po dobu 5 let, předložit ji při kontrole a v případě, kdy osoba uvádějící na trh nemá uzavřenou smlouvu o kolektivním plnění s provozovatelem kolektivního systému pro dané výrobky, pak má povinnost každoročně ohlašovat údaje z evidence Ministerstvu životního prostředí. Povinnost evidence se nevztahuje na nápojové kelímky.

Avšak část těchto podniků (výrobci plastových tašek, sáčků a nádob na nápoje) je povinna vést evidenci již nyní, a to podle zákona č. 477/2001 Sb., o obalech. U tabákových výrobků zase povinnost evidence vyplývá ze směrnice týkající se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků (tzv. Tabáková směrnice 2014/40/EU). Odhadem se tedy povinnost vést evidenci může nově vztahovat maximálně na několik stovek subjektů (nižší stovky) v případě neobalových jednorázových plastů. Pozn.: Podle EUROSTATU je v ČR počet podniků zabývajících se výrobou plastových výrobků 2 800. Tato skupina však zahrnuje i podniky, které nevyrábí vybrané plastové výrobky na jedno použití, a tím pádem se na ně nevztahují povinnosti tohoto zákona.

Náklady na vedení evidence osob uvádějících na trh (výrobců) se budou pohybovat pro jeden dotčený subjekt mezi cca 28-34 člověkohodinami ročně, což odpovídá administrativní zátěži 10 752 – 14 592 Kč/rok.²²

Provozovatel KS povede evidenci výrobců, za které zajišťuje KS sdružené plnění a množství vybraných plastových výrobků uvedených na trh těmito výrobci. Náklady na vedení evidence pro KS odhadujeme na cca 100 000 Kč/rok (u velkých KS sdružujících několik tisíc výrobců).

²¹http://ekonomika.idnes.cz/na-sporu-inzerentu-s-novou-vydelaly-male-televize-fwi-ekoakcie.aspx?c=A130419_223051_ekoakcie_brm;
http://www.mojebillboardy.cz/hledat/index/search_county/10-praha/search_billboardtype/1;
http://www.rozhlas.cz/reklama/cenik/_zprava/1303159

²² Výpočet administrativní zátěže je proveden dle Standardního nákladového modelu s využitím Metodiky určování velikosti a původu administrativní zátěže podnikatelů, Ministerstvo vnitra, 2007, Metodiky měření a přeměňování administrativní zátěže podnikatelů, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017. Hodinové sazby pro podnikatelský sektor vycházejí z průměrné mzdy roku 2019 (ČSÚ) s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění a 43 % režijních nákladů, tzn. 384 Kč/hod.

Dále je provozovatel kolektivního systému povinen zpracovat roční zprávu o vybraných plastových výrobcích a tu následně zaslat ministerstvu. Náklady na zpracování výroční zprávy se odhadují na jeden pracovní týden jednoho člověka, což odpovídá 15 360 Kč/rok. Tyto povinnosti v případě již existujících KS (AOS) jsou již plněny, nová zátěž vznikne zejm. při založení KS pro neobalové výrobky dle zákona o SUP.²³

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Tím, že budou povinnosti vyplývající z rozšířené odpovědnosti výrobců plněny koncentrovaně, omezuje se riziko, že by byl sběr odpadů z těchto výrobků nebo náklady na něj zajištěny pouze formálně nebo v oblastech s vyšší hustotou obyvatelstva (velkých městech apod.), zatímco v malých obcích a odlehlých oblastech by úklid litteringu nebyl zajištěn vůbec.

Celkové náklady na úklid a odstranění litteringu v obcích pohybují okolo 571 mil. Kč/rok (v hodnotě roku 2007). Tyto náklady budou sníženy vlivem opatření zavedených směrnicí a tímto zákon – zejm. snížení spotřeby nápojových obalů a nádob na potraviny určené k přímé spotřebě, zákazem vybraných výrobků z jednorázových plastů, cílem vytřídění 90 % nápojových obalů do roku 2029, osvětovými kampaněmi.

Obce budou dostávat úhradu reálných nákladů na úklid spojený s jednorázovými plasty od osob uvádějících na trh v rámci nových povinností rozšířené odpovědnosti výrobců.

Dopady na spotřebitele

Koncentrace povinností vyplývajících z rozšířené odpovědnosti výrobců omezuje riziko, že by byl úklid a zneškodňování litteringu z plastových výrobků na jedno použití, stejně jako osvětové kampaně zajišťovány jen v některých oblastech např. ve velkých městech apod. Opatření by tedy měla mít srovnatelný efekt pro obyvatele měst i malých obcí. Pro spotřebitele to bude znamenat lepší znalost a orientaci v problematice a vyšší informovanost (tj. nižší náklady na získávání informací o tom, jak s danými plastovými výrobky nakládat a jaké ekologicky šetrnější výrobky lze použít).

Přenesení nákladů za úklid a odstraňování odpadů (včetně litteringu) z jednorázových plastových výrobků z obcí na osoby uvádějící tyto výrobky na trh by se teoreticky mohlo projevit jako úspora u občanů v poplatcích za SKO (možná nižší frekvence svozu, a tím i nižší sazba). Nicméně s ohledem na to, že poplatky pokrývají průměrně pouze zhruba polovinu skutečných nákladů spojených s komunálním odpadem, není to pravděpodobné.

Na druhou stranu může dojít ke zvýšení ceny vybraných jednorázových plastových výrobků v důsledku nutnosti pokrytí nákladů osob uvádějících na trh, potažmo kolektivních systémů na sběr a úklid odpadů z těchto výrobků a v důsledku nutnosti vyšších investic do propagace a osvěty.

Dopady na životní prostředí

Koncentrovanější systém povinností vyplývajících z rozšířené odpovědnosti výrobců pod kolektivní systémy se omezuje riziko, že by tyto povinnosti (sběr a úklid odpadů z těchto výrobků a osvětové kampaně) byly plněny jen formálně nebo v některých oblastech (velkých

²³ Uvedené odhady vycházejí z konzultace s AOS – EKOKOM.

městech apod.), zatímco v jiných oblastech (zejména v malých obcích a odlehlých oblastech) by úklid litteringu a informování spotřebitelů o tom, jak s danými plastovými výrobky nakládat a jaké ekologicky šetrnější výrobky lze použít, nebylo zajištěno vůbec.

Efekt těchto opatření ve vztahu k životnímu prostředí se tak výrazně zvyšuje a podle předpokladu by mělo dojít ke snížení znečištění životního prostředí odpady z jednorázových plastových výrobků, a to díky snížení množství odhozených jednorázových plastových výrobků a odklonu od používání těchto výrobků k jiným ekologicky šetrnějším variantám.

Korupční rizika

Stejně jako ve variantě 1.

d) Varianta 3

V této variantě by zajištění rozšířené odpovědnosti výrobců vybraných nebalových plastových výrobků na jedno použití bylo řízeno centrálně (prostřednictvím státu). Náklady by hradili osoby uvádějící na trh (výrobci) a přispívaly by podle předem určeného klíče. V případě úvah o centrálním řízení je zapotřebí uvažovat o nákladech spojených s centrálním zajištěním propagace a osvěty. Centrální zajištění rozšířené odpovědnosti osob uvádějících na trh by bylo implementačně velmi nákladné, z toho důvodu není Varianta 3 považována za realistickou, a je proto rozebrána jen z pohledu možných přínosů a nákladů pro dotčené subjekty na bázi kvalitativních přínosů a nákladů, nikoliv kvantitativních.

Zároveň zde vzniká paralelní režim státem řízeného kolektivního systému vůči ostatním již zavedeným kolektivním systémům pro jiné výrobky, zejm. v tomto případě pro AOS a jednorázové obalové plasty.

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Pokud by byly povinnosti rozšířené odpovědnosti výrobců přesunuty na stát, odpadla by potřeba kontroly plnění povinností osob uvádějících na trh, avšak muselo by docházet ke kontrole toků příspěvků na plnění těchto povinností. U této varianty by zároveň došlo k neúměrnému navýšení administrativní zátěže ministerstva na zajištění těchto povinností – pravděpodobně by muselo dojít k založení specializovaného státního podniku. Dalším problémem je fakt, že po zkušenostech z jiných oblastí, není stát reálně schopen tyto činnosti efektivně zajišťovat.

V případě obalových výrobků nedochází k zásadní změně, jelikož by zde zajištění služeb rozšířené odpovědnosti výrobců zajišťovaly AOS.

Dopady na podnikatelské prostředí

U této varianty nehrozí riziko freeridingu osob uvádějících na trh. Stát by nastavil výši příspěvků výrobců tak, aby byly v dostatečné míře pokryty náklady na zajištění všech povinností týkajících se rozšířené odpovědnosti výrobců, a zároveň by si hlídal toky těchto příspěvků od osob uvádějících na trh. Nevýhodou je, že pravděpodobně nebudou využívány

originální přístupy k osvětě a propagaci a v případě neplnění cílů sběru nebudou využity významněji jiné možnosti stimulace sběru, což může prodrazňovat celý systém.

V případě obalových výrobků nedochází k zásadní změně, jelikož zde podmínky zajištění služeb rozšířené odpovědnosti pro 90 % obcí a obyvatel již platí, služby však budou rozšířeny o povinnosti dané implementací směrnice (hrazení nákladů na littering a osvětová činnost), lze proto předpokládat přenesení těchto nákladů na výrobce (osoby uvádějící na trh) skrze poplatky AOS.

Osoby uvádějící na trh hygienické vložky, tampony a aplikátory tamponů, a lovná zařízení jsou povinny pknit osvětové činnosti individuálně, což taktéž představuje určitou finanční zátěž.

Náklady na úklid, osvětovou činnost a evidenci jsou podrobně rozpracovány ve variantě 2 v části dopadů na podnikatelské prostředí.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Stejně jako ve variantě 2 (viz výše).

Dopady na spotřebitele

Stejně jako ve variantě 2 (viz výše).

Dopady na životní prostředí

Stejně jako ve variantě 2 (viz výše).

Korupční rizika

Obdobné jako ve variantě 1, nicméně v případě varianty 3 je nositelem korupčního rizika stát, jakožto provozovatel centrálního kolektivního systému pro neobalové jednorázové plasty.

8.3.2 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 17: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 1	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			Kontrolní orgány – administrativní zátěž z důvodu kontroly plnění povinností mnoha osob a KS	*****
	Podnikatelské prostředí			
			Riziko freeridingu	*****

		Náklady osob uvádějících na trh jednorázové plastové výrobky na plnění povinností rozšířené odpovědnosti výrobců	****
		Náklady výrobců hygienických vložek, tamponů a aplikátorů tamponů, a lovných zařízení na osvětové kampaně	**
		Náklady evidence osob uvádějících na trh jednorázové plastové výrobky (nově pouze pro výrobce neobalových jednorázových plastů)	11 – 15 tis. Kč/rok
		KS – vedení evidence ohledně výrobců	100 000 Kč/rok
		KS – zpracování roční zprávy	15 tis. Kč/rok
Dopady na spotřebitele			
		Minimální efekt opatření pro obyvatele malých obcí	****
		Nížší informovanost spotřebitelů ohledně negativních dopadů užívání jednorázových plastových výrobků	****
Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
Snížení nákladů obcí na littering z vybraných jednorázových plastových výrobků	Celková úspora pro obce v ČR z důvodu freeridingu nedosáhne celkových 571 mil. Kč/rok (v hodnotě roku 2007)	Vyšší náklady na úklid litteringu u menších obcí a v oblastech, kde by úklid litteringu nebyl výrobcí zajištěn vůbec	*****
		Při nízké informovanosti spotřebitelů minimální efekt na snížení litteringu z jednorázových plastových výrobků	***
Životní prostředí			

Varianta 2			Minimální efekt na snížení negativních dopadů jednorázových plastových výrobků na životní prostředí v oblastech, kde by nebyly řádně plněné povinnosti plynoucí z rozšířené odpovědnosti	****
	Korupční rizika			
			Ekomodulace ze strany kolektivních systémů	****
	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			Kontrolní orgány – administrativní zátěž z důvodu kontroly plnění povinností mnoha osob a KS	**
	Podnikatelské prostředí			
			Riziko freeridingu	***
			Náklady osob uvádějících na trh jednorázové plastové výrobky na plnění povinností rozšířené odpovědnosti výrobců	***
			Náklady výrobců hygienických vložek, tamponů a aplikátorů tamponů, a lovných zařízení na osvětové kampaně	**
			Náklady evidence osob uvádějících na trh jednorázové plastové výrobky (nově pouze pro výrobce neobalových jednorázových plastů)	11 – 15 tis. Kč/rok
			KS – vedení evidence ohledně výrobců	100 000 Kč/rok
			KS – zpracování roční zprávy	15 tis. Kč/rok
	Dopady na spotřebitele			
	Vyšší informovanost, tzn. lepší znalost problematiky jednorázových plastových	**	Možnost zvýšení cen vybraných jednorázových plastových výrobků v důsledku vyšších	**

	výrobků a změna chování spotřebitelů		nákladů na úklid litteringu a zajištění propagace a osvěty	
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
	Snížení nákladů obcí na littering z vybraných jednorázových plastových výrobků	Celková úspora pro obce v ČR až 571 mil. Kč/rok (v hodnotě roku 2007)		
	Zajištění hrazení nákladů na úklid litteringu u menších obcí	*****		
	Zajištění vyšší informovanosti spotřebitelů - snížení litteringu z jednorázových plastových výrobků	***		
	Životní prostředí			
	Při vyšší informovanosti spotřebitelů se očekává změna jejich chování s pozitivním dopadem na životní prostředí (snížení množství jednorázových plastových výrobků a odpadů z nich)	***		
	Korupční rizika			
			Ekomodulace ze strany kolektivních systémů	****
Varianta 3	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Odpadá potřeba kontroly výrobců ohledně dodržování povinností plynoucích z rozšířené odpovědnosti výrobce v případě neobalových SUP	**	Výrazné navýšení administrativní zátěže na zajištění povinností rozšířené odpovědnosti výrobce	****
	Podnikatelské prostředí			
	Minimální riziko freeridingu	***	Náklady osob uvádějících na trh jednorázové plastové výrobky na plnění povinností rozšířené odpovědnosti výrobců	***
			Náklady výrobců hygienických vložek, tamponů a aplikátorů tamponů, a lovných	**

		zařízení na osvětové kampaně	
		Náklady evidence osob uvádějících na trh (nově pouze pro výrobce neobalových jednorázových plastů)	11 – 15 tis. Kč/rok
		KS – vedení evidence ohledně výrobců	Bez dopadů (přeneseno na stát)
		KS – zpracování roční zprávy	Bez dopadů (přeneseno na stát)
Dopady na spotřebitele			
Vyšší informovanost, tzn. lepší znalost problematiky jednorázových plastových výrobků a změna chování spotřebitelů	**	Možnost zvýšení cen vybraných jednorázových plastových výrobků v důsledku vyšších nákladů na úklid litteringu a zajištění propagace a osvěty	**
Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
Snížení nákladů obcí na littering z vybraných jednorázových plastových výrobků	Celková úspora pro obce v ČR až o 571 mil. Kč/rok (v hodnotě roku 2007)		
Zajištění hrazení nákladů na úklid litteringu u menších obcí	*****		
Zajištění vyšší informovanosti spotřebitelů - snížení litteringu z jednorázových plastových výrobků	***		
Životní prostředí			
Při vyšší informovanosti spotřebitelů se očekává změna jejich chování s pozitivním dopadem na životní prostředí (snížení množství jednorázových plastových výrobků a odpadů z nich)	***		
Korupční rizika			

			Ekomodulace ze strany státu jakožto provozovatele kolektivních systémů	****
--	--	--	--	------

8.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

1. Varianta 2

2. Varianta 1

3. Varianta 4

4. Varianta 3

5. Varianta 0

Na základě porovnání přínosů a nákladů proto **doporučujeme přijmout variantu 2**, která zajistí řádné plnění povinností rozšířené odpovědnosti osob uvádějících na trh vybrané výrobky z jednorázových plastů. Tím, že bude nutné pro splnění povinností vyplývající z rozšířené odpovědnosti výrobců pokrýt 90 % obcí a zároveň 90 % obyvatelstva, vznikne motivace osob uvádějících na trh sdružovat tyto povinnosti pod kolektivní systémy s jasně definovanými podmínkami pro jejich fungování, budou se minimalizovat náklady podnikatelského sektoru na zajištění těchto povinností, a zároveň na veřejné rozpočty, a omezí se riziko, že by byly sběr odpadu z plastových výrobků na jedno použití, osvěta a další povinnosti a náklady na ně zajištěny pouze formálně nebo v oblastech s vyšší hustotou obyvatelstva (velkých městech apod.), zatímco v jiných oblastech by úklid litteringu a osvěta nebyly zajištěny vůbec.

Pro výrobce ovšem bude zřejmě nereálné povinnost splnit individuálně a uzavřít smlouvy s většinou obcí v České republice. Předpokládáme proto, že rozšířená odpovědnost výrobců vybraných plastových výrobků na jedno použití stanovená zákonem, potažmo směrnicí SUP by měla být zajišťována zejména skrze kolektivní systémy, které zajistí jak osvětovou činnost pro spotřebitele, tak i úklid či hrazení nákladů na úklid litteringu z těchto výrobků a náklady na tyto odpady v rámci obecního systému odpadového hospodářství nastaveného obcí, včetně jejich přepravy a zpracování. Zajištění rozšířené odpovědnosti výrobce prostřednictvím KS by mělo vést k ekonomicky efektivnímu systému pro všechny zúčastněné subjekty.

Obdobný model obsahuje i z. č. 477/2001 Sb., o obalech, či navrhovaný zákon o výrobcích s ukončenou životností; osobám uvádějícím na trh je stanovena zákonná povinnost, kterou za něho ovšem plní provozovatel kolektivního systému nebo autorizované obalové společnosti na základě smlouvy o kolektivním plnění (resp. sdruženém plnění v případě obalů). Poměr individuálně plnících výrobců je oproti výrobcům plnících kolektivně zanedbatelný. Žádný z výše uvedených zákonů ovšem nestanovuje výrobcům hradit náklady obcím. Aby výrobci pokrývali náklady na úklid prováděný veřejnými orgány nebo sběr odpadu ve veřejných systémech sběru odpadu, stanovuje evropské právo ve směrnici SUP vůbec poprvé (na rozdíl od jiných výrobových směrnic).

Zároveň stanovením minimálních požadavků na formu a rozsah osvětové a propagační činnosti prostřednictvím prováděcího právního předpisu (vyhlášky) nebude pro státní správu znamenat významné dodatečné náklady na administrativu spojenou s centralizací osvětové a propagační činnosti. Osoby uvádějící na trh budou mít možnost ovlivňovat pomocí propagace a osvěty výši sběru, za kterou jsou zodpovědní, avšak za cenu nižší transparentnosti toku peněz. Na druhou stranu pro některé výrobce může být přínosem snížení

rizika černého pasažéra z řad ostatních výrobců v důsledku zavedení minimálních požadavků na osvětu a propagaci.

V neposlední řadě představuje varianta 2 rovné podmínky pro nové kolektivní systémy vybraných neobalových jednorázových plastů s již zavedeným systémem AOS pro obaly – ten bude rozšířen taktéž o nové povinnosti rozšířené odpovědnosti výrobců nutné pro implementaci.

Osoby uvádějící na trh hygienické vložky, tampony a aplikátory tamponů, a lovná zařízení jsou povinny plnit osvětové činnosti individuálně, což taktéž představuje určitou finanční zátěž. S ohledem na to, že se jedná pouze o osvětovou činnost, není účelné zde zavádět specializovaný kolektivní systém. Zároveň však je možné tyto povinnosti plnit společně dle dobrovolného sdružení těchto výrobců.

Varianta 1 tedy zajištění povinností samostatně nebo prostřednictvím KS bez jasně definovaných podmínek je méně vhodná z důvodu velkého rizika freeridingu některých osob uvádějících na trh a KS na úkor jiných, což by negativně ovlivnilo kvalitu poskytovaných služeb v rámci plnění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh. Tato varianta zároveň výrazně zvyšuje administrativní zátěž kontrolních orgánů. Domníváme se, že tato varianta by měla malý efekt na snížení negativních dopadů jednorázových plastových výrobků na životní prostředí. V případě obalových výrobků by mohlo dojít v případě zrušení podmínky pokrytí zajištění služeb rozšířené odpovědnosti zpětného odběru pro 90 % obcí a obyvatel k roztříštění těchto systémů s obdobnými negativními dopady na zajištění těchto služeb v obcích.

Varianta 3 je nevhodná, neboť výrazně zvyšuje administrativní zátěž státu, který by zajišťoval plnění povinností vyplývajících z rozšířené odpovědnosti výrobce neobalových výrobků centrálně (namísto kolektivních systémů). Ovšem i u této varianty se snižuje riziko, že by byly povinnosti osob uvádějících na trh a náklady na ně zajištěny pouze formálně nebo jen v některých oblastech. Zároveň by znamenala odejmutí jednoho z hlavních nástrojů, který mohou osoby uvádějící na trh využít k splnění cílů omezení používání jednorázových plastových výrobků, avšak na druhou stranu by osoby uvádějící na trh byly odpovědní za snižování množství používaných plastových výrobků na jedno použití. Varianta 3 by jim tak zabránila reagovat na současnou situaci a podnikat strategické kroky k dosažení cíle. Zároveň je zde disproporce v nastavení mezi obalovými a neobalovými výrobky (a vůči AOS), přitom se povinnosti ve spojitosti s jednorázovými plasty shodují.

Varianta 0 byla vyřazena, vzhledem k nutnosti implementovat směrnici. Zároveň při ponechání současného stavu nelze předpokládat, že by bez legislativní úpravy výrobci dobrovolně převzali všechny podmínky rozšířené odpovědnosti výrobce a došlo tak ke splnění cílů směrnice SUP ohledně rozšířené odpovědnosti výrobce vybraných výrobků z jednorázových plastů.

9 Kolektivní systémy (Hlava III zákona k SUP a § 21 zákona o obalech)

9.1 Důvod předložení a cíle

9.1.1 Definice problému

V návaznosti na předchozí kapitolu, kdy je pro plnění rozšířené odpovědnosti osob uvádějících na trh zvolen režim plnění skrze kolektivní systémy, je nutná úprava podmínek pro zajišťování kolektivního plnění (vznik, financování, rezerva, audity kolektivních systémů aj.).

Směrnice SUP ukládá nové povinnosti výrobcům vybraných plastových výrobků (osvětová činnost a některé další povinnosti spojené s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh). Tyto povinnosti lze plnit prostřednictvím kolektivního systému (KS) obdobně jako je tomu v zákoně o obalech, kde výrobci mohou své povinnosti plnit prostřednictvím autorizované obalové společnosti (v současné době společnost EKO-KOM), která zajišťuje sdružené plnění povinností zpětného odběru a využití odpadu z obalů pro téměř 21 000 subjektů a v zákoně o zpětném odběru výrobků, kde výrobci mohou plnit povinnosti spojené s rozšířenou odpovědností výrobců prostřednictvím 15 KS pro elektrozařízení (ASEKOL, ELEKTROWIN, EKOLAMP aj.) sdružujících téměř 4 500 subjektů, 2 KS pro přenosné baterie a akumulátory (ECOBAT a REMA Battery), sdružujících téměř 1 600 subjektů a 1 KS pro pneumatiky (ELTMA), který sdružuje zhruba 50 povinných osob.

Nově by se povinnosti spojené s rozšířenou odpovědností výrobců měly týkat výrobců následujících vybraných plastových výrobků:

1. Tabákové výrobky s filtry a filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky;
2. Vlhčené ubrousky, tj. předvlhčené ubrousky pro osobní hygienu a péči o domácnost;
3. Balónky, kromě balónků pro průmyslové či jiné profesionální použití a upotřebení, jež nejsou distribuovány spotřebitelům.

Předpokládáme, že v těchto oblastech vzniknout nové KS a v případě obalových jednorázových plastů dojde k rozšíření oprávnění stávajících AOS. Je tedy třeba legislativně nastavit jasná pravidla pro vznik a fungování nových KS, které by plnily povinnosti spojené s rozšířenou odpovědností výrobců v oblasti vybraných plastových výrobků.

9.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Jak již bylo zmíněno v kapitole 7.1.2, v současnosti upravuje vznik a fungování kolektivních systémů (KS) zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností a zákon č. 477/2001 Sb., o obalech. Původně upravoval pravidla pro fungování KS zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, avšak později byla výrobková část zákona o odpadech vyčleněna do samostatného zákona o vybraných výrobcích s ukončenou životností (který je v současnosti v legislativním procesu schvalování). Zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností stanovuje a upravuje mimo jiné podmínky vydávání a změny oprávnění k provozování KS, předmět činnosti, povinnosti a některá omezení provozovatele KS, hospodaření provozovatele KS včetně rezervy

a kontrolu nad činností provozovatele KS. Vzhledem k tomu, že legislativní ukotvení podmínek pro vznik a fungování KS již bylo upraveno na základě konkrétních podnětů a problémů z praxe, je vhodné tyto podmínky stanovit obdobně pro KS pro vybrané plastové výrobky na jedno použití i v tomto zákoně.

9.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- a) Osoby uvádějící na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití,
- b) Kolektivní systémy zaměřené na vybrané plastové výrobky na jedno použití (včetně autorizovaných obalových společností),
- c) MŽP,
- d) MPO.

9.1.4 Popis cílového stavu

Hlavním cílem je nastavení jasných pravidel pro udělování nebo rozšiřování oprávnění k činnosti KS zaměřených na vybrané plastové výrobky na jedno použití (včetně autorizovaných obalových společností), zajištění transparentního prostředí a eliminace negativních aspektů, které by mohly nastat při jejich vzájemné konkurenci, v jejímž důsledku by mohlo docházet k redukci činností, které jsou nezbytným předpokladem pro řádné fungování KS založených na principu rozšířené odpovědnosti výrobce (např. realizace osvětové činnosti, realizace vnitřní kontrolní činnosti – auditů atd.).

9.1.5 Zhodnocení rizika

Hlavním rizikem je nejednotnost při zajišťování kolektivního plnění v oblasti zajištění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití. Nerovné podmínky mezi nově vznikajícími KS by mohly negativně ovlivnit kvalitu poskytovaných služeb v rámci plnění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh.

9.2 Návrh variant řešení

9.2.1 Varianta 0

V současnosti nejsou stanoveny podmínky pro zajišťování kolektivního plnění v oblasti zajištění povinností spojených s rozšířenou odpovědností výrobců vybraných plastových výrobků na jedno použití.

9.2.2 Varianta 1

Úprava podmínek pro zajišťování kolektivního plnění v oblasti zajištění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití, která může být provedena prostřednictvím KS. Náklady budou hradit osoby uvádějící na trh.

Model fungování kolektivních systémů je v zásadě totožný se zákonem o výrobcích s ukončenou životností.

9.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

9.3.1 Identifikace nákladů a přínosů

a) Varianta 0

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Současný stav nepředstavuje žádné finanční dopady na státní rozpočet ani ostatní veřejné rozpočty. Mezi negativa však řadíme nejednotnost v udělování oprávnění k provozování KS v oblasti zajištění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějící na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití.

Dopady na podnikatelské prostředí

V případě ponechání současného stavu, kdy by nebyly legislativně upraveny podmínky vzniku a fungování kolektivních systémů, budou mezi jednotlivými nově vznikajícími KS na trhu velké rozdíly v oblasti zajištění kolektivního plnění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití. Nerovné podmínky mezi nově vznikajícími KS by tak mohly ovlivnit kvalitu poskytovaných služeb.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Nerovné podmínky mezi nově vznikajícími KS by mohly ovlivnit kvalitu poskytovaných služeb obcím v oblasti zajištění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití (např. hrazení nákladů na littering apod.).

Dopady na životní prostředí

Nerovné podmínky mezi nově vznikajícími KS by mohly mít vliv na kvalitu poskytovaných služeb, čímž může i nadále docházet k ohrožení životního prostředí odpady z jednorázových plastových výrobků, pro které nebude v dostatečně míře zajištěno soustředování, přeprava, zpracování, úklid litterigu apod. Plastové výrobky tak mohou i nadále představovat riziko pro životní prostředí se všemi negativy, které se směrnice SUP a tento zákon snaží omezit.

b) Varianta 1

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Vydávání oprávnění k provozování KS

Administrativní zátěž MŽP související s vydáním oprávnění k provozování KS je odhadována na cca 38 tis. Kč na jedno oprávnění. V případě cca 4 řízení je celková administrativní zátěž

odhadována na částku 153 tis. Kč. Jedná se o jednorázové náklady. Předpokládáme, že tato činnost bude zajištěna pracovníky ministerstva bez nároku na navyšování pracovních úvazků.

Tabulka 18: Náklady na vydání oprávnění KS

Náklady MŽP na vydání jednoho rozhodnutí o oprávnění k činnosti KS	
Počet subjektů (ks)	4
Mzdové a režijní náklady na vydání rozhodnutí (Kč/hod)*	477
Časová náročnost spojená s vydáním rozhodnutí (hod/žádost)	80
Mzdové a režijní náklady na vydání rozhodnutí (Kč/žádost)	38 160
Odhadované náklady při počtu 4 žádostí (Kč)	152 640

* Pro výpočet hodinových nákladů státní správy (MŽP a MPO) je dle metodiky MV použita 13. třída, 7. stupeň (s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění, 20 % zohlednění osobních příplatků a odměn a 43 % režijní náklady).

Své vyjádření k provozování KS bude vydávat MPO. K projednávání žádosti o vydání oprávnění k provozování KS odhaduje MPO administrativní zátěž na cca 57 hodin práce v přepočtu na jednoho pracovníka včetně doprovodných činností (např. administrativní činnosti), což odpovídá 27 189 Kč/žádost. V případě vypracování vyjádření ke změně či zrušení rozhodnutí o vydání oprávnění či k udělení souhlasu k přeměně provozovatele KS se odhaduje administrativní zátěž na 30 – 40 hodin, což odpovídá 14 310 – 19 080 Kč/žádost. V případě přípravy vyjádření pro souhlas k převodu, pachtu nebo zástavě obchodního závodu provozovatele KS nelze odhad provést, neboť s touto činností nejsou zkušenosti. Lze očekávat, že MŽP získá ze strany MPO více podkladů pro správní rozhodnutí a zároveň se sníží riziko přehlédnutí závažných nedostatků podání. Administrativní zátěž MŽP spojená s komunikací s MPO je odhadována na 550 Kč/žádost.

Zánik oprávnění k provozování KS

Očekáváme, že tento krok bude realizován výjimečně. Náklady tohoto opatření jsou tedy spíše teoretické.

Tabulka 19: Náklady MŽP na 1 správní řízení

Náklady MŽP správní řízení	
Mzdové a režijní náklady (Kč/hod)*	477
Časová náročnost na přípravu podkladů a projednávání pro 1 správní řízení (hod/správní řízení)	120
Mzdové a režijní na správní řízení (Kč/správní řízení)	57 240

* Pro výpočet hodinových nákladů státní správy (MŽP) je dle metodiky MV použita 13. třída, 7. stupeň (s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění, 20 % zohlednění osobních příplatků a odměn a 43 % režijní náklady).

Dopady na podnikatelské subjekty

Právní předpis by měl obsahovat jednoznačně definované podmínky tak, aby nedocházelo k obcházení zákona a ke vzniku korupčních rizik. Naopak podmínky by měly mít i charakter motivační. Existence jasně definovaného systému pravidel bude mít pozitivní efekt na transparentnost prostředí, v němž se jednotliví aktéři pohybují.

Provozovat kolektivní systém lze pouze na základě oprávnění vydaného ministerstvem.

Tabulka 20: Odhadované náklady na založení kolektivního systému

Náklady	Kč
Náklady související přímo se založením KS	600 000
Personální náklady	500 000
Organizačně technické náklady (nájem, licence apod.)	100 000
Náklady související s procesem získání autorizace	450 000
Náklady na nastavení organizačních procesů – smlouvy s povinnými osobami, sběrnými místy, dopravci, zpracovateli	není možné odhadnout
Celkem	Minimálně 2 mil. Kč

Z výše uvedeného odhadujeme náklady na založení KS ve výši minimálně 2 mil. Kč.

Jedná se o jednorázové náklady, které je nutno rovnoměrně a s příslušným diskontem rozpusťt do jednotlivých let po dobu platnosti právní úpravy.

V rámci udělení oprávnění k provozování KS je provozovatel povinen prokázat záruky o schopnosti dlouhodobého financování projektu zajišťování kolektivního plnění povinností, což by mělo snížit riziko insolvence KS.

Provozovatel KS je dále povinen vytvořit finanční rezervu (ukládáním peněžních prostředků na zvláštní vázaný účet vedený v bance) určenou na krytí budoucích nákladů na kolektivní plnění povinností výrobců.

Provozovatel KS je povinen mít ověřenou řádnou nebo mimořádnou účetní závěrku auditorem k ověření správnosti a úplnosti údajů o množství vybraných výrobků uvedených na trh a vedení evidencí. Každoroční náklady KS na činnost spojenou s auditem jsou odhadovány na 100 – 400 tis. Kč v závislosti na společnosti, která audit provádí a velikosti subjektu, který je auditován. Přínosem je zajištění kontroly řádného nakládání KS s příspěvky výrobců vybranými k zajištění splnění povinností výrobců ve vztahu k vybraným výrobkům, aby tyto peněžními prostředky byly použity na financování úklidu, soustřeďování, přepravy a zpracování odpadu z vybraných plastových výrobků, dále osvětovou činnost a tvorbu rezervy.

KS mohou vzájemně spolupracovat v oblasti zajištění společné sběrné sítě nebo realizace osvětových aktivit. Mezi hlavní obecné přínosy patří vyšší právní jistota v důsledku specifikace spolupráce KS, a zároveň v důsledku vzájemné spolupráce KS možnost snížit náklady na celý systém zajištění rozšířené odpovědnosti výrobce. Snížení nákladů by se mohlo pozitivně promítnout jak v potenciálním navýšení úrovně sběru, tak i ve formě nižších příspěvků. Obecně platí, že vzájemná spolupráce KS má významně pozitivní přínos na hlavní cíl, tj. splnění požadavků Směrnice SUP ohledně omezení odpadu z vybraných plastových

výrobků. Díky uzavření dohody mezi KS dojde i k vytvoření transparentnějšího prostředí. Po uzavření této dohody bude ministerstvu poslána informace o této dohodě pro možnou kontrolu.

V případě úvah o zavedení přesně definovaných podmínek vedoucích v případě jejich nesplnění ke správnímu řízení o odebrání oprávnění k provozování KS je zapotřebí důkladně zvážit stanovené podmínky tak, aby nedocházelo k negativním dopadům, tj. zvyšování množství odpadů z vybraných plastových výrobků v životním prostředí. Kromě podmínek vycházejících z požadavků pro udělení oprávnění k provozování KS by s ohledem na motivační charakter měly být podmínky navázané na cíle definované Směrnicí SUP. Zároveň by dané podmínky měly kromě motivace odrážet i reálnou situaci na trhu a umožnit tak povinným subjektům jejich splnění v případě řádného výkonu povinností vyplývajících z rozšířené odpovědnosti výrobců.

Níže uvedená tabulka představuje maximální možné roční náklady pro dotčené subjekty při předpokladu zahájení správního řízení se všemi KS. Náklady na přípravu podkladů pro správní řízení k odebrání oprávnění na straně KS nejsme schopni přesně určit s ohledem na různou časovou náročnost dle důvodu zahájení správního řízení. Časová náročnost na vytvoření dokumentace a předání odpovědnému orgánu je odhadována až na 100 hodin (2,5 pracovního týdne) a dále pak cca 15 hodin spojených s projednáním. Jedná se pouze o hrubý odhad, který se může lišit dle velikosti subjektu, potřeby komunikace a dalších parametrů, které ovlivňují časovou náročnost.

Tabulka 21: Náklady kolektivního systému na správní řízení

Mzdové a režijní náklady (Kč/hod)*	353
Časová náročnost na přípravu podkladů pro 1 správní řízení (hod/správní řízení)	100
Časová náročnost spojená s projednáváním (hod/správní řízení)	15
Mzdové a režijní náklady na správní řízení (Kč/správní řízení)	40 595

* Hodinové sazby pro podnikatelský sektor vycházejí z průměrné mzdy roku 2019 (ČSÚ) pro sektor E - Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi, s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění a 43 % režijních nákladů.

Očekáváme, že tento krok bude realizován výjimečně. Náklady tohoto opatření jsou tedy spíše teoretické. Nevyčísitelným nákladem může být pouze určitá právní nejistota v případě, že nebudou striktně a jasné stanoveny podmínky odnětí autorizace.

V případě zániku oprávnění k provozování KS musí být zajištěn převod peněžních prostředků, protože jsou zpravidla na trhu vybrané plastové výrobky, pro které KS dosud nezajistil za výrobce splnění povinností rozšířené odpovědnosti výrobce. Pokud nejsou finanční prostředky zaniklého KS účelově vázány, je tím ohrožen hlavní účel, pro který jsou tyto prostředky určeny, a to je financování úklidu, soustřeďování, přepravy a zpracování odpadu z vybraných plastových výrobků. Zároveň pokud by nějaký KS ukončil svoji činnost a vybrané peněžní prostředky by nebyly použity na financování odstranění odpadu z vybraných plastových výrobků, hrozí riziko, že část těchto vybraných výrobků bude představovat

v konečném důsledku zátěž pro životní prostředí. Současně by právnická osoba, která dříve provozovala KS, doznala zjevného nepřiměřeného obohacení.

Z toho důvodu je podobně jako v zákoně o výrobcích s ukončenou životností navrženo, aby provozovatel KS, jemuž zaniklo oprávnění k provozování KS, převedl peněžní prostředky získané z příspěvků výrobců a prostředky tvořící finanční rezervu provozovateli KS, který plnění povinností výrobců převezme. Jestliže působí na trhu více KS, rozdělí se převáděné peněžní prostředky mezi jejich provozovatele v poměru podle příspěvků uhrazených za výrobky uvedené na trh za období posledních 2 let do dne zániku oprávnění provozovatele KS každým výrobcem, který měl ke dni zániku oprávnění s KS uzavřenou smlouvu o kolektivním plnění. Uvedeným způsobem nemohou být převedeny peněžní prostředky připadající na výrobce, který s žádným provozovatelem KS neuzavřel novou smlouvu o kolektivním plnění (např. se rozhodne plnit nadále své povinnosti podle tohoto zákona v individuálním systému nebo přestane být výrobcem).

V případě přeměny provozovatele KS musí být před zápisem přeměny do obchodního rejstříku doloženo ministerstvu, že všechny nevyužité prostředky, výnosy z nich včetně rezervy byly převedeny KS, který převzal závazky výrobců. Pokud výrobce neuzavře smlouvu o kolektivním plnění s provozovatelem KS, převede právnická osoba tyto peněžní prostředky nebo jejich odpovídající část výrobcí, který se rozhodl plnit povinnosti individuálně.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Návrh zákona předpokládá, že kolektivní systémy založí pouze subjekty, které budou plnit povinnosti spojené s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh jednorázové plastové výrobky řádně, čímž bude nastaven kvalitní systém odstraňování odpadu z vybraných plastových výrobků, díky němuž bude méně plastových odpadů v životním prostředí a dojde k efektivnější recyklaci či odstranění jednorázových plastových výrobků. Zároveň dojde k omezení litteringu a přenesení nákladů za littering z obcí a krajů na KS (resp. na osoby uvádějící na trh), a také ke snížení rizika negativních dopadů na životní prostředí.

Nastavení rovných podmínek mezi nově vznikajícími KS by zároveň mělo omezit konkurenci mezi jednotlivými KS (v případě vzniku více KS pro jednu skupinu výrobků), což bude mít pozitivní dopad na kvalitu poskytovaných služeb pro obce, čímž by mělo dojít k zajištění řádného plnění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití (např. hrazení nákladů na littering obcím apod.).

Dopady na životní prostředí

Nastavení rovných podmínek mezi nově vznikajícími KS bude mít pozitivní vliv na kvalitu poskytovaných služeb, čímž by mělo být zajištěno řádné plnění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití, a tím se sníží riziko negativních dopadů jednorázových plastových výrobků na životní prostředí.

Také povinnost provozovatelů KS vytvářet finanční rezervu bude mít pozitivní dopad na životní prostředí, neboť se tím zajistí potřebné finanční prostředky pro krytí budoucích nákladů na kolektivní plnění povinností týkajících se rozšířené odpovědnosti osob uvádějících na trh, čímž bude zajištěno řádné nakládání s jednorázovými plastovými výrobky a jejich odstranění

či recyklace. Díky tomu se sníží riziko znečištění životního prostředí plasty. Zároveň řádnou recyklací dochází také k úspoře materiálů pro budoucí využití a úspoře energie.

9.3.2 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 22: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			Nejednotnost v udělování oprávnění k provozování KS a zajištění EPR	***
	Podnikatelské prostředí			
			Nerovné podmínky pro nové KS v souvislosti s EPR - možnost konkurenční výhody	***
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
			Nerovné podmínky pro nové KS by mohly ovlivnit kvalitu poskytovaných služeb obcím	**
			Náklady na úklid litteringu z jednorázových plastových výrobků by nemusely být v plné míře přeneseny na výrobce, resp. KS	***
	Životní prostředí			
			Minimální efekt na snížení negativních dopadů jednorázových plastových výrobků na životní prostředí v případě, že nebudou řádně plněné povinnosti KS	**
Varianta 1	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			

	Nastavení jasných pravidel pro udělení oprávnění k provozování KS	***	AZ MŽP s vydáváním oprávnění k provozování KS (4 žádosti)	153 tis. Kč
			AZ MŽP se zánikem oprávnění k provozování KS	57 tis. Kč/řízení
			AZ MPO s vyjádřením k provozování KS	27 tis. Kč/žádost
			AZ MPO s vyjádřením o změně či zrušení rozhodnutí ohledně KS	14-19 tis. Kč/řízení
	Podnikatelské prostředí			
	Snížení nákladů spolupráci více KS	*	Jednorázové náklady na založení KS	2 mil. Kč
	Transparentnější prostředí	***	Náklady KS na audit	100-400 tis. Kč/rok
	Narovnání podmínek pro všechny KS působící na trhu	***	Náklady KS na správní řízení	40 tis. Kč/řízení
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
	Kvalitní systém odstranění odpadu z vybraných plastových výrobků KS	**		
	Omezení nákladů na úklid litteringu	*		
	Životní prostředí			
	Snížení rizika negativních dopadů jednorázových plastových výrobků založením KS	* až ***		
	Úspora materiálů a energie řádnou recyklací	**		

9.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

- 1. Varianta 1**
2. Varianta 0

Doporučujeme přijmout variantu 1, která upravuje podmínky pro zajištění povinností spojených s rozšířenou odpovědností osob uvádějících na trh vybrané plastové výrobky na jedno použití prostřednictvím kolektivního systému popř. autorizované obalové společnosti.

Tato varianta nastavuje jasná pravidla pro udělování oprávnění k činnosti KS zaměřených na vybrané plastové výrobky na jedno použití, zajišťuje transparentní prostředí a eliminuje tak negativní dopady, které by mohly nastat při vzájemné konkurenci kolektivních systémů, v jejímž důsledku by mohlo docházet k redukci činností, které jsou nezbytným předpokladem pro řádné fungování KS založených na principu rozšířené odpovědnosti osob uvádějících na trh (např. realizace osvětové činnosti, realizace vnitřní kontrolní činnosti – auditů atd.).

10 Tříděný sběr (článek 9 Směrnice; § 10 odst. 5 zákona o obalech)

10.1 Důvod předložení a cíle

10.1.1 Definice problému

Nápojové lahve, jež jsou plastovými výrobky na jedno použití, patří mezi nejčastěji nacházené odpadky na plážích v Unii. Nápojové obaly taktéž tvoří nezanedbatelnou část znečištění ulic. Podle slovenské studie Inštitútu environmentálnej politiky²⁴ tvoří PET láhve zhruba 6,5 % celkové hmotnosti obalů uvedených na trh. Obaly samotné přitom tvoří necelou čtvrtinu a PET láhve s hliníkem méně než 2 % celkové hmotnosti veškerých komunálních odpadů včetně drobného stavebního odpadu. Na hmotnosti odpadu sice netvoří velký podíl, ale na druhou stranu pro svojí velikost i fyzikální vlastnosti jsou viditelnější oproti jiným obalům. Jejich nevýhodou je, že jsou i přes nízkou hmotnost velmi objemné a plavou na hladině. Mimo to jsou biologicky nerozložitelné a dlouhodobě narušují ekosystém a estetickou hodnotu území.

Rakouská studie na Možnosti provedení norem EU týkajících se nápojových obalů, systémů zálohování a opakovaného použití²⁵ uvedla, že se každý rok dostane do oběhu přibližně 1,6 miliardy kusů plastových nápojových lahví o hmotnosti přibližně 49 000 tun. V Rakousku se v případě plastových lahví dosahuje úrovně sběru přibližně 70 %, přičemž úroveň sběru všech ostatních obalů pocházejících z domácností je přibližně 58 %. Míra recyklace plastových obalů z domácností se pohybuje kolem 25 % a v segmentu plastových nápojových lahví kolem 40 %.

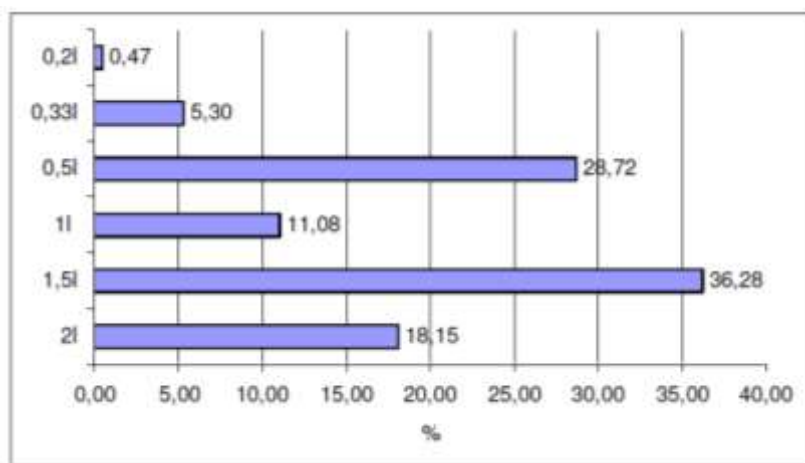
Dle Analýzy volně pohozených odpadů v ČR je průměrný vzorek volně pohozených odpadů tvořen z více než 41 % plasty, které ovšem zabírají více než 75 % objemu. Z materiálů sledovaných touto analýzou vyplývá, že nápojové obaly tvoří průměrně 30 % hmotnosti a 37 % objemu z celkového sledovaného vzorku. Největší podíl mezi nápojovými obaly představují PET lahve, z hlediska hmotnosti 44 % a z hlediska objemu 77 %. Jak je vidět na grafu níže, procentuálně nejvyšší zastoupení PET lahví dle typu objemu tvoří lahve o objemu 1,5 litru v zastoupení 36 % a lahve o objemu 0,5 litru v zastoupení 29 %.

Směrnice se zaměřuje na plastové lahve jednorázové a s objemem maximálně 3 litry, pro které však přesnější data nejsou.

²⁴ Dráb, J., Slučiaková, S. (2018): Skutočná cena zálohy. Analýza zavedenia systému zálohovania jednorázových nápojových obalov SR. Inštitút environmentálnej politiky.

²⁵ Hauer W., Merstallinger M. (2020): Možnosti provedení norem EU týkajících se nápojových obalů, systémů zálohování a opakovaného použití.

Graf 7: Procentuální zastoupení PET lahví podle typů objemu (Zdroj: Analýza volně pohozených odpadů v České republice, 2007)

Jedním z důvodů přetrvávajícího znečištění prostředí těmito odpady jsou neúčinné systémy tříděného sběru a nízké zapojení spotřebitelů do těchto systémů, proto se na úrovni EU považuje za nezbytné podporovat účinnější systémy tříděného sběru. Směrnice stanovuje minimální cíle pro tříděný sběr nápojových lahví (pozn. nikoliv tedy pouze PET lahví), které jsou plastovými výrobky na jedno použití.

Pro sběr plastů je v ČR v současnosti zaveden tříděný odpad (prostřednictvím žlutých kontejnerů a menších nádob). Další variantou, která funguje v některých evropských zemích vedle klasického třídění plastů, je zálohový systém na PET lahve. V ČR se o zálohovém systému mluví především jako o nutném nástroji pro splnění cíle SUP – 77 % hmotnosti lahví do 3 litrů uvedených na trh do roku 2025 a 90% do roku 2029. Jenže se leckdy zapomíná, že tento cíl se netýká jen PET lahví na minerálky, vodu, pivo, ale obecně plastových nápojových lahví (tedy nejen z PET, ale také např. z PE) o objemu až 3 litry používaných na pivo, víno, vodu, tekuté občerstvení, šťávy a nektary, instantní nápoje nebo mléko. Třetí možností, jak získat použité PET lahve zpět, je takzvaná uzavřená smyčka, což je cirkulace PET mezi konkrétním zpracovatelem a jeho konkrétním spotřebitelem. Čtvrtým zdrojem je vytrídění nápojových lahví, na které se vztahují cíle SUP, ze směsného odpadu.

Míra vytrídění a recyklace v ČR

Pro sběr plastů je v ČR k dispozici bezmála 200 000 žlutých kontejnerů a menších nádob. PET lahve tvoří dle EKO-KOMu asi čtvrtinu obsahu žlutých kontejnerů a jsou tak nejčastějším druhem odpadu v těchto nádobách. Aktuálně třídí odpady 73 % obyvatel ČR. Data ohledně počtu vytríděných PET lahví se liší v závislosti na zdroji, ale údaje se pohybují nejčastěji kolem 70 – 80 % vytríděných PET lahví. Na recyklaci, tedy materiálové využití, se z celkového množství lahví uvedených na trh odešle téměř 56 %.²⁶

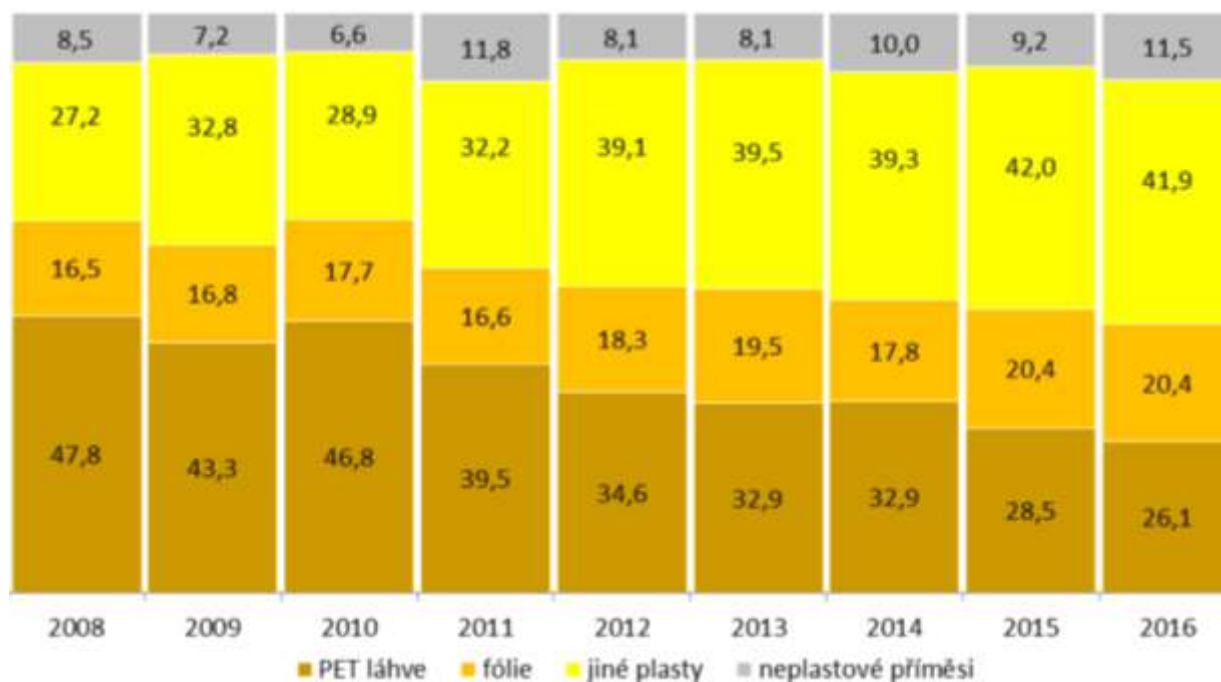
Z celkového množství PET lahví uvedeného na trh skončí zhruba 5 % volně pohozené v přírodě a na veřejných prostranstvích (z toho se ale ještě něco uklidí a skončí ve směsném

²⁶ <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/trideni-plastu-neni-recyklace-novy-vyrobek-vznikne-jen-z-pol/r~6cff72f4046011e9a0680cc47ab5f122/>

komunálním odpadu), 4,8 % v cementárnách, 8 % ve spalovnách, 26 % na skládce, 1,6 % ve směsných plastech, ze kterých jsou vyráběny například lavičky. Zhruba 55,9 % se odešlo v balících k recyklaci.

Z vytríděných PET lahví se vyrábějí technická či textilní vlákna a z nich pak koberce nebo oděvy případně nové láhve, vázací pásy, apod.²⁷

Graf 8: Vývoj skladby tříděného plastu z obecních nádobových a pytlových sběru v ČR v letech 2008 až 2016 (vážené roční průměry; hodnoty jsou uvedené v % hm.)²⁸

Podle pracovní skupiny Zálohujme, tvořené zástupci Institutu cirkulární ekonomiky (INCIEN), Fakulty technologie ochrany prostředí Vysoké školy chemicko-technologické (VŠCHT) a Karlovarských minerálních vod (KMV), která usiluje o zálohový systém s cílem navýšit míru recyklace obalů z PET a kovu na 90 %, je současná míra recyklace PET lahví v ČR na úrovni 57,5 %.

Ze studie vyplývá, že v Česku se během spotřeby, třídění a dotřídění ztratí zhruba 42,7 % PET lahví uvedených na trh. Ročně se přijde o 24 000 tun materiálu a je třeba zkoumat cesty, jak PET lahve recyklovat v maximální míře, lokálně a bez ztráty na kvalitě. Podle děkana Fakulty technologie ochrany prostředí VŠCHT Vladimíra Kočího je třeba snížit materiálovou náročnost obalů nebo zvýšit podíl recyklovaného materiálu ve výrobě lahví.

V současné době není v ČR zaveden centrální systém zálohování PET lahví.

²⁷ jaktridit.cz

²⁸ <https://zajimej.se/faq-trideni-a-recyklace-plastu-v-cr/>

Rešerše odborných studií a vyjádření zástupců soukromého sektoru k otázce zálohování:

- Dosažení úrovně 90% sběru nápojových lahví pouze stávajícími systémy sběru není reálné. Analýza množství nápojových PET lahví uvedených na tuzemský trh a jejich zpětného odběru za rok 2019 uvedeného společností EY je dosahována míra sběru PET lahví v segmentu nealkoholických nápojů, ciderů a alkoholického a nealkoholického piva v rozpětí 79 - 82 %. Je předpoklad, že lze zvýšit míru sběru v rámci stávajících systémů sběru pouze na cca 83 - 84 %.
- Studie od Institutu cirkulární ekonomiky (INCIEN), Fakulty technologie ochrany prostředí Vysoké školy chemicko-technologické (VŠCHT) a Karlovarských minerálních vod (KMV) navrhuje zálohu na lahev tři koruny. Navrhovaný zálohový systém pro PET lahve a plechovky by se týkal balených vod, nealkoholických nápojů, piva a ciderů. Zálohované obaly by byly opatřeny unikátními čárovými kódy, zpětný výkup by byl zajištěn v místech prodeje. Zavedení zálohového systému by Českou republiku přišlo zhruba na 4,5 miliardy korun a roční náklady jeho provozu se odhadují asi na 1,42 miliardy korun. Podle analýzy systém ale nepočítá s financováním z veřejných peněz. Roční náklady na provoz systému by byly plně kryty z prodeje čistého a vytríděného materiálu, poplatků od producentů a z neproplacených záloh. Úspora za sběr a likvidaci lahví by podle skupiny činila 199 milionů korun. Zásadním přínosem by bylo snížení odpadu pohozeného v přírodě, ve finančním vyjádření by šlo o téměř dvě miliardy korun ročně.²⁴
- Pro úspěšné fungování zálohového systému je důležitá úzká spolupráce průmyslu, prodejců a spotřebitelů. Ti se podle generálního ředitele KMV Alessandra Pasqualeho staví vůči zálohovacímu systému pozitivně a vyžadují ho.²⁹
- Také ekologické Hnutí Duha zálohovací systém vítá. "V Litvě se dva roky po zavedení zálohy na plastové lahve jich vytrídí 90 %. Cesta ekonomickou motivací je mnohem efektivnější a rychlejší," řekl mluvčí hnutí Jan Piňos.²⁵
- Naproti tomu Petr Havelka, výkonný ředitel České asociace odpadového hospodářství, říká: „Z deseti PET lahví uvedených na trh se současným systémem pomocí barevných popelnic daří vytrídít zhruba osm, což je velmi dobré číslo. Pro srovnání ve Francii jsou to z deseti lahví dvě. Tam tedy zavedení zálohového systému na PET lahve dává smysl, v České republice v tom mnoho smyslu nevidíme.“³⁰
- Generální ředitel Ondrášovky Libor Duba také tvrdí, že nový zálohovací systém situaci nezlepší. Systém, který je tu budován dvacet let ukazuje, že je funkční a čísla v recyklaci rostou. Vyjádřil také obavu nad tím, co by se stalo s obaly, které nejsou do záloh začleněny. Zavedení záloh vidí jako poměrně náročnou věc v řádu miliard korun. Zálohy by se neměly stát systémovým řešením, ale je možné je uvést jako konkurenční výhodu.³¹
- Studie porovnávající tříděný sběr a zálohování přišla se závěrem, že tříděný sběr sice dosahuje nižší environmentální efektivnosti, ta je ale v každém časovém období

²⁹ <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2713013-misto-do-odpadu-do-obchodu-pracovni-skupina-navrhuje-zalohu-na-pet-lahve-chce>

³⁰ Radiožurnál - Zálohovat, nebo třídít? Mělo by se Česko připojit k zemím, které vsadily na systém zálohovaných PET lahví?

³¹ <https://ekolist.cz/cz/zelena-domacnost/zpravy-zd/v-cr-se-recykluje-58-pct-pet-lahvi-skupina-chce-zalohovy-system-2>

převýšena výhodou v podobě její vyšší ekonomické efektivity, tedy nižšími náklady (M.E.S.A.10, 2005).

- Podle rakouské studie by při variantě, kdy následné třídění přispěje k dosažení cílové úrovně sběru, muselo být ročně vytríděno zhruba 800 000 tun směsného komunálního odpadu, tj. asi 60 % veškerého rakouského zbytkového odpadu. V tomto odpadu je podle odhadu méně než 1 % plastových nápojových lahví.

10.1.2 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Povinný cíl pro sběr nápojových lahví o objemu až 3 litry není v současné době právně ukotven. Zálohování nápojových lahví mohou obchodní společnosti zavést na dobrovolném základě.

Podle zákona č. 477/2001 Sb., o obalech, je povinnost předcházet vzniku odpadů, omezovat jejich množství a nebezpečné vlastnosti. Pokud vzniku odpadů nelze zabránit, musí být využity, případně odstraněny tak, aby neohrožovaly lidské zdraví a životní prostředí.

Je však nutné zohlednit i jiné cíle evropských právních předpisů, které s touto oblastí souvisí:

- Směrnice o odpadech
 - Cíl A - recyklace komunálních odpadů (2025 - 55 %; 2030 - 60 %; 2035 – 65 %)
 - Cíl B - Odklon komunálních odpadů od skládkování (2035 – pouze 10 % komunálních odpadů)
- Směrnice o obalech
 - Cíl C - cíle recyklace obalových odpadů (2025 - 50 % plast; 25 % dřevo; 70 % železo; 50 % hliník; 70 % sklo; 75 % papír a lepenka; 65 % všech obalových odpadů recyklováno)
- Směrnice o omezení jednorázových plastů
 - Cíl D – Sběr 90 % nápojových obalů (do 2030)

10.1.3 Identifikace dotčených subjektů

- a) Osoby uvádějící nápojové lahve na trh,
- b) AOS,
- c) obce,
- d) podniky zabývající se recyklací,
- e) spotřebitelé,
- f) prodejci nápojových lahví,
- g) MŽP.

10.1.4 Popis cílového stavu

Směrnice stanovuje následující cíle pro vytrídění nápojových lahví na jedno použití s objemem do 3 litrů za účelem recyklace:

- od roku 2025 (včetně) je vytríděno alespoň 77 % množství odpadu z plastových lahví uvedených na trh v daném roce podle hmotnosti;
- od roku 2029 (včetně) je vytríděno alespoň 90 % množství odpadu z plastových lahví uvedených na trh v daném roce podle hmotnosti.

Má se za to, že množství plastových lahví, které jsou v členském státě uvedeny na trh, je shodný s množstvím odpadu, včetně odpadu odhozeného mimo místa určená k jeho odkládání, který vznikl ve stejném roce v daném členském státě.

10.1.5 Zhodnocení rizika

V případě, že nedojde ke splnění cíle pro sběr nápojových lahví, hrozí riziko infringementu. V případě nedostatečného třídění nápojových lahví budou i nadále tyto láhve podstatnou součástí litteringu, s čímž se pojí další náklady na úklid a nadále budou tyto láhve představovat ekologickou zátěž pro životní prostředí se všemi souvisejícími důsledky. Mimo to nedojde k pokroku v přechodu na oběhové hospodářství, tzn. v tomto případě ke zvýšení míry recyklace nápojových obalů.

10.2 Návrh variant řešení

10.2.1 Varianta 0 (vyřazená)

Minimální implementace směrnice - stanovuje osobám uvádějící nápojové lahve na trh pouze povinnost reportingu ohledně počtu a hmotnosti těchto výrobků uvedených na trh a míry vytrídění. Dosažení cíle je tak na volném průběhu trhu.

10.2.2 Varianta 1

Stanovit osobám uvádějící plastové lahve na trh povinnost splnit závazné cíle:

- do roku 2025 zajistit tříděný sběr za účelem recyklace 77 % jednorázových plastových lahví do 3 l objemu uvedených na trh v daném roce,
- do roku 2029 zajistit tříděný sběr za účelem recyklace 90 % jednorázových plastových lahví do 3 l objemu uvedených na trh v daném roce.

Ponechání současného systému tříděného sběru s cílem zvýšení intenzity sběru a doplnění odtríděním vhodných frakcí využitelných odpadů ze směsných odpadů z domácností.

Možnost zálohování je ponechána na dobrovolnosti osob uvádějících na trh, pro ulehčení zavádění zálohovacích systémů je navrženo řešení, že provozovna (typicky obchod s potravinami) nemusí být zařízením určeným pro nakládání s odpady a žádat tedy o toto povolení dle zákona o odpadech. Konkrétní druhy lahví, pro které by bylo možné zavést zálohovací systémy, budou stanoveny vyhláškou.

10.2.3 Varianta 2

Stanovit osobám, které uvádějí plastové lahve na trh povinnost splnit závazné cíle:

- do roku 2025 zajistit tříděný sběr za účelem recyklace 77 % jednorázových plastových lahví do 3 l objemu uvedených na trh v daném roce,

- do roku 2029 zajistit tříděný sběr za účelem recyklace 90 % jednorázových plastových lahví do 3 l objemu uvedených na trh v daném roce.

Zavedení povinného centrálního systému zálohování nápojových lahví o objemu do 3 l.

10.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

10.3.1 Identifikace nákladů a přínosů

a) Varianta 0 (vyřazená)

Tato varianta nepočítá s přijetím pevně stanovených cílů pro osoby uvádějící na trh nebo jiných opatření. Splnění cíle by tak spočívalo pouze na postupný vývoj v oblasti třídění. To však nemůže v praxi zaručit splnění cílů daných směrnicí SUP a hrozí tak riziko infringementu a vysokých pokut na neplnění (viz kap. 2.6.3 Rizika spojená s nezajištěním implementace). Zároveň by nedošlo ke snížení celkového množství plastových lahví, které představují ekologickou zátěž pro životní prostředí a jsou podstatnou součástí litteringu, s čímž se pojí další náklady. Z těchto důvodů byla tato varianta vyřazena.

b) Varianta 1

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

ČR se vydala cestou systematického třídění odpadu. Do sběrné sítě se od té doby investovaly miliardy korun, které by rozdělením na paralelní centrální zálohovací systém pouze pro určité výrobky ztratily na hodnotě. V současnosti ČR plní již nyní cíle Evropské unie v třídění odpadu stanovené pro rok 2025. Je to především díky rozvinutému systému třídění odpadů a kvalitně edukovanému obyvatelstvu.

Varianta 1 nepředstavuje nové náklady na státní rozpočet.

Dopady na podnikatelské prostředí

Pro dosažení 90% sběru v horizontu následujících let bude potřeba další intenzifikace a optimalizace stávající sběrné sítě včetně opatření k nárůstu počtu aktivních třídičů, ale bude třeba využít i další zdroje, ve kterých se budou vyskytovat nápojové obaly. Jedná se především o nové zdroje jako je odtřídění nápojových lahví ze směsného komunálního odpadu, sběr nápojových lahví v rámci košů na třídění odpadu, sběr nedomácích spotřebitelských obalů a také využití nápojových lahví, ve kterých byl sesbíráán jedlý olej.

Tabulka 23: Předpoklad produkce nápojových lahví (tis. t)

Rok	2019	2025	2030
PET lahve v segmentu nealkoholických nápojů, ciderů a alkoholického i nealkoholického piva	51	54*	55
Ostatní nápojové obaly	4	5	6
Celkem	55	59	61
Účinnost sběru celkem (%)	78	77	87
		87	90

Tabulka 24: Předpokládané náklady systému na sběr nápojových lahví v cenách roku 2019

Rok	2019	2025	2030
Účinnost sběru (%)	78	77	82
Náklady na zajištění sběru nápojových lahví (mil. Kč)	329	350*	395
Nárůst nákladů proti roku 2019 (mil. Kč)		21	66

* předpoklad zvýšení množství PET lahví mezi 2019 a 2025

V rámci analýzy možností systému EPR při plnění obalových cílů CEP a SUP, zpracovanou AOS EKO-KOM, byly navrženy varianty dosažení nárůstu množství vytříděných odpadů určených pro následnou recyklaci. Varianty je možné, ale nikoli nutné, kombinovat se zavedením zálohování nápojových obalů. Samotné zálohování však nemůže zajistit současné plnění cílů CEP i SUP, bez toho, aby proběhla intenzifikace tříděného sběru, nebo bylo zavedeno dotřídňování alespoň části směsného komunálního odpadu.

Mezi modelovými variantami byly:

- Varianta VO = Stávající způsob a systém sběru, data roku 2017
- Varianta IN = VO + Intenzifikace sběru v obcích s podprůměrnou výtěžností, 50 % obcí dosáhne průměrných hodnot (medián) + Zintenzivnění sběru v zástavbách rodinných domů formou individuálního sběru, tedy instalace nádoby na sběr papíru a plastu přímo ke každému RD, aplikováno na 50 % obyvatel RD
- Varianta IN+DS20 = IN + Odtřídění vhodných frakcí využitelných odpadů (papír, plast, sklo, NK, kov) ze směsných odpadů, aplikováno na 20 % směsného komunálního odpadu
- Varianta DS50 = VO + Odtřídění vhodných frakcí využitelných odpadů (papír, plast, sklo, NK, kov) ze směsných odpadů, aplikováno na 50 % směsného komunálního odpadu
- Varianta DS100 = VO + Odtřídění vhodných frakcí využitelných odpadů (papír, plast, sklo, NK, kov) ze směsných odpadů, aplikováno na 100 % směsného komunálního odpadu

Z dat systému vyplývá, že průměrný rozdíl mezi obcemi bez individuálního sběru a obcí s individuálním sběrem se pohybuje v rozpětí 3 - 7 kg u plastů.

Tabulka 25: Přehled množství vytříděného plastového odpadu u RD

	Plast
Počet RD aktuálně využívajících individuální sběr	295 487
Zbývá RD k zavedení individuálního sběru	1 259 307
Zbývá RD k zavedení individuálního sběru při 50% pokrytí	481 910
Počet obyvatel pokrytý zavedením individuálního sběru při 50% pokrytí	1 563 202

Dle dat CENIA je vyprodukováno 2,8 mil. t/rok SKO. Data o skladbě SKO původem z obcí ukazují, že je v tomto odpadu obsaženo stále okolo 25 % papíru, plastu, skla a kovů.

V modelu je předpoklad odtřídění vhodných frakcí využitelných odpadů (papír, plast, sklo, NK, kov) ze směsných odpadů 20 / 50 / 100 % SKO před jejich koncovým využitím nebo odstraněním. Investiční náklady na vybudování jedné linky se pohybují v rozpětí 200 - 400 mil. Kč. Investiční náklady jsou podílově rozpočítány na jednotlivé komodity dle množství vytříděného odpadu.

Tabulka 26: Stanovení provozních nákladů na vytřídění

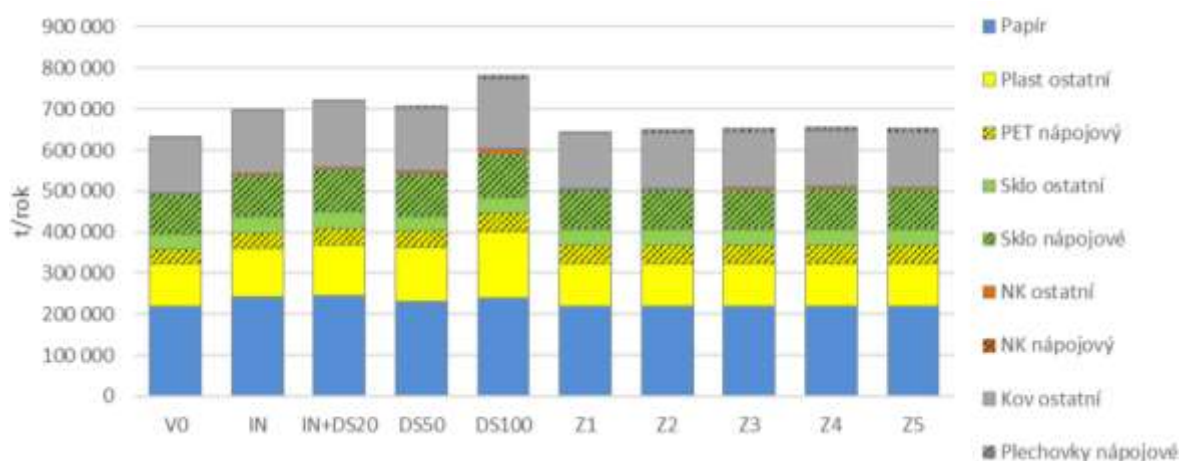
Provozní náklady	V Kč na vytříděnou tunu
vytřídění plastů	4 000
vytřídění skla	1 000
vytřídění kovů	800
vytřídění NK	4 000
vytřídění papíru	1 000

Ve variantách dotřídění 20 / 50 / 100 % SKO z analýzy vychází efekt 23 / 75 / 150 tis. tun vytříděného papíru, plastu, skla, kovů a NK.

Z výsledků analýzy vyplývá, že intenzifikačními opatřeními lze dosáhnout prakticky stejných nebo i lepších výsledků ve vratnosti PET lahví od nápojů, než při zavedení záloh.

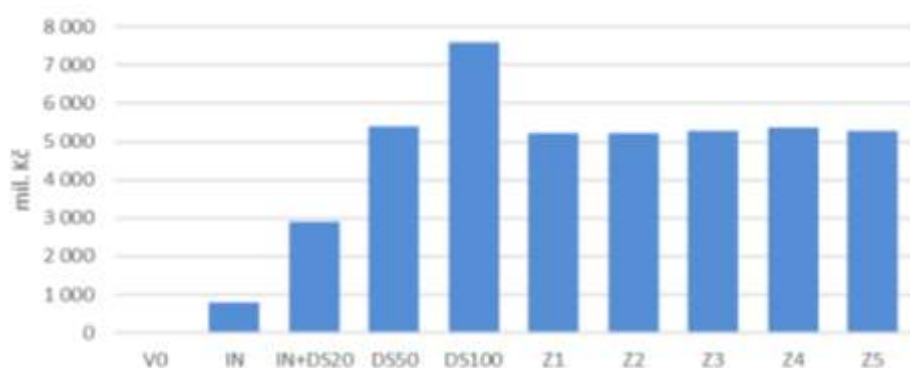
Sumarizace očekávaných přínosů a ztrát výsledného odděleného sběru odpadů pro recyklaci ukazuje výhodnost či nevýhodnost jednotlivých variant z hlediska efektu na celkové nakládání s komunálním odpadem. Je patrné, že čistě zálohové varianty (označené Z1 – Z5, lišící se podle zálohovaných komodit) přinášejí vždy horší výsledek, a to i v případě, že by nedošlo k očekávané negativní reakci domácností omezením třídění některých druhů odpadů, viz srovnání v grafu.

Graf 9: Dopady variant na sběr využitelných odpadů

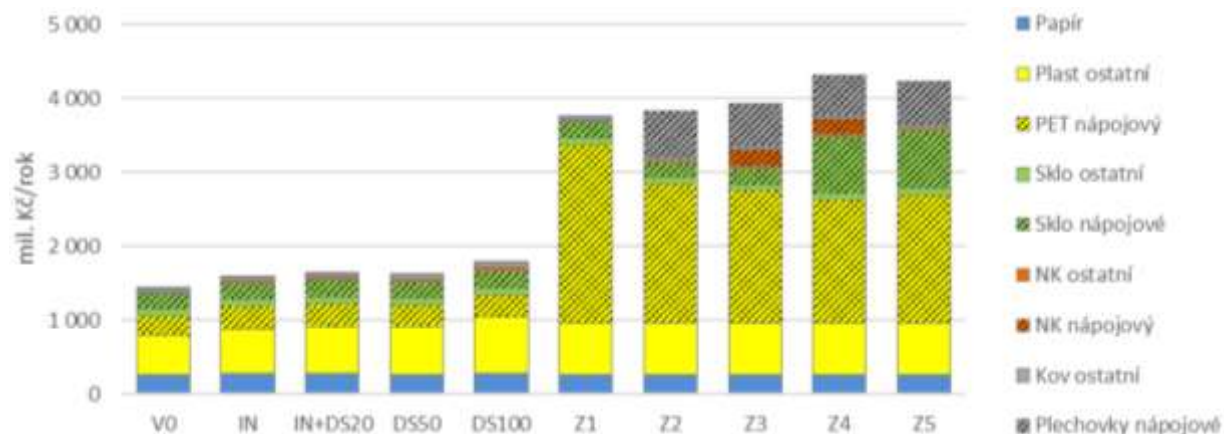
Investiční náklady na intenzifikaci tříděného sběru s cílem dosažení cílů recyklace se pohybují mezi 1 až 7,5 mld. Kč pro všechny druhy materiálů. Všechny zálohové varianty pro vybraný segment jednorázových obalů se s investičními náklady pohybují nad hladinou 5 mld. Kč.

Graf 10: Celkové investiční náklady jednotlivých variant

Roční provozní náklady (včetně odpisu investic) intenzifikačních opatření jsou v rozmezí 1,4 – 1,8 mld. Kč oproti nákladům na provoz zálohového systému, které EKO-KOM odhaduje až třikrát vyšší.

Graf 11: Roční provozní náklady jednotlivých variant

Většina těchto nákladů bude přenesena na výrobce baleného zboží, přičemž náklady zálohového systému budou přeneseny pouze na výrobce nápojů v zálohovaných obalech či obchodní síť.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Přímé náklady na zajištění sběru lze odvodit od průměrných nákladů na sběr plastových odpadů. Průměrné náklady obce s tříděným sběrem plastů představují 7 700 Kč/sesbíranou tunu.

Dopady na spotřebitele

Intenzifikací tříděného sběru se pro spotřebitele zvýší kapacita kontejnerů na tříděný odpad a zkrátí se průměrná vzdálenost k těmto kontejnerům, která nyní činí 91 metrů a v Evropě se

ČR řadí k zemím s nejhustší sběrnou sítí. Bude tak pro spotřebitele snazší, rychlejší a pohodlnější plastový odpad odnést do žlutého kontejneru, čímž se předpokládá, že se množství vytríděného plastu zvýší.

Dopady na životní prostředí

Intenzifikací tříděného sběru a dotříděním směsného komunálního odpadu se zvýší množství plastového materiálu k využití pro recyklaci a sníží se potřeba primárního plastu. Zároveň se díky hustší síti kontejnerů sníží množství litteringu a tím znečištění životního prostředí.

c) Varianta 2

Pro ČR nebyla vypracovaná samostatná studie pro zavedení centrálního zálohovacího systému. Při hodnocení zálohového systému bylo vycházeno ze studie Slovenského zálohového systému, který vychází ze skandinávského modelu (ten se vyznačuje vysokou efektivitou a na jeho základě je postavena většina úspěšných systémů v Evropě). Lze předpokládat, že zavedení zálohovacího systému by v ČR mělo obdobné dopady a náklady.

Základní pravidla systému

Zálohování se vztahuje na PET láhve s výjimkou PET lahví na mléko, olej a ovocné šťávy. Model tedy počítá zhruba s miliardou lahví.

Pokud se výrobce rozhodne nezalohovat, musí zaplatit environmentální daň 6 Kč/nápojový obal. Více států má zavedenou environmentální daň, kterou musí výrobci platit, pokud se nezúčastní zálohového systému, anebo pokud nesplní stanovený cíl. Výrobce musí dosáhnout cíle alespoň 90 % návratnost obalů. Pokud nedodrží stanovený cíl, musí zaplatit environmentální daň za každou láhev pod cílovým množstvím.

Celý systém bude koordinovat tzv. Centrální systém (CS), který dohlíží na aktivity, financuje systém a působí jako clearingové centrum pro zúčastněné strany.

Zálohovat láhve budou všechny obchody, ale ne všechny budou zpětně vykupovat. Výška zálohy je stanovena stejně jako u skleněných zálohovaných lahví na 3 Kč. Vzhledem k tomu, že velkou část litteringu tvoří právě PET láhve s objemem menším než 1 l, doporučujeme nerozlišovat výši zálohy. Nediferencovat výšku zálohy doporučuje také OECD.

Výkup bude povinný v maloobchodních prodejnách s prodejní plochou větší než 400 m². Menší prodejny se budou moci zapojit dobrovolně. Předpokládá se, že velká část obchodů s menší prodejní plochou než 400 m² se také zapojí do systému. Jejich motivací bude konkurenční výhoda a plná úhrada nákladů spojených s výkupem v podobě tzv. manipulačního poplatku. Většina lahví bude vykupována automaty, v malých prodejnách i ručně.

Bude potřeba zabezpečení systému, aby se předešlo spekulacím s dovozem zahraničních lahví s cílem vybírání záloh. Proto je nutné vybavit láhve unikátním EAN kódem, což přinese dodatečné náklady na zabezpečení.

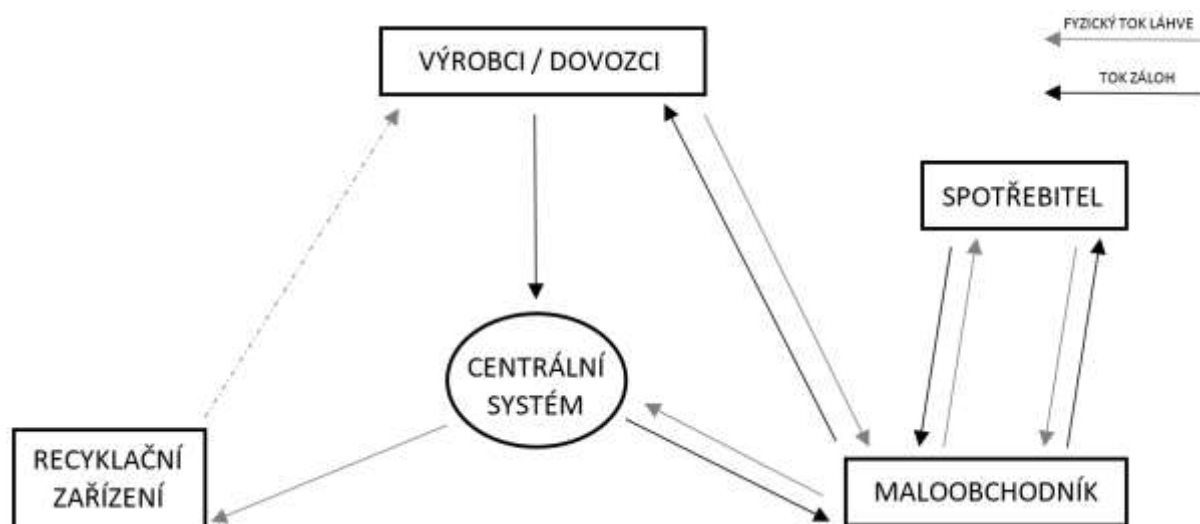
Zajištění infrastruktury potřebné pro zpětný výkup bude mít na starost CS, který bude mít vyšší vyjednávací schopnost a větší přehled o tom, jak funguje trh jako celek.

Systém bude financován prostřednictvím administrativních poplatků za láhev hrazený výrobcí. Celková suma, kterou výrobce zaplatí, bude záviset na množství láhví, které uvede na trh. Kromě toho budou výrobci platit také členský a registrační poplatek (za kontrolu a schválení každého nového nápojového obalu). Výrobci PET láhví tedy budou plnit své povinnosti vyplývající z rozšířené odpovědnosti výrobce v systému povinného zálohování a nebudou platit poplatky za tyto láhve autorizované obalové společnosti.

Systém nepočítá se zvýhodněním opakovaně použitelných láhví, protože by to prodražilo systém s diskutabilním vlivem na preferenci výrobců a producentů. Dodatečné náklady na opatření by pravděpodobně eliminovalo pozitivní dopady vícecestných obalů, ale i efekt zvýšení používání těchto obalů by byl diskutabilní. Všude v Evropě a státech s podporou vícecestných obalů převládá trend jejich ústupu.

Fyzický tok lahve a záloh systému

Obrázek 5: Schéma fyzického toku lahve a toku záloh

Výrobce, případně dovozce, uvádí na trh nápojovou lahev a současně ji registruje do centrálního systému, kde za ni zaplatí zálohu. Láhev prodá a pošle maloobchodníkovi, který za ni výrobcí zaplatí zálohu (výrobci se tedy vrátí všechny zálohy, které zaplatil centrálnímu systému).

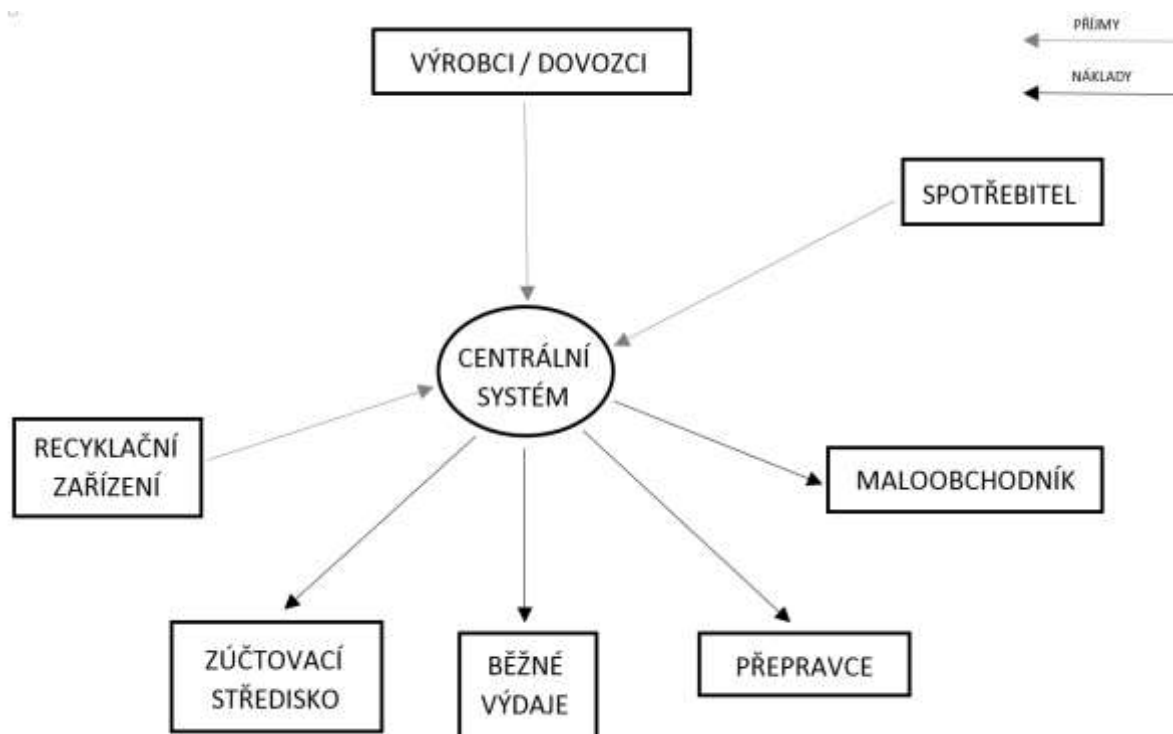
Maloobchodník prodá láhev spotřebiteli, který za ni zaplatí zálohu (čímž se maloobchodníkovi vrátí záloha, kterou zaplatil výrobcí). Spotřebitel zkonsumuje nápoj a v případě, že láhev dojde vrátit maloobchodníkovi, vrátí se mu zpět zaplacená záloha.

Láhev se zpět vrátí maloobchodníkovi, který je momentě v mínusu, protože musel vyplatit zálohu spotřebiteli a převzít zpět prázdnou láhev. Maloobchodník tedy prázdnou láhev pošle centrálnímu systému, který uhradí maloobchodníkovi zálohy vyplacené spotřebiteli.

Prázdné lahve centrální systém prodá recyklačnímu zařízení. Prakticky ale může láhev jít i přímo od maloobchodníka k recyklaci a centrální systém to jen zúčtuje. Recyklační zařízení lahev zpracuje a část materiálu se dostane zpět k výrobci v podobě nové láhve.

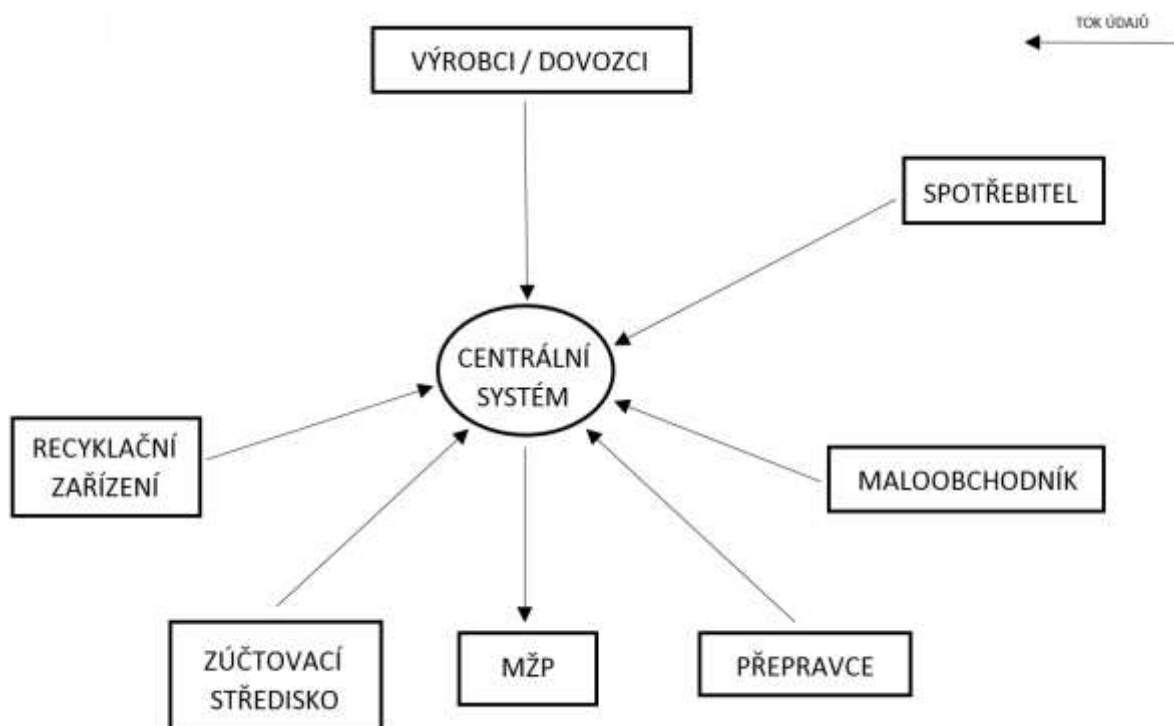
Centrální systém má v tomto momentu příjmy z nevyzvednutých záloh a z materiálu prodaného recyklačnímu zařízení. Zároveň má náklady na přepravu lahve, manipulační poplatky maloobchodníkovi, kterými jim hradí náklady vyplývající z účasti na systému, na sčítací a třídící centrum, které propojuje ruční sběr a sběr v automatech a další běžné výdaje. Rozdíl mezi výnosy a náklady systému je standardně záporný. Tento rozdíl hradí výrobci tzv. administrativním poplatkem.

Obrázek 6: Tok příjmů a nákladů

Mezi jednotlivými aktéry a centrálním systémem probíhá zároveň tok údajů. Všechny subjekty posílají údaje centrálnímu systému a ten je následně sdílí s ministerstvem.

Obrázek 7: Tok údajů

Samotný provoz závisí především na míře návratnosti obalů. Čím více lahví spotřebitel vrátí, tím menší příjem z nevrácených záloh systému zůstává.

Závěry slovenské studie pro zálohování

Samotný provoz systému závisí zejména na míře návratnosti láhví a míře automatizace. Míra automatizace je počet obalů vrácených prostřednictvím automatu z celkového počtu vrácených obalů. Nižší míra automatizace znamená vyšší náklady na ruční výkup, který je v některých případech neefektivní. Čím menší prodejna, tím méně efektivní je pro ni provoz automatu na výkup láhví. Pokud bude automatizovaných příliš mnoho prodejen, nízká efektivita se projeví ve vysokých investičních nákladech.

Čím vyšší je míra návratnosti (čím více láhví spotřebitel vrátí), tím méně příjmů z nevrácených záloh systém má. Pokud je výška zálohy několikanásobně vyšší než cena suroviny, z které je láhev vyrobená, víc PET materiálu nedokáže vykryt nižší příjem nevybraných záloh. Záporná provozní bilance se zvyšuje a musí ji uhradit výrobce ve vyšším administrativním poplatku. Na provozní bilanci zálohového systému má vliv i cena sekundárního materiálu.

Zavedení povinného zálohování nebude mít vliv jen na výrobce a systém samotný, ale přinese i další nepřímé a celospolečenské přínosy a náklady.

Tabulka 27: Nepřímé příjmy systému povinného zálohování

	Dolní hranice (EUR)	Horní hranice (EUR)	Dolní hranice (Kč)	Horní hranice (Kč)
Ušetřené náklady na odstranění litteringu a skládkování SKO	682 634	3 339 741	17 748 484	86 833 266
- Náklady na čištění litteringu	628 895	2 710 086	16 351 270	70 462 236
• NP a CHKO	0	51 385	0	1 336 010
• cesty	44 250	147 750	1 150 500	3 841 500
• ulice	556 674	2 440 574	14 173 524	63 454 924
• řeky	27 971	70 377	727 246	1 829 802
- Náklady na skládkování SKO	53 739	689 655	1 397 214	17 931 030
Přínosy ze zvýšené zaměstnanosti	3 350 500	4 824 720	87 113 000	125 442 720
Environmentální přínosy ze zvýšené recyklace	3 035 587	11 618 986	78 925 262	302 093 636
- Ušetřená energie a materiál	2 763 623	10 531 949	71 854 198	273 830 674
- Ušetřené emise CO ₂ (t)	271 965	1 087 038	7 071 090	28 262 988

Tabulka 28: Nepřímé náklady systému povinného zálohování

	Dolní hranice (EUR)	Horní hranice (EUR)	Dolní hranice (Kč)	Horní hranice (Kč)
Čistý vliv na tříděný sběr	- 4 140 998	- 10 707 096	-107 665 948	-278 384 496
- Ušlé tržby z prodeje PET suroviny v tříděném sběru	- 5 720 893	- 5 720 893	-148 743 218	-148 743 218
- Ušlé tržby z prodeje plechovek v tříděném sběru	- 1 825 354	- 1 825 354	-47 459 204	-47 459 204
- Ušlé příjmy z poplatků výrobců za PET	- 2 554 420	- 2 554 420	-66 414 920	-66 414 920
- Ušlé příjmy z poplatků výrobců za plechovky	- 606 430	- 606 430	-15 767 180	-15 767 180
-Ušlé náklady na sběr tříděného odpadu	6 566 099	0	170 718 574	0
Náklady na snížení komfortu spotřebitelů	-13 869 301	- 21 393 563	-360 601 826	-556 232 638

- Náklady na skladování obalů v domácnostech	- 7 524 261	- 15 048 523	-195 630 786	-391 261 598
- Náklady práce na vrácení obalů	- 6 345 040	- 6 345 040	-164 971 040	-164 971 040

Za hlavní nepřímé náklady se pokládá výpadek příjmů, který nastane v systému tříděného sběru, a snížení komfortu obyvatel, kteří budou muset vracet lahve do obchodu.

V systému tříděného sběru se na jedné straně sníží náklady, neboť ubude surovina na sběr a třídění (tím pádem se zvýší kapacita dostupné infrastruktury), na straně druhé z kontejnerů zmizí cenná surovina, čímž se sníží příjmy z prodeje materiálu a poplatků, který platí za tyto obaly výrobci.

Výhody zálohování:

Zavedení zálohování přispěje ke snížení litteringu, neboť výše zálohy bude lidi motivovat vracet lahve do obchodu. Dále se zvýší zaměstnanost přibližně o 250 - 360 pracovních míst a environmentální přínosy z důvodů zvýšené recyklace, tím pádem se sníží spotřeba materiálů a energií a sníží se emise CO₂.

Nevýhody zálohování:

Hlavní nevýhodou zálohování je nákladnost systému, kdy příjmy z nevybraných záloh a prodané suroviny nestačí pokrýt náklady na provoz systému (European, 2009). Kromě významných investičních nákladů zejména na automaty a třídící linku systém vyžaduje i nezanedbatelné každoroční provozní náklady. Dodatečné náklady představuje i systém označování obalů, který zabrání vybírání záloh za láhve ze zahraničí. I z tohoto důvodu tento systém zavedlo jen 8 zemí Evropské unie. Je potřeba zvážit, zda by zvýšené náklady nepřinesly větší efekt, pokud by byly investovány do současného systému třídění.

Systém povinného zálohování neřeší odpadové hospodářství jako celek, zaměřuje se jen na jednu část odpadů z obalů (Euronomia, 2010). Zálohování nápojových obalů z PET žádným způsobem nezvýší využívání recyklovaných alternativ a výrobci, kteří používají těžko recyklovatelné obalové materiály, zůstávají tímto způsobem nezasaženi.

Zálohování podkopává už zavedený systém tříděného sběru, protože naruší návyky občanů odhazovat plasty do žlutých kontejnerů. Zároveň vyjmutím PET lahví přijde systém tříděného sběru o významný zdroj příjmů, protože jde o nejcennější plastový materiál. To tříděný sběr prodává pro ostatní výrobce, což může znamenat tlak na zvýšení cen.

Zálohované lahve musí být stejně jako PET láhve ze žlutého kontejneru rozdrceny a recyklovány. Žádnou z PET lahví prodaných pod zálohou totiž z hygienických důvodů není možné znovu naplnit. Navíc zálohované PET lahve mají také větší nároky na skladování a další zpracování. Jde tedy o vysoké náklady a zásadní otázka je, jestli to má smysl, pokud se s vysbíranými PET lahvemi nakonec stane úplně to samé jako s těmi vyhozenými do žlutých kontejnerů.

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Zavedení zálohového systému by si na Slovensku vyžádalo investiční náklady přibližně 80 mil. eur (2,080 mld. Kč), z čehož 61,8 mil. eur (1,607 mld. Kč) tvoří náklady na nákup, instalaci a servis strojů na zpětný odběr. Zbytek budou tvořit náklady na zabezpečení zálohovaných lahví, manuální sběr a náklady na zřízení Centrálního systému, v jehož působnosti bude i sčítání, třídění a shromažďování lahví. Systém by měl každoročně generovat příjmy 28 mil. eur (728 mil. Kč) a provozní náklady přibližně 33,3 mil. eur (866 mil. Kč). Z toho téměř 20 mil. eur (520 mil. Kč) budou tvořit náklady centrálního systému, z čehož největší položku tvoří náklady na přepravu – 14,2 mil. eur (369 mil. Kč). Nápojové obaly se odvezou z prodejny do meziskladu a odtud již konsolidované do sčítacího a třídícího centra. Náklady maloobchodu budou představovat 13,6 mil. eur (35,4 mil. Kč). Centrální systém je uhradí maloobchodníkům skrze tzv. manipulační poplatek za vrácený nápojový obal, který si vypočítá podle skutečných nákladů CS. Na straně příjmů bude 15,3 mil. eur (398 mil. Kč) z nevybraných záloh, 9 mil. eur (234 mil. Kč) z prodaných PET lahví a téměř 4 mil. eur (104 mil. Kč) z hliníkových plechovek prodaných na druhotné suroviny. Celkovou zápornou bilanci 5,1 mil. eur (133 mil. Kč) budou hradit výrobci skrze administrativní poplatek.

Přímé finanční náklady a výnosy byly odhadnuty na nulovém scénáři, který vychází ze zahraniční literatury a praxe.

Tabulka 29: Vstupní parametry nulového scénáře

Parametr	Hodnota
Míra návratnosti	90 %
Výše zálohy	6 Kč/láhev
Míra zapojení malých organizovaných prodejen	100 %
Míra zapojení neorganizovaných prodejen	50 %
Počet prodejních automatů na zpětný odběr	2000
Environmentální daň	12 Kč/láhev s předpokladem, že výrobci ji nebudou platit, pokud splní cíl sběru 90 %
Průměrná hmotnost nápojových obalů	35 g
Množství PET láhví uvedených na trh	1 mld./rok
Podíl obchodů na trhu	36 % hypermarkety, 24 % supermarketů, 25 % diskonty a velké organizované prodejny, 15 % malé a neorganizované prodejny

Tabulka 30: Bilance systému povinného zálohování

	Hodnota (EUR)	Hodnota (Kč)
Investiční náklady	80 181 011	2 084 706 000
Provozní náklady	33 324 913	866 448 000

Příjmy systému	28 272 415	735 083 000
Celková bilance	- 5 052 498	- 131 365 000

Tabulka 31: Investiční náklady systému povinného zálohování

	Náklady (EUR)	Náklady (Kč)
Nákup, instalace a servis automatů na zpětný výkup PET láhví	61 838 831	1 607 810 000
Dodatečné náklady na úpravu prostoru pro ruční sběr	334 813	8 705 000
Zřízení centrálního a zúčtovacího centra Z toho:	14 585 803	379 231 000
- zřízení sčítacího a dotřídovacího centra	3 893 416	101 229 000
- zřízení centrálního systému	10 692 388	278 002 000
Zabezpečení (logo zálohy, EAN kód)	3 421 564	88 961 000
Celkem	80 181 011	2 084 706 000

Tabulka 32: Provozní náklady systému povinného zálohování

	Náklady (EUR)	Náklady (Kč)
Náklady maloobchodu	13 564 279	352 671 254
- Náklady spojené s automaty	9 933 544	258 272 144
• prostor v prodejně a ve skladu včetně nákladů obětovaných příležitostí	3 091 622	80 382 172
• Tašky	4 944 499	128 556 974
• Provoz automatu (energie)	180 933	4 704 258
• Náklady na zaměstnance	1 716 490	44 628 740
- Náklady spojené s manuálním výkupem	3 630 735	94 399 110
• Prostor ve skladu	609 059	15 835 534
• Náklady na zaměstnance	2 833 668	73 675 368
• Vybavení na logistiku	188 008	4 888 208
Náklady centrálního systému	19 760 634	513 776 484
• Přeprava	14 171 668	368 463 368
• Administrativní náklady (zaměstnanci, prostory, IT)	1 639 875	42 636 750
• Náklady sčítacího centra	3 949 091	102 676 366
Celkem	33 324 913	866 447 738

Součástí nákladů je také úhrada nákladů, které vzniknou maloobchodníkům, kteří se zapojí do systému zpětného výkupu PET láhví.

Největší položkou je nákup automatů na zpětný výkup PET láhví (RVM – reverse vending machines). Investiční náklad je na 10 let podle cenové nabídky norského RVM Systems 61,8 mil. eur (1,608 mld. Kč). Cena zahrnuje nákup, instalaci a servis automatů.

Investiční náklady na zřízení sčítacího a dotřídovacího centra se odhadují na 3,9 mil. eur (101 mil. Kč). Zřízení centrálního systému se odhaduje na 10,7 mil. eur (278 mil. Kč). K tomu je potřeba připočíst ještě zabezpečení systému zahrnující logo zálohy a EAN kódy za 3,4 mil. eur (88,4 mil. Kč).

Více jak polovinu nákladů centrálního systému tvoří náklady na dopravu. Jejich přesné vyčíslení závisí na přepravní vzdálenosti z prodejny do meziskladu, z meziskladu do třídícího centra a ceně přepravy.

Tabulka 33: Příjmy systému povinného zálohování

	Náklady (EUR)	Náklady (Kč)
Příjem z nevybraných záloh na PET lahve	11 975 194	311 355 044
Příjem z prodané suroviny - PET	9 046 194	235 201 044
Příjem z nevybraných záloh za plechovky	3 281 667	85 323 342
Příjem z prodané suroviny – plechovky	3 969 360	103 203 360
Celkem	28 272 415	735 082 790

Celkové příjmy systému povinného zálohování obalů by byly okolo 28,3 mil. eur (735 mil. Kč) za předpokladu, že spotřebitel vrátí 90 % PET láhví a nápojových plechovek.

Lze očekávat i vliv na zaměstnanost v utvoření 250 - 360 nových pracovních míst.

Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Kromě samotných finančních nákladů přinese zálohování i nepřímé náklady v omezení volného trhu s nápoji mezi ostatními zeměmi, které nebudou mít zálohový systém, pokud láhve budou muset mít specifické označení (European, 2009).

Dopady na podnikatelské prostředí

Zavedení zálohování zásadně zvýší náklady **výrobců**, kteří uvádí na trh nápojové PET láhve.

Jestliže výrobci doteď platili AOS přibližně 3,6 mil. eur (94 mil. Kč/rok), CS budou platit ročně přibližně 13,2 mil. eur (343,2 mil. Kč), a to započítáním úhrady záporné provozní bilance včetně ročních odpisů investičních nákladů.

Jestliže dnes platí přibližně 0,4 centu za láhev (0,1 Kč/láhev), v systému povinných záloh to bude v závislosti na míře návratnosti 1,4 až 1,9 centu (0,364 až 0,494 Kč/láhev), přičemž při 90% míře sběru to bude 1,5 centu (0,39 Kč), tzn. přibližně 4x víc.

Výrobci budou financovat systém prostřednictvím administrativního poplatku. Ten si určí CS na základě skutečných nákladů. Součástí nákladů je také úhrada nákladů, které vzniknou maloobchodníkům, kteří se zapojí do systému zpětného výkupu PET láhví.

Tabulka 34: Porovnání administrativních poplatků ve vybraných státech

Stát	Výše poplatku (eurocenty)	Výše poplatku (Kč)
Slovensko	1,5	0,39
Norsko	1,9 až 3,4	0,494 - 0,884
Švédsko	2,1 až 5,5	0,546 – 1,43
Finsko	1,7 až 11,5	0,442 – 2,99
Dánsko	2,8 až 3,6	0,728 – 0,936

Náklady budou **maloobchodníkům** v plné míře hrazené v podobě manipulačního poplatku za každou láhev, kterou vezme zpět. Celkové náklady maloobchodníků, kteří sbírají láhve prostřednictvím automatů, představují 9,9 mil. eur (258 mil. Kč). V případě manuálního sběru by byly náklady 3,6 mil. eur (94 mil. Kč).

Tabulka 35: Administrační a manipulační poplatky

Poplatek	Hodnota (eur)	Hodnota (Kč)
Administrativní poplatek za PET láhev	0,015	0,390
Manipulační poplatek pro maloobchodníka s automatem	0,009	0,234
Manipulační poplatek pro maloobchodníka s ručním výkupem	0,031	0,806

Dopady na spotřebitele

V neposlední řadě sebou zálohování přináší snížený komfort pro spotřebitele, který nemůže vyhodit láhev do kontejneru na tříděný odpad poblíž domu, ale musí vážit cestu do nejbližšího obchodu, který vykupuje láhve. IEEP odhaduje, že průměrný člověk vrátí 12 nápojových obalů. Klíčem k vysoké míře třídění je vzdělávání a rozšiřování povědomí o zodpovědném nakládání s odpady. Zároveň platí, že je tento proces dlouhodobý. Pokud je snaha dosáhnout výrazného zlepšení v míře třídění i recyklace v krátkém období, je nevyhnutelné kromě environmentálního vzdělávání zajistit i jiná opatření.

Dopady na životní prostředí

Slovenská studie uvedla, že se zvýší celková míra recyklace komunálního odpadu o 0,5 p.b., z 23 % na 23,5 %. Míra recyklace plastových obalů v roce 2016 dosahovala 48 %. V porovnání s tímto číslem by míra recyklace všech plastových obalů stoupla o 7 p.b., na 55 %.

Míra recyklace všech plastových obalů by stoupla z 64,6 % na 66,5 %, tj. přibližně o 2 p. b. Na druhou stranu na litteringu se jen u PET lahví ušetří objem 0,9 milionu m³.

Zálohování by přineslo přínos ve snížení litteringu o 0,68 – 3,4 mil. eur (18-87 mil. Kč) či nižší náklady na skládkování, neboť se část PET láhví nachází i ve SKO.

Zvýšená recyklace bude vést k environmentálním benefitům v podobě ušetření energie a materiálu, jako i nižší emise ekvivalentu CO₂ v porovnání s výrobou primárních surovin.

Další pozitivní dopady jsou těžko vyčíslitelné nepřímé environmentální přínosy, jako je například vyšší estetické hodnota území vyčištěná od pohozeného odpadu, nižší zátěž pro ekosystémy z důvodu nižší přítomnosti biologicky nerozložitelného materiálu ve volné přírodě či přínosy ze snížení litteringu na lidské zdraví ve vztahu k mikroplastům.

10.3.2 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 36: Porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
			Riziko infringementu	*****
	Podnikatelské prostředí			
	Bez dopadu.			
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
			Náklady na úklid litteringu, jehož podstatnou součástí tvoří jednorázové plastové nápojové obaly	****
	Dopady na spotřebitele			
	Komfort při nakládání s odpadními nápojovými obaly	**		
	Mezinárodní konkurenceschopnost			
	Bez dopadů			
	Životní prostředí			
			Negativní dopady jednorázových plastových	****

			nápojových obalů na životní prostředí	
Varianta 1 Intenzifikace tříděného sběru a dotřídění KO	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Omezení rizika infringementu	**	-	-
	Podnikatelské prostředí			
			Provozní náklady na intenzifikační opatření	1,4 – 1,8 mld. Kč/rok
			Investiční náklady na intenzifikační opatření	1 – 7,5 mld. Kč
			Investiční náklady na vybudování jedné dotřídovací linky na SKO	200 – 400 mil. Kč
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
	Snížení nákladů na úklid litteringu, jehož podstatnou součástí tvoří jednorázové plastové nápojové obaly	**		
	Dopady na spotřebitele			
	Intenzifikací sběru dojde ke zvýšení komfortu při nakládání s odpadními nápojovými obaly	***		
	Mezinárodní konkurenceschopnost			
	Bez dopadů			
	Životní prostředí			
	Zvýšení plastového materiálu k využití pro recyklaci	**		
	Snížení spotřeby primárního plastu	**		
	Snížení množství litteringu	**		

Varianta 2 Zavedení zálohového systému	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Splnění cíle SUP – nehrozí riziko infringementu	*****		
	Podnikatelské prostředí			
	Příjmy ze zálohového systému	28 mil. Kč	Investiční náklady na zavedení zálohového systému	2,1 mld. Kč až 5 mld. Kč a více (odhady se značně liší)
			Provozní náklady	866 mil. Kč/rok
			Výrobci nápojových lahví	0,39 Kč/láhev
			Maloobchod – sběr lahví pomocí automatu	258 mil. Kč/rok
			Maloobchod – manuální sběr lahví	94 mil. Kč/rok
	Mezinárodní konkurenceschopnost			
			Nepřímé náklady v omezení volného trhu s nápoji	*
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
	Snížení nákladů na úklid litteringu, jehož podstatnou součástí tvoří jednorázové plastové nápojové obaly	**		
	Dopady na spotřebitele			
			Snížený komfort kvůli odnosu lahví do prodejny	***
	Životní prostředí			
	Sníží se dopady výroby a recyklace PET lahví	o 28 %		
	Zvýší se míra recyklace všech plastových obalů	o 7 p.b.		

	Zvýší se míra recyklace KO	o 0,5 p.b.		
	Sníží se množství litteringu	o 18-87 mil. Kč		
	Sníží se náklady na skládkování	*		

10.4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

1. Varianta 1
2. Varianta 2
3. Varianta 0

Předkladatel po zvážení několika variant navrhuje přijmout variantu 1, která zajišťuje splnění všech obalových cílů CEP i SUP.

Varianta 1 pokračuje v nastaveném trendu intenzifikace vytřídění, což má pozitivní dopad jak na nápojové lahve, na jejichž vytřídění směrnice vyžaduje plnění cílů, tak pro ostatní odpady, jejichž vytřídění umožňuje recyklaci nebo ekologičtější nakládání. Zálohování nápojových lahví je ponecháno na dobrovolnosti soukromého sektoru, přičemž navrhovatel zjednodušuje administrativu s tím spojenou – provozovna vykupující lahve (typicky obchod s potravinami), nemusí mít povolení k nakládání s odpady dle zákona o odpadech.

Centrální zálohování by sice mohlo přispět k dosažení cíle vytřídění, nicméně je nutné vnímat, že zálohování se uvažuje pouze pro PET lahve, zatímco cíl je stanoven pro všechny nápojové lahve – zálohování jako takové nemůže zajistit splnění cíle směrnice. Dále je tu riziko poklesu třídění ostatních plastů a ohrožení plnění cílů CEP.

Samotná intenzifikace sběru by dokázala zajistit splnění cílů CEP, ale ohrožovala by dosažení cíle na sběr 90 % nápojových obalů dle SUP. Jako nejlepší varianta, jak z hlediska množství shromážděných využitelných odpadů, tak i z hlediska výše nákladů, vychází intenzifikace tříděného sběru s aplikací technologie úpravy a dotřídění směsného komunálního odpadu tak, že touto technologií projde 20 % jeho celkového objemu.

11 Implementace doporučené varianty a vynucování

Důležitým faktorem pro úspěšnou implementaci navrhovaných variant, jež by měla pomoci naplnění hlavního cíle, jímž je především snížení dopadů jednorázových plastů na životní prostředí, je efektivní a kvalitní výkon kontroly ze strany státní správy. Zlepšení stávajícího kontrolního systému státní správy může představovat dodatečné náklady pro státní správu. Na druhou stranu náklady vynaložené na efektivní kontrolní orgán budou více než převýšeny přímými i nepřímými dopady vycházejícími z pozitivního efektu v oblasti ochrany životního prostředí v některých případech i v oblasti hospodářské či sociální.

Implementace bude zajištěna následujícími orgány:

- **Ministerstvo životního prostředí (MŽP)**
 - řídí výkon státní správy na úseku předcházení vzniku odpadu z vybraných plastových výrobků a práv a povinností souvisejících s nakládáním s odpadem z vybraných plastových výrobků a rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí ČIŽP;
 - kontroluje správní orgány na úseku výkonu státní správy týkající se předcházení vzniku odpadu a nakládání s odpadem z vybraných plastových výrobků;
 - rozhoduje v řízeních o vzniku a změnách týkajících se provozování kolektivních systémů a kontroluje jejich činnost;
 - poskytuje EU informace o vybraných plastových výrobcích a odpadech z těchto výrobků v ČR;
 - zajišťuje pravidelný dialog pro oblast omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí mezi provozovateli kolektivních systémů, výrobci, zpracovateli, územními samosprávnými celky a spolky.
- **Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO)**
 - MPO podává vyjádření z hlediska své působnosti v řízeních týkajících se kolektivních systémů.
- **Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP)**
 - kontroluje dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí správních orgánů ve všech oblastech působnosti zákona o SUP, s výjimkou oblastí, v nichž je ke kontrole příslušná ČOI, SZPI, Krajské hygienické stanice nebo celní úřady;
 - kontroluje povinnosti dle zákona o obalech (zejména povinnost zpětného odběru a využití odpadu z obalů, úhradu nákladů na úklid odpadu z obalů, osvětovou činnost aj.);
 - kontroluje povinnosti vyplývající z implementace směrnice (jak v z. o SUP, tak v z. o obalech) – tzn. zejm. osvětovou činnost, úhrada nákladů na úklid odpadu z obalů, povinný obsah recyklovaných plastů v obalu a další.
 - Největší objem kontrolní činnosti lze podle zkušeností ČIŽP v rámci obdobných problematik předpokládat na oblastních inspektorátech Praha, Ostrava, Brno a Plzeň (sídla společností). Na pokrytí navrhovaných změn by tak dle odhadu ČIŽP potřebovala minimálně 4 inspektory, kteří by posílili personální kapacitu

zejm. na těchto dotčených oblastních inspektorátech. Vzhledem k tomu, že v současné době je rovněž metodik ředitelství ČIŽP plně vytížen svěřenými agendami (odpady, obaly a zpětné odběry), je vhodné také rozšíření o 1 metodika na ředitelství ČIŽP, který by se novou problematikou plně zabýval tak, aby mohl oblastním inspektorátům poskytovat standardní metodickou pomoc při provádění kontrolní činnosti a vedení následných přestupkových/správních řízení. Administrativní zátěž je odhadována pro celkem 5 plných úvazků (4 inspektory a 1 metodika) na 4,6 mil Kč/rok³².

- **Česká obchodní inspekce (ČOI)**

- kontroluje zákaz uvádění vybraných plastových výrobků (vatové tyčinky, na které se nevztahuje zvláštní právní předpis – např. zákon č. 268/2014 Sb., o zdravotnických prostředcích; dále tyčky k uchycení a podpěře balónků, kromě balónků pro průmyslové či jiné profesionální použití a upotřebení, jež nejsou distribuovány spotřebitelům, včetně mechanismů těchto tyček) a výrobků z oxo-rozložitelného plastu na trh nebo do oběhu;
- kontroluje označování vybraných plastových výrobků (hygienické vložky a tampony a aplikátory tamponů, vlhčené ubrousky pro domácnost) při jejich uvedení na trh.

- **Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI)**

- kontroluje označování vybraných plastových výrobků (tabákové výroby s filtry a filtry pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky) při jejich uvedení na trh;
- kontroluje plnění povinností týkajících se prevence, uvádění obalů na trh nebo do oběhu, jejich označování a opakovaného použití v případě obalů, které přicházejí do přímého styku s potravinami, (tzn. včetně povinného obsahu recyklovaných plastů v obalech a požadavků na výrobek – uchycení víčka k nádobě na nápoje).

- **Krajské hygienické stanice**

- kontrolují zákaz uvádění vybraných plastových výrobků (přístroje, talíře, brčka, nápojová míchátká, nádoby na potraviny určené k okamžité spotřebě, nápojové nádoby a kelímky) na trh nebo do oběhu;
- kontrolují označování vlhčených ubrousků pro osobní použití a nápojové kelímky při jejich uvedení na trh.

- **Orgány celní správy ČR**

- kontrolují označení dovážených vybraných plastových výrobků a zákaz dovozu (uvádění na trh) vybraných plastových výrobků;
- za účelem kontroly poskytují ostatním kontrolním orgánům údaje ze svých evidencí a informačních systémů o vybraných plastových výrobcích, které byly

³² Pro výpočet hodinových nákladů ČIŽP je dle metodiky MV použita 12. třída, 9. stupeň (s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění, 20 % zohlednění osobních příplatků a odměn a 43 % režijní náklady), což odpovídá 459 Kč/hodinu.

vyvezeny z ČR do zemí, které nejsou členskými státy EU, nebo které byly z těchto zemí dovezeny do ČR.

Příjmy z pokut (uložených ČIŽP, ČOI, SZPI a KHS) jsou příjmem státního rozpočtu. Administrativní zátěž a další náklady na nové kompetence orgánů státní a veřejné správy dle tohoto zákona budou implementovány v rámci stávajících personálních kapacit a nebudou vyžadovat navýšení výdajových rámců, včetně schválených mzdových prostředků a počtu míst v dotčených kapitolách.

Pozn.: Kontrolní orgány jsou podfinancované a nové kompetence dále zvýší tlak na kontrolní kapacity. Předkladatel proto považoval za legitimní, aby náklady, které s prováděním kontrol mají, byly alespoň částečně kompenzovány tím, že peněžní prostředky budou příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost správního orgánu, který pokutu uložil (s výjimkou ČIŽP, kde předkladatel navrhoval, aby příjmy z pokut byly příjmem SFŽP). Stejná koncepce je uplatňována u tzv. vybraných výrobků v platném zákoně o odpadech a v navrhovaném zákoně o výrobcích s ukončenou životností. V rámci projednání v mezirezortním připomínkovém řízení bylo však na základě připomínek Ministerstva financí rozhodnuto o změně návrhu zákona v předloženém znění.

12 Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti bude prováděn průběžně s ohledem na potřebu dosažení závazných cílů, aby bylo umožněno v případě neplnění cílů směrnice SUP přijmout dodatečná opatření.

Komplexní přezkum účinnosti regulace bude proveden nejpozději v roce 2027, kdy bude taktéž proveden přezkum účinnosti směrnice ze strany Evropské komise. Přezkum implementace v ČR tak bude moci být použit jako podklad pro další vyjednávání a směřování této oblasti v EU. V rámci tohoto přezkumu se ČR zaměří především na:

- plnění závazných cílů (kvantitativní snížení spotřeby, dodržování zákazu uvádění na trh, povinný podíl recyklátu, povinné vytřídění vybraných výrobků) a s tím související dopady na životní prostředí;
- posouzení potřeby upravit seznam plastových výrobků na jedno použití;
- pokrok ve snižování spotřeby (ten bude však prováděn průběžně s ohledem na reporting pro orgány EU), související náklady a přínosy;
- posouzení změny v materiálech používaných v plastových výrobcích na jedno použití, posouzení nových vzorců spotřeby a obchodních modelů založených na opětovně použitelných alternativách;
- náklady a přínosy zvolené úpravy rozšířené odpovědnosti výrobců (kolektivních systémů), a zálohování;
- kvalitu a četnost prováděných kontrol.

13 Konzultace a zdroje dat

Vyhodnocení administrativní zátěže u některých subjektů bylo provedeno na základě obdržených dopisů oslovených zástupců. MŽP rozeslalo kolem 40 dopisů výrobcům vybraných plastových výrobků, z nichž odpovědělo 6 firem. Na základě odpovědí od British American Tobacco (Czech Republic), Imperial Tobacco ČR, Philip Morris ČR, TZMO Czech Republic, Maspex Czech a EKO-KOM byly čerpány údaje, které se následně zapracovaly do RIA. Dále MŽP obeslalo orgány státní správy (Generální ředitelství cel, Českou inspekci životního prostředí, Českou obchodní inspekci, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci) s dotazem ohledně navýšení administrativní zátěže v souvislosti s novými kontrolními (příp. i dalšími) kompetencemi a jejich odpovědi byly taktéž zapracovány do RIA.

Další zdroje:

1. Hejdová J. (2010): Analýza volně pohozených odpadů v chráněných územích ČR, DP.
2. Centrum pro výzkum veřejného mínění. (2017). Hodnocení životních podmínek v místě bydliště – duben 2017. (Výzkum NS 1704). Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/ostatni-ruzne/4348-hodnoceni-zivotnich-podminek-v-miste-bydliste-duben-2017>
3. Cózar A. a kol. (2015): Plastic Accumulation in the Mediterranean Sea, PLoS One.
4. Dráb J., Slučiaková S. (2018): Skutočná cena zálohy. Analýza zavedenia systému zálohovania jednorázových nápojových obalov SR. Inštitút environmentálnej politiky.
5. Enotiko (2019): Agir ensemble contre les mégots dans l'espace public, (online: http://enotiko.fr/mmpdf/Mission_Megots-Evaluation_du_gisement_.pdf).
6. European Union. (2014). Flash Eurobarometer 388: Attitudes of Europeans towards Waste Management and Resource Efficiency. Report. Dostupné z: http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_388_en.pdf
7. European Union. (2017b). Special Eurobarometer 468: Attitudes of European Citizens towards the Environment. Report (Wave EB88.1.). Dostupné z: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2156>
8. Eurostat, Structural Business Statistics.
9. Eurostat, PRODCOM.
10. Hauer W., Merstallinger M. (2020): Možnosti provedení norem EU týkajících se nápojových obalů, systémů zálohování a opakovaného použití.
11. Heeb J. a kol. (2003): Littering – ein Schweizer Problem? Eine Vergleichsstudie Schweiz – Europa. (online: <http://www.bafu.admin.ch/abfall/01470/index.html?lang=de>).
12. Heeb J., Hoffelner W. (2004): Litteringstudie Zwischenbericht. (online: <http://pages.unibas.ch/mgu/littering/Litteringstudie.pdf>).
13. Impact Assessment ke směrnici SUP (2018) (online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0254&qid=1603628299762>).

14. Impact Assessment ke sdělení Komise k oběhovému hospodářství (2018) (online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0016&qid=1603628454333>).
15. Jambeck J. R. a kol. (2015): Plastic waste inputs from land into the ocean. Science.
16. Jan K., Chabada T. a Svobodová R. (2018): Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí.
17. Jílková J. a kol. (2008): Ekonomická analýza zamýšleného systému zálohování nápojových obalů v ČR, IEEP VŠE Praha.
18. OECD (2020): Preventing single-use plastic waste: implications of different policy approaches.
19. Plastics - the Facts. An analysis of European plastic production, demand and waste data (2019).
20. Příbylová M., Štejf J. (2007): Analýza volně pohozených odpadů v České republice.
21. Radiožurnál - Zálohovat, nebo třídit? Mělo by se Česko připojit k zemím, které vsadily na systém zálohovaných PET lahví?
22. Závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace k oběhovému balíčku v roce 2019 (zákon o odpadech viz <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=168568>, novela zákona o obalech viz <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=168598>, zákon o výrobcích s ukončenou životností viz <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=168574>, změnový zákon viz <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=168598>)
23. Chris Sherrington Ch., Darrah Ch., Watson S., Winter J. (2017): Leverage Points for Reducing Single-use Plastics, Background Research.
24. Statistická ročenka životního prostředí (2019).

Internetové zdroje:

1. http://ekonomika.idnes.cz/na-sporu-inzerentu-s-novou-vydelaly-male-televize-fwi-/ekoakcie.aspx?c=A130419_223051_ekoakcie_brm
2. http://mojebillboardy.cz/hledat/index/search_county/10-praha/search_billboardtype/1;
3. http://rozhlas.cz/reklama/cenik/_zprava/1303159
4. <https://atlas.media.mit.edu/en/profile/hs92/392410/>
5. <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2713013-misto-do-odpadu-do-obchodu-pracovni-skupina-navrhuje-zalohu-na-pet-lahve-chce>
6. <https://ekokom.cz/news/777/212/cesta-petu-z-kontejneru-zpet-do-lahve-i-do-spacaku>
7. <https://ekolist.cz/cz/zelena-domacnost/zpravy-zd/v-cr-se-recykluje-58-pct-pet-lahvi-skupina-chce-zalohovy-system-2>
8. <https://oec.world/en/visualize/tree>

9. https://oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/import/cze/show/392330/2017/
10. <https://samosebou.cz/2017/10/17/vse-o-trideni-recyklaci-pet-lahvi/>
11. <https://seas-at-risk.org/17-marine-litter/801-how-to-cut-ocean-plastic-pollution-start-with-these-billions-of-bottles-straws-and-coffee-cups.html>
12. <https://unesda.eu/more-plastic-more-carbon-emissions-more-cost/>
13. <https://zajimej.se/faq-trideni-a-recyklace-plastu-v-cr/>
14. <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/trideni-plastu-neni-recyklace-novy-vyrobek-vznikne-jen-z-pol/r~6cff72f4046011e9a0680cc47ab5f122/>
15. <https://endsreport.com>
16. <https://jaktridit.cz>
17. <https://zalohujme.cz/jak-je-to-s-recyklaci-nejen-pet-lahvi/>

14 Seznam použitých zkratk

AOS	Autorizovaná obalová společnost
AZ	Administrativní zátěž
CEP	tzv. balíček k oběhovému hospodářství - jedná se o směrnici EU 2018/850, kterou se mění směrnice 1999/31/ES o skládkách odpadů a směrnici EU 2018/851, kterou se mění směrnice 2008/98/ES o odpadech
CS	Centrální systém
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidaného hodnoty
EPR	Rozšířená odpovědnost výrobce
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHÚ	Chráněné území
IEEP	Institut pro ekonomickou a ekologickou politiku
INCIEN	Institut cirkulární ekonomiky

KRNAP	Krkonošský národní park
MF	Ministerstvo financí
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NK	Nápojový karton
NP	Národní park
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PET	Polyethylentereftalát
PP	Polypropylen
rPET	recyklovaný polyethylentereftalát
RD	rodinné domy
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SKO	Směsný komunální odpad
SUP	Jednorázové plasty
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
VŠE	Vysoká škola ekonomická
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická
ŽP	Životní prostředí

15 Kontakt na zpracovatele RIA

Mgr. Bc. Richard Juřík

Odbor ekonomiky životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65, Praha 10, 100 10

email: richard.jurik@mzp.cz

tel: +420 267 122 249

Ing. Eva Dvořáková, Ph.D.

Odbor ekonomiky životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65, Praha 10, 100 10

email: eva.dvorakova@mzp.cz

tel: +420 267 122 902

Ing. Dagmar Rechnerová

Odbor ekonomiky životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65, Praha 10, 100 10

email: dagmar.rechnerova@mzp.cz

tel: +420 267 122 856